

SZÉCHENYI 2020

NEMZETGAZDASÁGI
MINISZTERIUM

Esztergomi Helyi Közösség

HELYI KÖZÖSSÉGI FEJLESZTÉSI STRATÉGIA

2014-2020

2018. július

Tartalom

Vezetői összefoglaló.....	4
1.A stratégia elkészítésének módja, az érintettek bevonásának folyamata.....	5
1.1A tervezési folyamat átláthatósága.....	5
1.2Tevékenységek a stratégiaalkotás során	5
1.3A stratégiaalkotásba bevont szereplők.....	6
1.4Közösségi bevonás eredményei	6
1.5A közös munka folyamata	6
2.A Helyi Közösségi Fejlesztési Stratégia által lefedett terület és lakosság meghatározása.....	7
3.Az akcióterület fejlesztési szükségleteinek és lehetőségeinek elemzése.....	10
3.1Helyzetfeltárás	10
3.2A HKFS-t érintő tervi előzmények, programok, szolgáltatások.....	22
3.3SWOT analízis.....	31
3.4Fejlesztési szükségletek azonosítása	32
4.A stratégia jövőképe.....	34
5.A stratégia célhierarchiája	34
5.1Program- és prioritásspecifikus kimeneti- és eredmény indikátorok.....	35
5.2A specifikus célok és hozzájuk rendelt indikátorok	36
6.Cselekvési terv.....	41
6.1A helyzetfeltárás, a szükségletek, a célok és a tervezett műveletek (összefoglalás)	51
6.2Együttműködések.....	57
6.3A stratégia megvalósításának szervezeti és eljárási keretei.....	58
6.4Kommunikációs terv.....	63
6.5Monitoring és értékelési terv.....	66
6.6Horizontális célok.....	72
6.7A HKFS innovatív elemeinek bemutatása.....	73
7.Indikatív pénzügyi terv.....	76
Nyilatkozat a HKFS elfogadásáról	77

1. Vezetői összefoglaló

Az **Esztergomi Helyi Közösség** Közösségfejlesztési Stratégiáját a Közösség munkaszervezete, a Művelődés Háza Esztergom Nonprofit Kft. készítette az Ister-Granum EGTC közreműködésével annak érdekében, hogy az Esztergom fenntartható fejlődését biztosító közösségvezérelt fejlesztések hatékonyan, egymással összehangoltan tudjanak megvalósulni.

A stratégia megalkotásával párhuzamosan épült fel az Esztergomi Helyi Közösség **szervezete** is: a 12 tagú konzorciumot öt közsféra szervezet, öt non-profit szervezet és két vállalkozás alapította. A tagok a pályázati Felhívásnak megfelelően a stratégia megvalósításához szükséges források elnyerése és céljainak megvalósítása érdekében 2016. május 30-án Együttműködési megállapodást írtak alá.

A stratégia készítése során szorosán követtük a kapcsolódó TOP-7.1.1-16 *Kulturális és közösségi terek infrastrukturális fejlesztése és helyi közösségfejlesztés a városi helyi stratégiákhoz kapcsolódva* c. felhíváshoz közzétett Tervezési Útmutató és Sablon iránymutatásait. A Felhívás értelmében – akcióterületként Esztergom városának egészét kijelölve – a stratégia beavatkozásait **28 102 fő lakosra vetítve, a maximális 800 millió forintos pályázati támogatási** összeg igénybe vételével terveztük, más források felhasználásával stratégiánkban nem számolunk. A TOP-7.1.1-16- 2017-00099 számú pályázati kérelem 2017.12.07-én támogatásban részesült, a benyújtott támogatási összeg 50%-ának erejéig. Az Esztergomi Helyi Közösség a támogatói döntésnek megfelelően módosítja a stratégiai célokat és azok megvalósításához szükséges lépéseket. Mivel a meg nem ítélt forrásokat más támogatásból nem tudja biztosítani, a Cselekvési Terv egyes műveleteire jutó összegeket 50%-kal csökkentti, de a tervezett műveletek mindegyikét megtartja. A források áttevítésén túl az ütemterv is aktualizálásra kerül: a megvalósítás 40 hónapja 2018.01.06 – 2021.05.06 időszakra esik.

A tervezési folyamat során történt helyzetfeltárás és elemzések, a lakosokkal és bevont szervezetekkel való egyeztetések során kirajzolódott, hogy legnagyobb kihívást **az Esztergom esetében kiemelkedően gazdag városi kulturális- történelmi értékek** és a város fenntartható fejlődésének, **társadalmi megújulásának összekapcsolása** jelenti. Az alulról induló közösségi kezdeményezések elszigetelten, csak egy vékony társadalmi réteg bevonásával és alulfinanszírozottan működnek, a vállalkozói, önkormányzati és civil szektor együttműködésének lehetőségei ma még kiaknázatlanok.

Az Esztergomi Helyi Közösség ezért olyan jövőképet fogalmazott meg, aminek megvalósításával nem csupán a már évtizedek óta - és jelenleg is - **aktív szervezetek erősödnek** meg, hanem **új közösségek is formálódhatnak**, lendületet kaphat a szektorok közti együttműködés és **fenntartható pályára állhat a gazdag értékeit hasznosító városi identitás.**

A stratégia célkitűzéseit a megvalósítására tervezett műveletek egymással szoros összefüggésben szolgálják, alternatíva nélküli, a célokat már önmagában megvalósító műveletet (kulcsprojektet) ezért nem terveztünk - a versenyhelyzet a források felhasználásában minden felhívás esetében érvényesülni fog.

2. A stratégia elkészítésének módja, az érintettek bevonásának folyamata

2.1 A tervezési folyamat átláthatósága

A tervezési folyamat nyilvánosságának biztosításában alapvető segítséget jelentettek Esztergom Város és az Ister-Granum EGTC webes **felületei**, a <http://www.esztergom.hu/>, a <http://www.infoesztergom.hu/>, a <https://www.szeretgom.hu/>, a <http://istergranum.eu/>. Az oldalakon informáltuk a város lakosságát, hogy Esztergom Város Önkormányzata civil szervezetekkel és vállalkozásokkal összefogva pályázatot nyújt be a „Kulturális és közösségi terek infrastrukturális fejlesztése, helyi közösségszervezés” felhívásra, és az online **kérdőív** kitöltésére kértük őket. A stratégiaalkotásba – a megfelelő információáramlás biztosítása révén – a papíralapú és online kérdőívek, a civil szervezetek számára összeállított igényfelmérők kitöltésével, a fiatal korosztály számára szervezett fókuszcsoportos interjúkon, valamint a civil fórumon való részvétellel bárki bekapcsolódhatott.

2.2 Tevékenységek a stratégiaalkotás során

A tervezési munka során mindvégig arra törekedtünk, hogy a készülő stratégia a kulturális és civil élet szereplőinek **valós igényein alapuljon**, s a helyi közösségek megerősödését szolgálja. A Helyi Akciócsoport már megalakulásakor kiemelt figyelmet fordított az ágazatköziségre. Tagjai között a közsféra szereplői mellett (Esztergom Város Önkormányzata, Német Nemzetiségi Önkormányzat, Esztergomi Ingatlankezelő Kft., Strigonium Zrt., A Művelődés Háza Nonprofit Kft.) a civil szféra (Esztergomi Otthon Segítünk Alapítvány, Esztergom Környezetkultúra Egyesület, Befogadó Társadalomért Egyesület, Esztergom Barátainak Egyesülete, Rudnay Sándor Kulturális és Városvédő Egyesület), és a vállalkozói szektor (Neuzer Kerékpár Kft., All Door Kft.) képviselőit egyaránt megtaláljuk. A Helyi Akciócsoport gyűlésein és a tervezési munkában tanácskozási joggal részt vett az Ister-Granum EGTC is.

Az esztergomi kulturális és civil élet meghatározó szereplőinek bevonására több módszert is alkalmaztunk a tervezés folyamán. 2016. június 27-én civil **fórumot rendeztünk**. A workshopok célja volt képet kapni a kulturális és civil élet szereplőinek problémáiról és elképzeléseiről, melyet igényfelmérő kérdőívek formájában is rögzítettünk részben a helyszínen, részben pedig későbbi adatszolgáltatás alapján. Jelentős véleményformálók voltak: Befogadó Társadalomért Egyesület, Esztergom Szentgyörgymezői Kertbarátkör, Esztergomi Otthon Segítünk Alapítvány, Esztergomi Környezetkultúra Egyesület, Nap-Út Alapítvány, Esztergom és Környéke Nyugdíjasok Érdekvédelmi Kulturális Egyesülete, Malom Művészeti Műhely Egyesület, Hajdú Antal Ferences Diáksport Egyesület, 14-es Holló Cserkészcsapat. Mivel már a tervezési folyamat kezdetén körvonalazódott, hogy a készülő stratégiában kiemelt fontosságúként kell tekinteni a fiatal korosztályra, ezért a város összes középiskolájában és a Pázmány Péter Katolikus Egyetemen is **fókuszcsoportos interjúkat** szerveztünk, átlagosan 20-30 fő részvételével.

A lakosság bevonása érdekében **papíralapú és online kérdőívet** készítettünk. Az online kérdőívet 113-an, a papíralapúkat 134-en töltötték ki. A kérdések a válaszadó helyi kötődésére, a civil szervezetek és a válaszadó különböző területeken mutatott aktivitására, a közösségi és kulturális programokon való részvételre, valamint projektötletekre irányultak. A válaszadók között 60-40%-ban találunk nőket és férfiakat. A kitöltők 73%-a magánszemély, 12%-a civil szervezet volt, de a válaszadók között megtalálhatók egyházi, felekezeti szervezetek, és a közsféra képviselői is. A vállalkozók számára szintén lehetőség kínálkozott a véleménynyilvánításra, mellyel többen éltek is.

Részben a személyes kontaktus fenntartása, részben az esélyegyenlőség (nem minden lakos számára elérhető internetes hozzáférés) biztosítása végett, papír alapú kérdőívek kitöltésére is sor került. A kérdőíveket művelődési házakban, civil szervezeteknél, múzeumokban, kultúra

területén dolgozóknak, könyvtárban osztottuk szét, valamint a civil fórumon is kitölthető volt, amelyen pedig bárki részt vehetett. A válaszadók között 30-70%-ban található férfiak és nők, a kitöltők fele pedig a 25 és 55 év közötti korosztályból került ki.

2.3 A stratégiaalkotásba bevont szereplők

A stratégiaalkotás legfontosabb szereplői a HACS-tagok, a stratégiaíró csapat, az esztergomi közművelődési intézmények, a civil szféra képviselői és a lakosság voltak. A HACS és a stratégiaírók mindvégig együttműködött egymással. A HACS összetételében érvényesült a közsztéra – civil szféra – vállalkozói szféra hármasa, s a tagok aktívan részt is vettek az egyeztetéseken. A stratégiaalkotás folyamatába bevontuk az esztergomi közművelődési intézmények képviselőit, igyekeztünk a civil társadalom tagjaihoz minél szélesebb körben eljutni, s azokat a vállalkozásokat is megszólítottuk, akik fontos szerepet játszanak Esztergom kulturális, sport és közösségi életében. Az 1.2. pontban ismertetett eszközökkel a stratégiaalkotásba és –véleményezésbe a város lakossága is bekapcsolódhatott.

2.4 Közösségi bevonás eredményei

A közösségi bevonás eredményei jelentősnek mondhatók, ebben közrejátszott a társadalmi konzultációra rendelkezésre álló idő hosszúsága, valamint a helyi társadalom, és a tervezésben résztvevő szereplők aktivitása is. A meghatározó esztergomi kulturális intézmények egyértelműen a stratégia mögött állnak, és nyitottak az egymással, illetve a civil társadalom szereplőivel való együttműködésre. A közösségi bevonás eredményei a vállalkozói szféra esetében szerényebbek, az ő szélesebb körű bevonásukra a stratégia megvalósítása során kiemelt figyelmet kell fordítani.

A kérdőíveket kitöltők, a projektötleteket megfogalmazók, a civil fórum illetve a fókuszcsoporthoz interjúk résztvevői számos javaslattal, megállapítással segítették a stratégia elkészítését. Javaslataikat, fejlesztési igényeiket a stratégiaírók mindvégig figyelembe vették, s beépítették a stratégia célrendszerébe. A stratégia draft-változatát a HACS-tagok véleményezhették, módosítási javaslataiknak megfelelően a stratégiaírók az anyagot módosították.

A közös munka folyamata

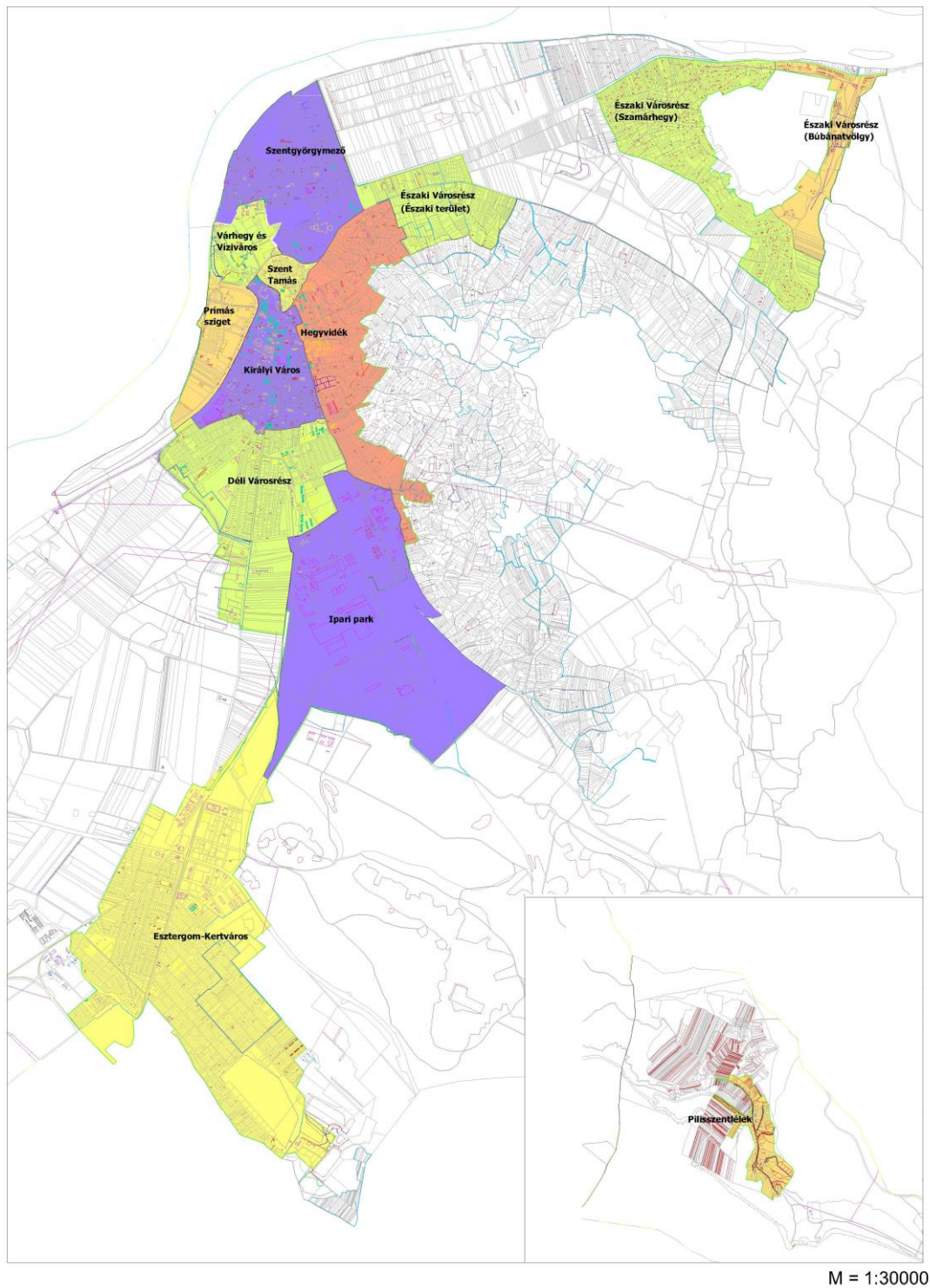
Esemény megnevezése	Esemény dátuma
A létrejövő HACS 1. egyeztető megbeszélése	2016.05.10.
Esztergom Helyi Közösség alakuló ülése	2016.05.30.
Civil fórum	2016.06.27.
HACS ülése	2016.09.15.
Esztergomi Helyi Közösség II. Stratégiaalkotó nap	2016.09.30.
Vélemények és projektötletek gyűjtése online kérdőív segítségével	2016.10.17-2016.10.24.
Esztergomi Helyi Közösség III. Stratégiaalkotó nap (a stratégia célrendszerének elfogadása)	2016.10.27.

3. A Helyi Közösségi Fejlesztési Stratégia által lefedett terület és lakosság meghatározása

A Helyi Közösségi Fejlesztési Stratégia akcióterületét Esztergom város teljes közigazgatási határon belül elterülő területe alkotja. A Központi Statisztikai Hivatal 2014. évi

helységnévkönyve alapján a **település területe 9.995 hektár**, azaz mintegy 99,95 km². Az akcióterület **lakónépségének száma 28.412 fő**. A KSH 2015. évi helységnévkönyve alapján a **település területe 9.935 hektár**, azaz mintegy 99,35 km², míg az akcióterület **lakónépségének száma 28.102 fő**.

1. ábra A stratégia akcióterülete

Forrás: Integrált Városfejlesztési Stratégia 7. o.

Esztergom teljes területének akcióterületté tételét elsősorban a társadalmi kohézió igénye indokolja, amelyet *a településnek még a jelenre is átöröklődött területi-funkcionális heterogenitása tesz szükségessé.* A városi szintű megközelítést alátámasztja, hogy a mai kiterjedésében ismert Esztergom csak 1985-ben alakult ki, a városközponttól 12 km-re fekvő Pilisszentléleknek a városhoz csatolásával, miközben a modern kori Esztergom is mindössze kilencven évvel a pilisi falu csatlakozását megelőzően, 1895-ben született meg négy közigazgatásilag és közösségeik szociológiai összetételét tekintve egyaránt eltérő település (Esztergom királyi város, Víziváros, Szenttamás, Szentgyörgymező) összeolvadása révén. Közigazgatásilag ugyancsak az egykori királyi székhelyhez tartozik a 3 km-nyire fekvő egykori Kenyérmező, a mai Esztergom-kertváros, amely teljesen egybeolvadt a szomszédos Dorog várossal. Az elmúlt évtizedek szuburbanizációs fejleménye a Szamár-hegy és Búbánatvölgy térségének benépesülése. A városi társadalom ilyen mértékű szegmentációja komoly kihívást jelent a XXI. századhoz illő városi polgári identitás kialakítása, a városi közösségépítés szempontjából.

Ugyanakkor az is elmondható, hogy a város *egésze együttesen képez olyan vonzó lakókörnyezetet, kulturális közeget, dinamikus gazdaságot,* amelynek közös és komplementer adottságai szinergikus kapcsolatban állnak egymással. A mozaikos-heterogén városszerkezetből adódóan a közösségi (kulturális, sport, rekreációs stb.) szerepköröket külön-külön és együttesen, egy egységes stratégiai megközelítés alapján is fejleszteni szükséges.

A legtöbb, jelentős városi és közösségfejlesztő funkcióval rendelkező intézmény/szervezet vonzáskörzete túlterjed egy-egy városrészben. Ezek *hálózatosan összekapcsolódva, a város gazdag kulturális-közösségi hagyományaiból adódóan szervesen fejleszthetők.* Esztergom esetében ráadásul kedvező adottság az is, hogy az egyes városrészek eltérő karakterjegyekkel rendelkeznek, ami lehetőséget biztosít a szűkebb pátriához való aktív kapcsolódáson, városrészi identitások (mint amilyen a szenttamási vagy a szentgyörgymezői) felépítésén keresztül a városi közösség megerősítésére. A közösségek interakcióját éppen a kül- és belvárosi szereplők és terek közötti együttműködési tengelyekre épített integrált közösségfejlesztési akcióterület szolgálhatja. Esztergom helyi közösségei számára kulcskérdés a kül- és belváros társadalmi kohéziójának erősítése, hogy a fragmentált, szegregált, önszerveződésében gátolt mikroközösségek helyett sikerüljön megszólítani és befogadni, aktivizálni a helyi társadalom minél szélesebb rétegeit, beleértve az ifjúságot, a fiatal családokat, az időseket, a nemzetiségeket és hátrányos helyzetűeket is. Ez csak az eltérő társadalmi-gazdasági helyzetű településrészek helyi közösségeinek közös és átfogó fejlesztésével valósítható meg, egy egységes akcióterületi keretben.

A város egészét akcióterületnek kijelölő megközelítést támasztja alá az is, hogy a kérdőívek tanúsága szerint a lakosság jelentős része kötődik Esztergom városának egészéhez (kifejezetten erősen 65,5%). Számottevő kötődéstől mentesnek mindössze egy ember vallotta magát az online kérdőív alapján. Ez azt jelenti, hogy az egész városhoz tartozónak vallja magát a lakosság túlnyomó része, és a városi szintű identitás erősebb a belvárosi és a külvárosi városrészi identitásoknál. A stratégia célja lehet ezért az, hogy a városi szintű energiákra építve sikerüljön nagyobb lokálpatriotizmust teremteni a jelenleg gyengébb kötődést kiváltó városrészekben élőkénél is. A jövőbeli közösségi, kulturális események, folyamatok fejlesztése tekintetében több mint 58,2% válaszolt úgy, hogy nagyon fontos, további 19,6% pedig úgy, hogy fontos a helyi közösség szerepe, ebből következően annak fejlesztése.

A települési identitást tápláló tényezők ráadásul ugyan erősen a belvárosi, királyi városi, vízivárosi helyszínekhez kapcsolódnak (pl. Bazilika, Várhegy, Széchenyi tér), vannak olyan elemek is, amelyek a külső városrészekre (pl. Suzuki és az ipari park, Vaskapu) esnek. Esztergom közösségének fejlődésében meghatározó szerepe van az olyan átfogó, települési identitást tápláló értékeknek, mint a város történelmi hagyományokban és örökségekben való gazdagsága (pl. „Szent István városa”, érseki székhely), kultikus helyszínei, jelentős műemlékei, regionális központi szerepe (pl. volt vármegyeszékhely, Ister-Granum ETT székhelye, munkaerő-piaci vonzásközpont), dunakanyari fekvése, a kimagasló kultúra és oktatás, a rendezvénykínálat

sokszínűsége.

A városi létből adódóan *Esztergom városának egészét olyan közösen megoldandó kihívások vagy kedvező adottságok jellemzik, amelyek városi léptékű együttműködést feltételeznek.* A város egészét érintő népmozgalmak, a le- és felértékelődő területek mozaikossága, a kultúragazdasági potenciálok, az önszerveződő közösségek alacsony szintű kompetenciái és a sikeres civil kezdeményezések kapacitás-szűke - egytől egyig olyan tényezők, melyeknek csak közös, Esztergom szintű kezelése eredményezhet erősebb társadalmi kohéziót.

4. Az akcióterület fejlesztési szükségleteinek és lehetőségeinek elemzése

4.1 Helyzetfeltárás

Az alábbi helyzetfeltárás során azokat az adottságokat, folyamatokat, akadályokat és potenciálokat tárjuk fel, amelyek közvetlenül hatást gyakorolhatnak Esztergom helyi közösségeinek fejlődésére.

4.1.1 Térszerkezeti jellegzetességek

Esztergom, Komárom-Esztergom megye második legnépesebb, központi szerepkörökkel bíró járasszékhelyi funkciójú középvárosa. Központja nem csak a megye legnagyobb területű és népességű járásának, hanem *helyzeténél fogva egyszerre tekinthető a 2,5 milliós budapesti agglomeráció északi kapujának, illetve a Mária Valéria híd átadását és a schengeni csatlakozást követően egy 200 ezer lakosú, határon átnyúló, Párkány ikervárost is magába foglaló vonzaskörzet centrumának.* A város megfelelő nagyságú kritikus tömeget jelent, mivel közvetlenül több, mint 90 ezer ember kulturális-közösségi szolgáltatásokkal való ellátásában játszik szerepet. A város jelenlegi vonzaskörzetét, településhálózati szerepét megtartva a környező településekkel erős kapcsolatot alakított ki. A Duna túlsópartján fekvő, 11 ezer fős szlovákiai Párkánnyal szoros ikervárosi közösségfejlesztési tevékenységet képes folytatni. Az Ister-Granum Eurorégió utódjaként működő Európai Területi Társulás (ETT, angolul EGTC) székhelyeként nem csak a várospár vonzaskörzetét egyesíti, hanem a határon átnyúló csoportosulás jelenleg 82 helyi önkormányzatát is összefogja.

A településszerkezeti sajátosságokkal kapcsolatban először is le kell szögezni, hogy Esztergom ma ismert településterülete egy viszonylag új képződmény. *A várost történelmileg heterogén felépítés jellemezte;* minden mai településrész más-más társadalmi összetétellel (vagyon helyzet, nemesi-paraszti társadalom aránya, foglalkozási szerkezet, etnikai, kulturális, vallási megoszlás stb.), településfejlődési úttal (pl. jogállás) rendelkezett. A mai Esztergom jóval kiterjedtebb, mint a középkorban vagy kora újkorban ismert. *A szűken értelmezett Esztergom csak 1895-ben egyesült a már akkor is vele szinte teljesen egybeépült Vízivárossal, Szenttamással és Szentgyörgymezővel. A város társadalma ezután sem lett egységes,* a lakosság életkörülményei, társadalmi helyzete városrészenként eltérő volt.

A **fragmentált városszerkezet** nem kis részben a szocialista időszakból is következik. Ezen periódusban a korábbi keresztény-polgári értékeket hangsúlyozó városépítészeti, várostervezési hagyományok a háttérbe szorultak. Esztergom a hangsúlyeltolódás által „a dorogi iparvidék városa” lett. *Esztergom a szocialista várospolitiká következtében új, teljesen eltérő szociográfiai jellemzőkkel bíró lakossággal bővült, akik közösségépítése a korábbi polgári társadalommal nem volt igazán sikeres.* A korábbi, alapvetően szerves fejlődésű városszövetben megjelentek a külsőbb területeken épült új lakónegyedek, telepes beépítésű városrészek. *A szocialista és a*

polgári karakterű városrészek integrációja a mai napig nem teljes körű, többek között a közösségi terek hiányából adódóan.

Esztergom magterületétől (az egykori királyi várostól és egykor független, mára csatlakozó településektől) a közigazgatási szempontból a városhoz tartozó Esztergom-Kertváros és Pilisszentlélek *szerkezetileg a mai napig elkülönül*. Funkcionális vizsgálatok alapján *Esztergom 13 funkcionálisan elkülönülő városrészből áll*, ezek a következők: Búbánatvölgy; Esztergom Északi városrész (Északi terület és Szamárhegy); Szentgyörgymező; Várhegy és Víziváros; Szenttamás; Királyváros; Prímás-sziget; Hegyvidék; Déli városrész; Ipari park; Esztergom-Kertváros; Pilisszentlélek.

Az **online kérdőív eredményeként** elmondható, hogy a válaszadók erősen kötődnek mind a város egészéhez, mind a belső városrészekhez, ezzel szemben *a külső városrészek irányába alacsonyabb szintű az elköteleződés (16,8% a gyengén, 7,1% a sehogyan sem kötődők aránya, a teljes városi népességen belül utóbbi csak 1%)*, az erősen kapcsolódók alig teszik ki a lakosság egyharmadát. Ezért a *helyi-városrészi identitás javítása* a helyi közösségi fejlesztési stratégia egyik fő feladata. Az *identitásbeli eltérések tehát Esztergom sajátos települési tagolódásához tovább erősítik.*

Összességében megállapítható, hogy *Esztergom településszerkezeti – és nem kis részben ebből is adódóan szociológiai szempontból – nem egységes közösség*; a beépítés jellege, a társadalmi státusz és a közösségi életbe történő bevonás vagy annak hiánya (szegregáció) szempontjából eltérő karakterű városrészekkel kell számolni. Ez egyszerre kihívás és fejlesztési lehetőség: egyrészt a stratégiának elő kell mozdítania a társadalmi kohéziót a **térbeli és társadalmi értelemben is fragmentált közösségek** között, másrészt érdemes építeni a különböző karakterű városrészek *egyedi potenciáljaira*

4.1.2 Környezeti adottságok

Esztergom a Komárom–Esztergomi-sík keleti szegletében, a Dunakanyar kapujában, a Pilis és a Visegrádi-hegység lealacsonyodó vonulatai mentén fekszik, a Dunántúlon.

A domborzati adottságok elsősorban *a rekreációs célú területhasznosítás szempontjából kedvezőek. Esztergom és környezete bővelkedik védett természeti értékekben, területekben.* Nemzetközi természetvédelmi oltalom alatt álló területek találhatók a településen, ide tartozó Natura 2000-es terület a Pilis és Visegrádi-hegység, valamint a Duna és ártere. Esztergom beletartozik az országos jelentőségű tájképvédelmi terület övezetbe. A nemzeti természetvédelmi oltalom alatt álló területek közé tartozik az Esztergom közigazgatási területébe benyúló Duna–Ipoly Nemzeti Park. A földtani és tájképi értékek körében a Duna és a Visegrádi-hegység kapcsolatának legszebb példája a Dunakanyar. Kiemelkedő jelentőségűek a hegységi részekben eredő források és változó vízhozamú patakok. Jelentős értéket képviselnek Esztergom hévforrásai.

A várostól főként nyugatra, illetve Pilisszentlélek érintésével számos erdei túraútvonal létesült, a települést, illetve annak közvetlen környezetét a Mária Út zarándokút és az Országos Kéktúra is érinti. Dorog határában található védett tanösvény a Strázsa-hegyi tanösvény, ami a Pilis és az egész nemzeti park nyugati peremén található. A terület több mint száz évig katonai lőtérként funkcionált, ennek köszönhetően szinte érintetlenül megőrizte természeti értékeit.

Esztergom kiterjedt zöldfelületi rendszerrel rendelkezik, melynek elemei fontos közösségfejlesztő funkciót is elláthatnak a rekreációs, pihenő és sportfunkciókon túl. Fekvéséből adódóan egyszerre

rendelkezik nagy területű vízparti és hegyvidéki zöldövezetekkel. A lakosság által leginkább frekvenciált, ezért meghatározó belterületi zöldfelületek a közösségi élet szempontjából a következők: Prímás-sziget, a Kis-Duna mindkét partján a gesztenye- és a platánsor; Erzsébet park; Bazilika előtti tér, Szent István tér; Palatinus-tó környezete; a Búbánatvölgyben fekvő Kerek-tó; a Szamár-hegy.

Kikapcsolódásra lehetőséget biztosít a várost keletről behatároló Vaskapu-hegy és annak keleti oldalán található több kisebb csúcs (pl. Elő-hegy, Arany-hegy), továbbá külön érdemes kiemelni a dunai szigeteket (Prímás-sziget stb.). A Duna menti fekvésből eredően Esztergom jelentős kikötőhely, de a vízi sportoknak is terepül szolgál.

A közösségfejlesztési célokra is kiváló városi zöldfelületek mennyisége megfelelő, állapotuk azonban igen elhanyagolt. Az önkormányzatra nagy felelősség hárul a várost körülölelő értékes zöldfelületek megóvása, a városkép megőrzése és a lakosok életminősége közötti egyensúly kialakítása szempontjából. Több problematikus gócpont is létezik a városban. Például Hegyvidék városrészén jelenleg a 180 méter feletti telkek nem beépíthetők, de vannak törekvések, amelyek emelni szeretnék a beépíthetőségi szintet, ami mind környezetvédelmi, mind városképi szempontból aggályos.

A természeti mellett az épített környezet is kiemelkedő értékeket hordoz, melyre építeni lehet a közösségfejlesztés során. Esztergomban világörökségi várományos területek is találhatóak: „Esztergom és Visegrád középkori magyar királyi központok, valamint az egykori Pilisi királyi erdő területe” név alatt ide tartozik a Bazilika és az esztergomi vár épületkomplexuma. További felterjesztésre váró örökség a római limes magyarországi szakasza, a Ripa Pannonica. Esztergom területén jelenleg 134 védett épület található. A négy történelmi városrész műemléksűrűsége országos szinten is kiemelkedő. Funkció és kapacitás szempontjából átfogó problémák adódnak az épített kulturális örökség területén.

Egyrészt probléma a nagyszámú, nagy arányban műemléki védettséget élvező épület funkcióvesztése és leromlott állapota, ezért a város ikonikus épületeinek funkcióval való megtöltése fontos feladat. Belvárosi magánépületek értékvesztése, elnéptelenedése jellemző, mindeközben a lakosság kiköltözési hulláma figyelhető meg a lakóterületté átminősített volt üdülőövezetekbe, ami területrendezési konfliktusokat generál. A belvárost alkotó városrészekben nagyon magas a műemléki besorolású épületek aránya, amelyek rossz állapotban vannak, felújításuk azonban a műemlékvédelmi szabályok miatt igen költséges, ezért az itt lévő ingatlanok piaci ára sokat csökkent az elmúlt években. A kínálat igen nagy, a kereslet azonban elenyésző. A kisgyermekes családok, fiatalok körében kiköltözési hullám figyelhető meg. Nagyon sokan költöztek ki az elmúlt években a Búbánatvölgybe, Szamárhegyre, amelyek korábban üdülőterületi besorolásba tartoztak. Sok új lakóház épült, amit nem követett megfelelő települési infrastruktúrafejlesztés. *Mindezek pedig társadalmi és környezetvédelmi konfliktusokat egyaránt generálnak, városképi szempontból funkcionális egyenlőtlenségek jönnek létre, mindez pedig kihat a közösségi élet szerveződésére is. A városba évente 1-1,5 millió turistát vonzó turisztikai látványosság, a Bazilika és a város többi része turisztikai szempontból egymástól elszigetelt.*

További gond, hogy a belváros nem tölt be valódi központi funkciót, hiányoznak a jól működő közösségi terek. A városnak ma nincs a régiót is kiszolgálni képes kulturális-közösségi épülete. Azzal, hogy a Széchenyi tér rekonstrukciója során az autós forgalmat kizárták a térről, jelentős árucserével, árurakodással járó üzlethelyiség nem tud a téren működni. Ebből kifolyólag mindennapi szükségletet kielégítő üzlet nem található a téren. *A Polgármesteri Hivatalon, a*

postán és okmányirodán (kormányablak) kívül csak néhány vendéglátóipari egység működik, ami az embereket a központba vonzaná. Az ide szervezett kulturális rendezvények ezen a helyzeten próbálnak segíteni.

A városban számos felhagyott gyárépület található, amelyek funkcióvesztettsége, gondozatlansága szintén problémát jelent, a szegregált övezetekhez hasonlóan. A Töltés utcai lakássor és a mellette lévő terület rendezésre szorul, beleértve a komplex esélyegyenlőségi akciókat. A város déli részén megnyílt teleház országos szinten is példaértékű munkát végez az integráció szempontjából. A szegregátumként megjelölt Sátorkői utca kevésbé bántó városképi szempontból, de az ott élő csoportok közösségi életbe való bevonása fontos állomása a sikeres társadalmi integrációnak.

Összességében elmondható, hogy **a természeti és épített környezet kiemelkedő értékei ellenére a közösségfejlesztésben érintett környezeti elemek nem játszanak a potenciáljuknak megfelelő szerepet. Egyszerre jellemző a túlkínálat (alulhasznosított, romos épületállomány) és a kulturális, civil szervezetek, kezdeményezések részéről meglévő kielégítetlen kereslet. Kevés az igazán jól hasznosított, kiépített közösségi tér.**

4.1.3 Társadalmi-gazdasági jellemzők

Esztergom lakónépessége a 2001-es és 2011-es népszámlálás között 29.452 főről 1,8%-kal 28.926 főre, állandó népessége pedig 28.357 főről 0,4%-kal 28.255 főre csökkent. A lakónépesség / állandó népesség aránya 2001-ben és 2011-ben is meghaladta a 100%-ot, ami azt jelenti, hogy a munka, tanulás és egyéb okok miatt ideiglenesen a városban lakó lakosság száma magasabb, mind az állandó népesség. Azóta ez az arány némileg csökkent, de az országos és a megyei átlaghoz képest még mindig magasabb. Tehát *a közösségfejlesztés során tekintettel kell lenni arra, hogy a városban ideiglenes jelleggel több fő tartózkodik*, akik bevonása akár a keresleti vagy a kínálati oldalon új megszólítandó közönséget vagy előadókat, civil és kulturális életbeli szervezőket jelenthet.

2011-ig a pozitív vándorlási egyenleg még tudta kompenzálni a természetes fogyást. Ami egyértelműen kedvezőtlenebbé vált Esztergomban, az az elvándorlások mértéke, de az utóbbi időben a természetes fogyás is erősödött. Országos tendencia az előregedés, amely Esztergomra is jellemző. Ugyanakkor Esztergom pozíciója e téren az országosnál kedvezőbb, sőt 2004-től kezdve a megyei átlagoknál is kedvezőbb értékeket mutat. *Fontos megállapítás, hogy az egyre szélesedő idős korosztályok megjelenése ellenére az idősekre specializált közösségi létesítmények és rendezvények nem követték a demográfiai változásokat.*

A lakosság demográfiai folyamatai szempontjából kiemelkedik a Várhegy, Víziváros és a Királyi város városrész, ahol minden harmadik lakos 60 év fölötti. Az ő érdekeiket szolgálná elsősorban az egészségügyi alap- és szakellátások és a szociális ellátások fejlesztése - elsősorban az alapellátásoké. Ez a városrész presztízsének emelkedése és fiatal családok bevonása miatt is fontos lenne. Lényeges továbbá az *időskorúak önszerveződésének támogatása a kulturális és egyéb társadalmi aktivitásuk megőrzése végett.* A fiatalabb városrészekben - Búbánatvölgy, Esztergom északi városrész, Kertváros - *sok kisgyerekes család él, akik elsősorban az oktatásfejlesztésben és gyermekbarát intézkedésekben érdekeltek.* A korábban üdülőtérletti besorolású városrészekben (főként a Búbánatvölgyben és Szamárhegyen) elsősorban nem a szociális problémák okoznak konfliktust, *hanem külső fekvésükből adódóan a közösségi-kulturális funkciók kiépítetlen mivolta.*

Etnikai szempontból jelentős kisebbséget képeznek a romák. Közösségeik integrációjára hangsúlyt kell fektetnie Esztergomnak, mivel jelenleg a déli városrészekben működő teleházon és néhány civil szervezeten kívül társadalmi kohéziós kilátásaik rosszak. A jelenlegi helyzetük tovább fokozza a városi közösségek fragmentáltságát. A cigány (romani, beás) etnikai kisebbséghez tartozó népesség növekvő számarányát támasztja alá, hogy arányuk a 2001-es 2,36%-ról egy évtized alatt 2,52%-ra változott a hivatalos népszámlálási adatok alapján. A cigányság valós létszámát a kisebbségi önkormányzat az önbevalláson alapuló cenzusban foglaltak háromszorosára teszi. Így körülbelül a lakosság nem kevesebb, mint 1/10-e kötődik a roma közösséghez, mely közel 3000 főt jelent. Megszólításuk, közösségi életbe való bevonásuk a város egészének társadalmi életére kihatással van. A romák nagy arányban szegregátumokban élnek. A 2011. évi népszámlálási adatok alapján Esztergom városában 3 szegregációs terület azonosítható a 30%-os szegregációs mutató (legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül) alapján:

- 1. szegregátum: Sátorkő út keleti oldala a délebbre eső kelet-nyugati Sátorkő útig
- 2. szegregátum: Homok utca -Sátorkő út -Sátorkő út mindkét oldala a Hegyutca és a temető között -Sátorkő út -Tópart utca -Temesvári út -Démusz-villa utca -Kassai út -Tópart utca -Kolozsvári út -Gyep utca -Kassai út -Blaha Lujza utcától északra eső dűlőút -Temesvári út
- 3. szegregátum: Retek utca - Dobó István utca -Párkányi út meghosszabbított vonala a Határ útig -Határ út

A romák növekvő számán és arányán túl ki kell emelni a szlovákságot. A szlovák lakosság nagyobb része Pilisszentléleken lakik, ahol a lakosság 98%-a szlovák nemzetiségű. Pilisszentlélek sajátos nemzetiségi hagyománnyal, kultúrával rendelkezik, amelyet mindenképpen meg kell őrizni. A városrészeire évek óta csökkenő lakosságszám jellemző, amit részben az itt élők elzárkózása is előidéz.

A 2011-es népszámlálás eredményei azt mutatják, hogy a város kedvező iskolázottsági mutatókkal rendelkezik. Az érettségizettek aránya Esztergomban az országos és a megyei átlagot is meghaladja. A vizsgált korosztályon belül 17,2% bír valamilyen felsőfokú végzettséggel, ami ugyancsak kedvezőbb képet mutat, mint az országos adatok. Az **Esztergomi Művészek Céhe** az Esztergomban élő, illetve a városhoz kötődő alkotóművészek, restaurátorok, művészettörténészek közössége. Évente legalább két egyesületi, közös tárlatot szerveznek. Az egyesületet jelenleg festők, grafikusok, fotó- és iparművészek, restaurátorok, elméleti szakemberek alkotják, akik tevékeny és elkötelezett hívei a város kulturális felvirágoztatásának. *Mindebből következően Esztergomban megvan a kellő kereslet a színvonalas kulturális szolgáltatások, események iránt. Esztergom még ma is kellően erős kulturális örökséggel és helyben élő szellemi elittel rendelkezik.*

A helyi közösség felbomlását erősíti a naponta ingázó (eljáró) foglalkoztatottak számának bővülése. Ez az arány tíz év alatt a korábbi 24,78%-ról 2011-re 34,47%-ra nőtt. A közösségi életben általában kevesebb időt tud eltölteni, és Esztergomhoz fűződő kapcsolatai is meglazulnak annak, aki ideje nagy részét más településen kénytelen tölteni munkavállalás céljából. Ugyanakkor az Esztergomba bejárók száma meghaladja az ingázókéét: 2013-ban 6238 fő volt a bejáró és 2696 fő az eljáró lakos. Ez a statisztika nem tartalmazza a szlovákiai viszonylatban ingázók számát, pedig – főleg a Suzuki miatt – ez is jelentős, ezres nagyságrendű

tétel. A magyarországi bejárók közül a legtöbben dorogiak (1534), de jelentős számú ingázó jár be a környező nagyobb településekről is. A kultúrafogyasztást és a civil kezdeményezések támogatását segíti, hogy az egy lakosra jutó személyijövedelem-alapot képző jövedelem összege 2001 és 2011 között mindvégig felülmúlta a járási, a megyei és az országos átlagokat is. *A helyi közösségnek van egy olyan rétege, amely képes akár heti szinten is jövedelméből a fenti célok érdekében áldozni.*

Az alacsonyabb presztízsű városrészek közé tartozik az Ipari terület, Esztergom-Kertváros és a Külterület, ahol az alacsony képzettségű rétegek koncentrációja és jelentős arányú munkanélküliség jellemző. *Fontos, hogy intézkedések szülessenek e városrészek további lemaradásának, szegregálódásának elkerülése érdekében.* A belvárosi városrészek közül alacsonyabb presztízsűnek tekinthető a Királyi város, amely szintén magas munkanélküliségi mutatóival és erősen leromlott, ezen kívül alacsony komfortfokozatú és egyszobás lakások magas arányával tűnik ki.

Rátérve a város gazdaságára: Esztergomot erős ipari karakter és egy prosperáló ipari park jellemzi. Az ipar ágazati megoszlása alapján 2012-ben a feldolgozóipar 53%-ot tett ki, míg országos és megyei szinten kevesebbet, egyaránt 45-45%-ot. A városban működő vállalkozások igen komoly gazdasági potenciált hordoznak, amit az egy lakosra jutó jegyzett tőke értéke (3273,2 ezer Ft) mutat. Ez a járási és a megyei értékekhez képest is magas (2,3-2,6 szoros), de az országosnak (658,8 ezer Ft) majdnem ötszöröse. Ezen belül a külföldi tőke a meghatározó, 94%-os arányt képvisel (3240 Ft/fő). A városban tevékenykedő vállalkozások által előállított bruttó hozzáadott érték (2 936,8 ezer Ft) is kedvező szinten áll, mivel a járási (1 479,0 ezer Ft) és megyei (1 617,7 ezer Ft) értékeknek majd kétszerese, az országosnak (881,1 ezer Ft) pedig valamivel több, mint háromszorosa. A városban az ezer lakosra jutó vállalkozások száma járási, megyei és országos adatokhoz képest egyaránt kimagasló. Esztergomban több tőkeerős, nagy ár-bevételű transznacionális és hazai vállalat telepedett le, amelyek *jelentős ipariüzési-adó bevételt generálnak az önkormányzat számára, sőt, jelenlétük egyben garancia arra, hogy a társadalmi felelősségvállalás keretében részt vegyenek a közösség életének támogatásában.*

A település legfőbb gazdasági ágazatait egyértelműen a feldolgozóipar, azon belül a járműipar dominanciája határozza meg, ebben pedig kulcsszerepe volt a Suzuki 1991-es letelepedésének. A TOP 10 legjelentősebb vállalkozás kivétel nélkül járműgyártással foglalkozik, ami a városi gazdaságot sérülékennyé is teszi. Ugyanilyen hatása van a fokozódó munkaerőhiánynak is.

A közösségfejlesztés szempontjából is kiemelkedő ágazat a turizmus-vendéglátás. A szálláshellyel és a vendéglátással foglalkozó vállalkozások aránya - azok száma alapján - Esztergomban (7%) nem tér el sem a járásától (7,6%), sem pedig a megyéétől (6,8%). Ez azért is feltűnő - noha a mutató bizonyító erejének vannak korlátai -, mert Esztergom turisztikailag országos jelentőségű, komoly tradíciókkal rendelkező város. A szálláshelyek kihasználtsága mégis alacsony, az évi települési átlag mindössze 13%. Alacsony szinten van az eltöltött vendégéjszakák száma is.

A turizmus fő célpontja a Bazilika, mely jellemzően néhány órás kirándulást jelent. A város turisztikai kínálatát igen kevesen veszik igénybe. Emellett *a városkép is egyre kevésbé vonzó. A fürdőre alapozott turizmus sem teljesíti a korábbi várakozásokat (élményfürdő) és egyéb helyi szolgáltatók sem tudnak a turizmus beszállítóivá válni.*

A meglévő turisztikai kínálaton belül kiemelkedő szerepet tölt be a kulturális, szakrális turizmus (Bazilika, nagyszámú, esetenként országos jelentőségű múzeum, templom, műemléki épület,

védett utcakép), az aktív turizmus (Duna környező hegyek, a pilisi kerékpárút-hálózat és az EuroVelo 6-os útvonal, a Mária-út stb.), és a fürdővízre épülő turizmus.

4.1.4 Humán közszolgáltatások

*Esztergom számos középiskolájának és felsőfokú intézményi kapacitásainak köszönhetően **iskolavárosnak** tekinthető.* Alapfokú és középfokú oktatás keretében nem kevesebb, mint 6725 tanuló volt beíratott státuszban 2014-ben, de a férőhelyek száma meghaladja a 7000-et. Érdeemes e hatalmas közösségre külön figyelmet fordítani, mivel már csak pusztán létszámuknál fogva is jelentős szerepet játszhatnak kultúrafogyasztókként is.

A gimnáziumok közül a Temesvári Pelbárt Ferences Gimnázium és Kollégium országos beiskolázású, ahol a 324 diákból 300 kollégista. Regionális szintű vonzáskörzettel rendelkezik a középiskolák nagy része. A bejáró és kollégista diákok aránya általában 50% körüli, a 2013/14-es tanévben 44% volt, 2016-ban pedig elérte az 58,53%-ot¹. A külföldi diákok döntő többsége szlovák állampolgár, akik a Párkány környéki településekről ingáznak a városba tanulni.

1

¹ Forrás: Iskolai adatszolgáltatás Esztergom Város Önkormányzatának, 2016. szeptember

A város két felsőoktatási intézménye az Esztergomi Hittudományi Főiskola, annak kollégiuma az Érseki Papnevelő Intézet és a Pázmány Péter Katolikus Egyetem. Utóbbi a pedagógia és az archeológia tudományterületén van jelen: a városban található a Bölcsész –és Társadalomtudományi Kar Vitéz János Tanárképző Központja, korábban a PPKE Vitéz János Főiskolai Kara, továbbá az egyetem Régészeti Tanszéke is tart képzéseket a településen . A campus kollégiumában 244 férőhely áll a hallgatók rendelkezésére.

Az 1980-as '90-es években virágzó diákélet volt a városban, ma ez sajnos nem mondható el. A felsőfokú képzésben 2001 után erős felfutás volt megfigyelhető, akkor a hallgatók száma elérte a 800 főt, 2008-tól viszont rohamosan csökkenni kezdett, és 2013-ra már alig haladta meg a 300-at. Ezzel párhuzamosan a kollégiumi férőhelyeket igénybe vevők volumene a töredékére, a 2001-es 244 fő ötödére csökkent.

Esztergom iskolavárosi renoméja ugyan megkopott, de nem tűnt el teljesen. Ugyanakkor *alapvető problémát jelent, hogy miközben a város népességének nem elhanyagolható hányadát képezik az általános iskolás, középiskolás, főiskolai-egyetemi tanulók, és az itt élő, illetve a városba bejáró tanulók valódi diákvárossá* tehetik Esztergomot, megfelelő közösségi centrumok és programok nélkül nem lehet őket bevonni a város életébe.

A közművelődés kapcsán meg kell említeni, hogy Esztergom jelentős kulturális hagyományokkal bír. Ezt igazolja a kulturális, művészeti intézmények nagy száma is (múzeumok, kiállítótermek, várszínház, művelődési házak), amelyek a város kultikus, történelmi emlékeit mutatják be, illetve arra építve kívánnak korszerű rendezvényeket biztosítani. A múzeumlátogatások száma 2013-ban 118.465 volt, mely a járási adatok 96%- a, míg a megyei forgalomnak nem kevesebb, mint 40%-a. Ez az adat is Esztergom országos kulturális jelentőségét mutatja. Ezekén kívül számos magán művészeti galéria is található Esztergomban. *Az egyik legnagyobb kihívást a szűkös anyagi lehetőségek és közösségi terek jelentik.* Ennek egyik fő szimptomája, hogy hosszú évek óta megoldatlan a városi könyvtár megnyugtató elhelyezése.

A **Kaleidoszkóp Ház** mintegy összművészeti központként funkcionál. Különböző művészeti ágak képviselői mind azon dolgoznak, hogy Esztergomban újra legyen hite az embereknek, és egy élhető, nyitott, befogadó városban élhessenek, alkothassanak. Évente gyermekek részére szóló nyári művészeti táborot szerveznek. A Ház teret és lehetőséget biztosít helyi fiatal kreatív csoportoknak és zenei produkcióknak is a bemutatkozásra. A Kaleidoszkóp 2013 kora tavaszán lehetőséget kapott arra, hogy egy általa szervezett kiállítást mutasson be a közönségnek a Magyar Nemzeti Múzeum Esztergomi Vármúzeumának **Rondella Galériájában**. Azóta havi rendszerességgel nyílnak a kiállítások a korábban igen ritkán nyitva tartó Rondellában. Hasonlóan sikeresnek ígérkezik a szintén alulról szerveződő **Tár-Lak Szalon**, a képzőművészet, zene és irodalom közös színtereként működő magángaléria. A **Laskai Osvát Antikvárium** magas színvonalú, évtizedes múltú helytörténeti könyvbemutatói és felolvasóestjei szintén lokálpatrióta kezdeményezés keretében születtek. A 400 éves egykori török imaház, az **Uzicseli Hadzi Ibrahim Dzsámi** 2007 óta múzeumként működik. A múzeum nemcsak az érdekes épületet igyekszik bemutatni a látogatóknak, hanem Esztergom török-kori történetét is. Az egykori imatér ma időszakos kiállításoknak ad otthont, ezen felül rendszeresen tudományos, illetve művészeti előadásokat is rendeznek benne. A legklasszikusabb értelemben a **Művelődés Háza** nevű intézmény látja el a művelődési házi feladatokat: befogad színházi és zeneművészeti produkciókat, kiállításokat, ismeretterjesztő előadásokat, ugyanakkor tanfolyamokat szervez, családi- és gyermek programoknak ad otthont. A civil szervezetek, informális közösségek szempontjából is kiemelt szereppel bír, hiszen helyet biztosít tevékenységükhöz,

rendezvényeikhez. A városi színházzal legmeghatározóbb helyszíne a Magyar Nemzeti Múzeum Esztergomi Vármúzeuma tulajdonában lévő **Esztergomi Várszínház**, amely szabadtéri színházként országos színvonalon, immár 1990 óta működik, műsorpolitikájában a nemzetek kultúrájának bemutatása és a határon túli magyar nyelvű társulatok előadásai a legmeghatározóbbak. A Várhegy kiemelkedő kulturális rendezvényhelyszíne az **Esztergomi Bazilika**, amely híres orgonajátékairól, Liszt Ferenc örökségét őrző koncertjeiről, valamint a helytörténeti előadásoknak, fotó- és képzőművészeti tárlatoknak helyt adó **Szent Adalbert Központ**.

Fontos kiemelni, hogy míg számos városrész nem, vagy csak korlátozottan rendelkezik kulturális-közösségi szervező funkciókkal, addig a **Szentgyörgymezői Olvasókör** a városrész kulturális és civil életének nagy hagyományokkal rendelkező központja. További pozitív példát és jó gyakorlatot jelent a városrészi közösségfejlesztés terén az Esztergom-Kertváros közművelődéséről gondoskodó **Féja Géza Közösségi Ház**.

4.1.5 Közösségi élet és civil szféra

Esztergom nagy múltú kulturális központ, ezt gyarapítja a város számos rendezvénye, amelyek közül több immár évtizedes múltra tekint vissza, és országos hírnévre tett szert. Ezek a rendezvények nem csak a város lakosságát mozgósítják, hanem jelentős számú látogatót is vonhatnak.

A kulturális örökség áll a középpontjában a város nyári rendezvénysorozatának, melyre koncentráltan a nemzeti ünnep időszakában kerül sor. A város igyekszik minden évben bővíteni a helyszínek és a produkciók körét.

A vízpartok közösségi hasznosítására nyújt jó példát az április végi **Lampionos hajós felvonulás és majális**. Az egyénileg díszített, lampionokkal kivilágított, Kis-Dunán leúszó hajók szezonnyitó, koncertekkel kísért felvonulása évtizedek óta az egyik legtöbb látogatót vonzó látványossága a városnak.

A **Múzeumok Éjszakája** a város egyre növekvő jelentőségű rendezvénye, mind a közreműködő partnerek, mind a résztvevők száma és a produkciók színvonala tekintetében.

Szintén népszerűek a **várszínházi előadások** június végétől augusztus végéig. A vár felújítása során kapott itt helyet az új színház, ami 1990 óta működik jelenlegi helyén. A színház 80 m²-es, a színház befogadóképessége 250 fő.

A nyári rendezvényekre időszakosan felállított nagyszínház a Bazilika előtt szokott kialakításra kerülni, befogadóképessége kb. 1500 néző – itt néhány szuperprodukció a térségből is nagyszámú közönséget vonz.

A zenei élet terén fontos szellemi bázist képez, és jelentős szervező szerepet tölt be az Esztergomi Zsolt Nándor Alapfokú Művészeti Iskola. Két együttes működik a zeneiskolában: a Vonószekerek és a Fúvószekerek. Az iskolának számos rendezvénye van egész évben, nyáron Kamarazene tábor kerül megrendezésre. Az iskola 110 férőhelyes hangversenyterme egyben az iskolai zenekarok, a **Városi Szimfonikus Zenekar és a Balassa Bálint Vegyeskar** próbaterme is.

A további fesztiválok közül ki lehet emelni a **Klarinétes napokat** és a különböző **sportversenyeket**. A jelentősebb tömegeket megmozgató rendezvények között lehet még említeni a Riska **Játék- és Sportfesztivált**, a **Gyereknapot**, a **Nyárnyitó Fesztivált**, illetve a

gasztronómiai fesztiválokat (pl. Lecsófesztivál, Sörfesztivál), valamint az augusztusi rendezvénysorozatokat 2016-tól **Nagyboldogasszony Ünnepnapok** néven összefogó fesztivál és 19-én este a dunai uszályról fellőtt **Városi Tűzijátékot**.

*Nagy veszteség ugyanakkor, hogy két rangos esztergomi zenei fesztivál, a nemzetközileg is elismert Szendrey-Karper László Gitárfesztivál és a Jazztergom 2014-ben már nem került megrendezésre. A gitárfesztivál hagyományát a városi szervezésű, évente kétszer megrendezésre került fesztiválokkal folytatja, amik a jövőben kétnapos tehetségkutató rendezvénné nőnek. Hasonlóképpen szűnt meg az 1999-ben elindított, Fesztergom elnevezésű könnyűzenei fesztivál. A rendezvény Esztergom belvárosában, a Prímás-szigeti sportcsarnok mellett kapott helyet, ahol az ingyenes sátorozási lehetőség is adott. Általában a régióbeli zenekarok koncertjeivel indult a műsor. A fesztivál az elmúlt években elmaradt, de mind a városvezetés, mind a lakosság részéről megfogalmazódott az igény a rendezvény újjáélesztésére. Némileg eltérő tartalommal, a rockzenére összpontosítva szervezték meg 2016-ban a **Sportshow** fesztivált.*

A megszűnő fesztiválok mellett azonban pozitív változás, hogy az elmúlt években újak is indultak. 2016 augusztusának végén ötödik alkalommal rendezték meg a Várhegyen az **Esztergomi Történelmi Napokat**, röviden az ESZTÖR-napokat. A rendezvény célja Esztergom országos és európai jelentőségű középkori és újkori történelmi eseményeinek felelevenítése, hangsúlyosan a törökellenes harcok időszakának megidézése. Az ESZTÖR-napokhoz hasonlóan szintén ötödik alkalommal került sor 2016-ban az Ízek Korok Hangulatok Fesztiválra. A szeptember első felében megtartott kulturális és gasztronómiai fesztivál keretében fontos szerepet kap a történelmi hangulat megteremtése: hagyományőrző bemutatókra, táborképek megidézésére, középkori vásári forgatagra került sor. 2016-ban harmadik alkalommal került sor a háromnapos **Comedium Corso Utcaszínház és Kortárs Művészeti Fesztiválra**. Az összművészeti fesztiválon a művészeti ágak közül egyszerre van jelen a zene, a tánc, a színművészet és a kortárs képzőművészet. 2013-ban rendezték meg először a **Borhíd Fesztivál és Borünnep** elnevezésű, hagyományos borfesztiválnál többet nyújtó, háromnapos eseménysorozatot. A rendezvénysorozat célja egyszerre gasztronómiai és kulturális: a borkultúra és a borászok megismertetése (pl. kiállítókon, borászati előadásokon keresztül), valamint színvonalas zenei produkciók és egyéb kísérőrendezvények (pl. fotókiállítás) szervezése.

A sporttevékenységek további közösségteremtő erővel bírnak. A közterületen lévő, elsősorban szabadidősport gyakorlására használt sportlétesítmények a következő helyeken találhatóak: Erzsébet park, bitumenes kosárlabdapálya; Béke tér, bekerített bitumenes kispályás labdarúgópálya; Hunyadi utca, bekerített bitumenes labdarúgópálya; Búbánatvölgy, füves labdarúgópálya; Budai Nagy Antal út, labdarúgópálya. A sportlétesítmények között kiemelkedő szerepet tölt be a Pézsa Tibor Sportcsarnok, a Szent István Strandfürdő, illetve a Palatinus-tó szabadtéri sporthelyszín.

A város versenysport- és utánpótlás-nevelése jól szervezett: 21 sportegyesület 46 szakosztálya, 31 sportágban várja az érdeklődőket, ideértve a labdajátékokat (pl. Esztergomi Haladás, Esztergomi Focisuli Sportegyesület, EKUSE Esztergomi Kézilabda Utánpótlás Sportegyesület), a diáksportot (pl. Dobó Katalin Gimnázium Diáksport Egyesülete), a küzdősportokat (pl. - Esztergomi Birkózó Sportegyesület, EKBSE Esztergomi Kick-Box Sportegyesület, AIKIDO Tada Ima Dojo), a sporttáncot (Carmen TSE Carmen Táncművészeti és Sporttánc Egyesület), a vízi sportokat (pl. Esztergomi Kajak-Kenu Sportegyesület, EHE 1907 Esztergomi Hajós Egylet, Esztergomi Vízilabda Sport Club Egyesület), a futást (Esztergomi

Futóművek), az asztaliteniszt (pl. EASE Esztergomi Asztalitenisz Sportegyesület), a kerékpározást (pl. KKE Esztergomi Küllőszagatók Kerékpáros Egyesület), a lovaglást (pl. Esztergomi Lovas SE), a triatlont (Esztergomi Triatlon Club SE), a fitneszt (Fit-lesz SE). Az Esztergomi Spartacus Sportegyesület ráadásul több szakosztállyal is rendelkezik. Az *Esztergomi Vitézek Rugby SE* résztvevőként, szervezőként és bonyolítóként is jelen van a sportéletben: tömeget mozgat meg több, az SE-hez köthető szabadidősport-esemény (t országos és nemzetközi rugby mérkőzések), melyeken évente közel 1200-1500 fő vesz részt. A városban két vívóegyesület működik: a Szent László Vívó Egyesület, valamint a Szent György Vívó Egyesület, az úszók közösségét pedig a Rendes Esztergomi Vízilabda SE (REVSE) szervezi.

Külön kiemelő **Esztergom kiterjedt testvértelepülési hálózata**, mely nemzetközi szintű becsatornázást is biztosíthat a helyi közösség és annak fejlődése számára (pl. a kulturális örökségelemek innovatív bemutatásában történő tudásmegosztás, vendégládások, közös művészeti projektek, civil partnerségek, hálózatok kialakítása révén). Esztergom testvérvárosai közé tartoznak: Espoo, Finnország; Párkány, Szlovákia; Bamberg, Németország; Cambrai, Franciaország; Ehingen, Németország; Maintal, Németország; Gniezno, Lengyelország; Mariazell, Ausztria; Canterbury, Egyesült Királyság.

A továbbiakban a közösségfejlesztés és -szervezés javítása érdekében készült papír alapú, valamint online kérdőívek kiértékeléséből származó eredményeket mutatjuk be. Közösségi és kulturális programokon a válaszadók legnagyobb hányada (31,9%) havi rendszerességgel vesz részt. 10-ből minden 4. ember ugyanakkor még rendszeresebben, hetente vagy kéthetente kapcsolódik be egy-egy programba. Kevesen (3,5-3,5%) vannak, akik évente csak egyszer vagy még ritkább gyakorisággal aktivizálják magukat.

Az egyes közösségi, kulturális eseményeken való részvétel gyakorisága a kulturális és művészeti programok (mozi, színház, múzeum, koncert, kiállítás), illetve a családi, közösségi programok (családi nap, szakkör, klub) terén viszonylag magas. A válaszadók 32%-a kulturális és művészeti programokon havonta vagy hetente vesz részt, míg családi, közösségi programokon pedig 31%. Viszonylag népszerűnek számítanak továbbá a sport- és rekreációs (wellness, uszoda, tömegsport, 19%-kal), a turisztikai (kirándulás, túrák, zarándoklat, helyi értékek megtekintése 20%-kal), továbbá a vallási, közösségi programok. Legalább havi rendszerességgel a sport- és rekreációs programokon a válaszadó lakosság 19, a családi programokon 20, míg a turisztikai programokon 23%-a vesz részt. A kérdőíves felmérés eredményei alapján elmondható, hogy az esztergomi lakosság alkalmanként vagy soha nem vesz csak részt hagyományőrző, nemzetiségi programokon, illetve képzési (informatikai, hobbi, nyelvi, szakmai) alkalmakon (10-10%), valamint ismeretterjesztő előadásokon (11%), míg a segítő, támogató akciókon való részvételre is inkább a ritka jelenlét jellemző (14%).

A kérdőív alapján a válaszadó lakosság valamivel több, mint fele (55%) rendszeresen látogatja az esztergomi közösségi, kulturális eseményeket, *azonban a másik fele ritkán, évente mindössze egyszer-kétszer vagy csak akkor megy el egy rendezvényre, hogyha kifejezetten hívják.*

A közösségi, kulturális programok kiválasztásakor viszonylag csekély szerepet játszanak az újságok, a Kék Duna rádió, valamint az Esztergom havi magazin. *A programválasztásnál meghatározó a szóbeszéd, az ismerősök szava (gyakran 46%, 21% rendszeresen ez alapján választ), valamint az internet, ideértve az egyedi honlapokat (40,2 gyakran és 25,8% rendszeresen) és a közösségi médiát (35, illetve 38%) is.*

Az Esztergom közösségi, kulturális eseményeivel, lehetőségeivel való elégedettség-felmérés során fény derült arra, hogy *a városlakók közel fele kifejezetten elégedett a családi-közösségi (47%) programokkal, de átlagon felüli szintű az elégedettség a kulturális-művészeti (44%), a vallási-közösségi programokkal (40%) és a tematikus gyerektáborokkal (37%) is. A megkérdezettek a közösségi, kulturális élet eseményei, lehetőségei közül a legkevésbé a különböző képzésekkel elégedettek, a válaszadók több mint harmada (34%) elégedetlen volt ezzel kapcsolatban. Szintén magas az elégedetlenek aránya a hagyományörző, nemzetiségi programok (27%), valamint a segítő-támogató akciók (26%) kapcsán.*

A közösségfejlesztés szempontjából érdemes kiemelni, hogy a közösségi életben való részvétel még fejleszthető. Az aktivizálásban és érzékenyítésben rejlő potenciálokat támasztja alá, hogy a válaszadó lakosság 39%-a közepes mértékben, 17%-a pedig szinte egyáltalán nem vesz részt a közösségi életben. Lényeges erőforrás azonban, hogy a kérdőívre adott válaszok értelmében 45% igen aktív, sőt, a válaszadók 18%-a kifejezetten nagymértékben vesz részt a közösség életében.

A közösségi, kulturális életben kiemelten fontos területként határozták meg a válaszadók a családi-közösségi programokat (85% 4-es vagy 5-ös pontszámot jelölt a maximálisan adható 5-ből), a kulturális és művészeti programokat (82,1%), továbbá a sport- és rekreációs programokat (76,3%). Legkevésbé kiemelt területnek a hagyományörző, nemzetiségi programokat (27,1%) és a vallási-közösségi programokat tartják (28,6%).

A válaszadók és/vagy családjaik magas arányban (zárójelben a 4-es és 5-ös pontszámok aránya szerepel) vennének részt könnyűzenei fesztiválokon, koncerteken (61,5%), városi, városrészi fesztiválokon (68,5%), vásárokon (62,1%), egészséges életmódhoz kapcsolódó sport- és rekreációs programokon (65,1%). Szintén magas a részvételi hajlandóság az amatőr művészeti csoportok, közösségek támogatásán belül a komoly- és könnyűzenei rendezvényeken (67,1%), a turisztikai programokon belül a múzeumi programokon (66,4%), valamint a turisztikai látványosságok, helyi értékek megismerését célzó eseményeken (73,5%). Népszerűek a hagyományörző, nemzetiségi programok közül a történelmi fesztiválok, felvonulások (58,1%), illetve a hagyományörző események (63%), illetve az ismeretterjesztő előadások (62,4%).

A nagyobb tématerületek közül arányaiban keveseket mozgatnak meg a képzőművészeti programok, a képzések, a tematikus gyerektáborok, a vallási-közösségi programok, az oktatási intézmények által szervezett programok, a tudományos fórumok és konferenciák, valamint a közéleti fórumok, előadások (a következő százalékok az 1-es és 2-es értékekre adott válaszok arányát fejezik ki az összes válaszhoz viszonyítva). A legalacsonyabb részvételi hajlandóság a zenei programokon belül a tehetségazonosító, tehetségtámogató programok (32,9%), a családi közösségi programok közül pedig a családi vetélkedők (31,2%), klubfoglalkozások (baba-mama klub stb., 30,6%) irányában mutatható ki. Szintén viszonylag csekély az érdeklődés az amatőr művészeti csoportok, közösségek témakörében a tánc (néptánc, balett, modern tánc, showtánc, hip-hop, társastánc, 29,9%) és a színjátszás (30,3%) iránt. Alacsony a részvételi hajlandóság továbbá a képzéseken belül a startup, innovatív ötletekre épülő képzésekkel (33,3%) és a számítástechnikai képzésekkel (35,7%), a vallási ünnepekkel, fesztiválokkal (31,7%) és a vallási közösségek rendezvényeivel (32,9%) kapcsolatban. Végül viszonylag csekély a válaszadók és családjaik részvételének valószínűsége a tematikus gyerektáborok közül a napközis (34,3%) és a bentlakásos (41%) tematikus gyerektáborokban.

Civil aktivitás

A város civil életét és finanszírozási módját önkormányzati rendelettel szabályozták 2013-ban. A városi költségvetési forrásból finanszírozott programalap foglalja magában a város civil koncepcióját is.² Korábban havi alkalommal összehívták a Civil Kerekasztalt, de ez az intézmény mára már nem működik. *A tervezési folyamat során a civil szervezetek is kifejezték, hogy szorosabb párbeszédre lenne szükség az önkormányzattal, illetve több támogatásra lenne szüksége a civil szférának, mind anyagi, mind morális tekintetben. Igény jelentkezik továbbá a különböző kulturális háttérrel rendelkező közösségek (pl. a cigányság) számára integrációs terek nyitására és integrációs programok szervezésére. A sport kiemelt szerepet tölthetne be a hátrányos helyzetűek integrációjában. A nagyszámú, jelenleg hasznosítatlan önkormányzati tulajdonú ingatlan lehetővé tenné egy úgynevezett „Civilház” létrehozását és működtetését.*

A civil élet közösségszervező és mozgósító ereje nagyon fontos, amit az önkormányzat jobban be tudna csatornázni a saját feladatainak magasabb színvonalú ellátása érdekében is. Ugyanakkor elmondható, hogy Esztergomban a civil szervezetek aktív tevékenységet folytatnak. A helyi lakosság nagy számban vesz részt a civil szervezetek programjain. Az Önkormányzat helyi rendeletben meghatározottak szerint kérelem alapján támogatja a szervezeteket, azok rendezvényeit.

71 civil szervezet van, akik aktívan részt vesznek a város közösségi életében rendezvények szervezésével vagy azokon való megjelenéssel. Esztergom Integrált Településfejlesztési Stratégiájában 14 olyan civil szervezetet határoztak meg, amelyek tevékenységei különösen jelentősek. *A civil szervezetek legnagyobb számban a kulturális-örökségvédelmi, sport és oktatás-nevelési feladatok köré szerveződtek, de viszonylag jelentős az egészségügyi és szociális feladatot ellátók száma is. Alulreprezentáltak viszont a gazdasági, vállalkozásokat segítő civil szervezetek.*

A civil szervezetek célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége lefedi a hátrányos helyzetű gyermekek oktatásának, tehetségfejlesztésének, rehabilitációjának támogatásától kezdve az időskorúak kulturálódásáig, a hagyományőrzésen át a lakosság egészségi állapotának fejlesztéséig az alapvető közszolgáltatások (oktatás, egészségügy, szociális szolgáltatások, kultúra, művelődés, közrend, közbiztonság) ágazataiban lehetséges esélyegyenlőséget támogató szolgáltatások körét.

Infrastrukturális szempontból *olyan létesítményekre van szükség, amelyek egyszerre szolgálják a helyi közösségek és civil kezdeményezések-szervezetek fejlődését, a kultúra-közművelődés, a rekreáció, sport és turizmus célját, illetve az ezekre ráépülő akár profitorientált gazdasági szektorokat.* Erre azért is szükség lenne, mivel **a városi civil szervezetek aktív jelenlétüknek ellentmondó módon, mind anyagilag, mind humán erőforrásaikat tekintve gyengék, illetve meggyengültek** az elmúlt évek során, új impulzusokra, több forrásra, lehetőségre van szükségük, hogy megfelelő eredményeket tudjanak elérni a közösségen belül.

Esztergomban a civil szervezetek aktivitása az online kérdőív eredményei alapján közepes mértékű, a válaszadók közel fele (45,1%) válaszolt így. A közvéleményből kevesen tartják kiemelten aktívnak, illetve egyáltalán nem aktívnak a civil szervezeteket. *Azonban többen vannak, akik szerint inkább kevésbé észlelhető a tevékenységük, ez pedig elgondolkodtató.*

² Esztergom Város Önkormányzat Képviselő-testületének 12/2013. (XI.5.) önkormányzati rendelete az államháztartáson kívüli forrás átvételére és átadására vonatkozó rendelkezésekről

Esztergom közösségi életében, rendezvények, társadalmi akciók szervezésében, civil szervezetek munkájában a helyi közösség nagyobbik fele, közel 65%-a részt venne. Több, illetve a helyi közösségek minél szélesebb rétegeit megszólító, alulról jövő, civil kezdeményezésnek érdemes megteremteni a működési és fejlődési feltételeit, ideértve az infrastrukturális hátteret (pl. iroda, rendezvényhelyszín), a szervezet- és vállalkozásfejlesztést segítő támogató szolgáltatásokat (pl. pályázatírás, tréningek), valamint a közvetlen és közvetett anyagi támogatást (pl. társadalmi felelősségvállaláson keresztül).

Végül, de nem utolsó sorban ki kell emelni, hogy *a felekezeteknek, így a katolikus egyháznak nagy jelentősége van a város közösségi életében, ezt mutatja az egyházi fenntartású oktatási és kulturális intézmények nagy száma és az egyházi ünnepek köré szerveződő programok, ünnepek népszerűsége.*

4.2 A HKFS-t érintő tervi előzmények, programok, szolgáltatások

A HKFS-t érintő tervi előzmények, programok és szolgáltatások közül az alábbiakban azokat emeljük ki, amelyek közvetlenül tartalmazznak közösségfejlesztési, közösségteremtési megfogalmazásokat.

4.2.1 Koherencia a 2014-2020 közötti Operatív Programokkal

Jelen Helyi Közösségi Fejlesztési Stratégia szempontjából elsősorban az alábbi, 2014-2020 közötti operatív programok, HACS tekintetében fontos beruházási prioritások és specifikus célok lehetnek relevánsak:

Terület- és Településfejlesztési Operatív Program felhívásai több pontja is releváns a HKFS megvalósítása során.

- **TOP-4.2.1-15** Felhívásra Esztergom benyújtotta pályázatát „Szociális Intézményi Központ kialakítása a Baross G. u. 3. sz. alatt” címmel. Ez az intézményfejlesztésen túl a helyi közösségfejlesztést, a rászoruló társadalmi integrációjában a civil társadalom részvételének erősítését is célzó projekt.
- **TOP-2.1.2-15** Zöld Város felhívás keretében Esztergom “Esztergomi Séta” címmel integrált projektet nyert, amelynek egyik fontos eleme a közösségépítés, a városi identitás erősítése.
- **TOP-4.3.1-16** Leromlott városi területek rehabilitációja - Esztergom város területén az Esztergom-kertvárosi Sándor-major az a szegregátum, amelynek rehabilitációját, illetve megszüntetését tervezik a projekt keretében. A megvalósításban jelentős szerepet kapnak az integrációt támogatni képes civil szervezetek, a társadalmi integráció stabilitását megalapozó identitás megerősítése.

Emberi Erőforrás Fejlesztési Operatív Program felhívásai mind a társadalmi integráció, mind a munkavállalói mobilitás és kompetenciák, mind a közösségfejlesztés területén jelentős forrásokat nyitnak meg a pályázók előtt. Ezek a források az esztergomi civil szervezetek számára csak korlátozottan érhetőek el – mind céljaikat, mind költségvetési keretüket tekintve jellemzően a stabil pénzügyi és intézményi háttérrel rendelkező non-profit szervezetek indulhatnak pályázóként.

4.2.2 Koherencia a városi és megyei fejlesztési prioritásokkal

Esztergom Integrált Településfejlesztési Stratégiája

Esztergom Integrált Településfejlesztési Stratégiájából³ a célrendszer azon elemei kerülnek szinte teljes egészében szó szerinti idézésre, amelyek kapcsolatba hozhatók a közösségfejlesztéssel:

Esztergom az alábbi hosszú távú és azok alá tartozó középtávú tematikus célokat tűzte ki ITS-ében:

1.2 A városi közösségek megerősítése (hosszú távú cél)

- Közösségi, szabadidős színterek kialakítása
- Aktív időeltöltés és sportélet megerősítése
- Civil szervezetek kezdeményezéseinek összehangolása és megerősítése

1.3 A leszakadó, szegregált városrészek felzárkóztatása (hosszú távú cél)

1.5 Oktatás és közművelődés feltételeinek javítása (hosszú távú cél)

- Közművelődés színtereinek kialakítása és minőségi fejlesztése

2.1 Esztergom turisztikai potenciáljához méltó idegenforgalom megteremtése (hosszú távú cél)

- Kulturális, turisztikai és szabadidős programkínálat bővítése

3.3 Városi funkciók megerősítése (hosszú távú cél)

- Szabadidős közösségi színterek kialakítása

Az ITS 1.1.1 Társadalom című fejezete a következőképpen fogalmaz a 11. oldalon: „Esztergom számára a társadalom tématerülethez kapcsolódó, legfontosabb célkitűzés Esztergom, mint élhető város megerősítése. Ez az átfogó célkitűzés elsősorban a városi lakosság Esztergomhoz való kötődését, közösségi életének és életminőségének javítását kívánja elérni. Ahhoz, hogy Esztergom hosszú távon az élhető városok legjobbjai között szerepeljen, középtávon mindenképpen intézkedéseket kell megvalósítani a városi közterületek rendezésére, élhetővé tételére, közösségi színterek kialakítására és a kapcsolódó közösségi funkciók megerősítésére, a leszakadóban lévő városi területek helyzetének javítására. A helyi közösségek megerősítése szempontjából emellett nem elegendő az infrastrukturális környezet javítása, jelentős erőfeszítéseket kell tenni az épített és természeti környezet humán oldali fejlesztésére, támogatására is annak érdekében, hogy a városhoz kötődő közösségek hosszú távon megerősödjenek és fennmaradjanak.”

A továbbiakban az egyes akcióterületekre vonatkozó közösségfejlesztési célokat emeljük ki:

1. SZ. AKCIÓTERÜLET - Városközpont rehabilitáció

„A városi közösség megerősítésének alapvető feltétele egy, a lakosok számára is vonzó, társadalmi interakciókra is alkalmas városi központ kialakítása. Egy jól funkcionáló, lüktető városközpontnak nagyon erős identitásnövelő, közösségformáló szerepe van.” – fogalmaz a stratégia a 20. oldalon.

Az 1. sz. akcióterületen megvalósítani tervezett projektek

- Szent István Fürdő és „Zöld ház” felújítása⁴, fürdő és kulturális központ kialakítása
- Sándor Palota felújítása, városi rendezvényterem kialakítása: Az épület rekonstrukciója, homlokzati és belső felújítása, benne több lehetséges funkció kialakítása van elképzelés.
 - Ister-Granum parlamentjének székhelye, illetve az EGTC irodájának kialakítása, mellette civil szervezeti székház kialakítása;
 - városi rendezvényhelyszín.
- Könyvtár elhelyezése, vagy nagyobb városi tudásközpont létrehozása: Az esztergomi Helischer József Városi Könyvtár, a korábbi épületének lebontását követően máig nem kapott megfelelő és végleges helyet. A projekt célja egy interregionális tudásközpont létrehozása, ami képzések, szabadidős, kulturális programok megtartására is alkalmas.
- Piac elhelyezése

3. SZ. AKCIÓTERÜLET – Esztergom – Duna part védelme és fejlesztése

Az ITS-ben a következők állnak: *„Az „Esztergomi Duna-part” a Prímás-szigettől nyugatra található feltöltéstől egészen Búbánatvölgyig az akcióterület részét képezi. (...) Funkciójuk többnyire kettős: egyrészt szabadidő eltöltésére alkalmas közterületként kerülnek hasznosításra, másrészt fontos szerepük van a város árvíz elleni védekezésében” (29. o.).*

Szintén a 29. oldalon a későbbiekben így folytatja a stratégia: *„A Duna adta lehetőségek jobb kihasználását célozza akcióterületi projektek második része. (...) A belváros mellett húzódó Prímás-sziget és Erzsébet park ideális helyszíne a rekreációs tevékenységeknek. A sziget árvíz elleni védettségenél biztosítását követően tökéletes központja lehetne a városban zajló sportéletnek.”*

A 3. sz. akcióterületen megvalósítani tervezett projektek

- Esztergomi Sportközpont és létesítményeinek megépítése /Sportcsarnok/
- Erzsébet park rekonstrukciója

4. SZ. AKCIÓTERÜLET – Esztergom- Kertváros városközpont kialakítása

Itt célként fogalmazódott meg egy belvárosi alközpont kialakítása a Kertváros városrész közepén, amely képes lesz a városrész hivatali és szolgáltatási igényeit kielégíteni és alkalmas a városrészi közösség megerősítésére.

5. SZ. AKCIÓTERÜLET – Palatinus-tó környezetének fejlesztése

⁴ Időközben a képviselő testület (599/2016(X.20.)ö.h.) a lebontása mellett döntött.

„A fejlesztés célja, hogy a Palatinus-tó mind a négy évszakban sportolási lehetőséget biztosítson a lakosság számára. A városban kevés, szervezett sportolásra alkalmas helyszín van. A fejlesztések eredményeként a Palatinus-tó közvetlen környezete egész évben működő rekreációs övezetként megfelelő helyszíne lesz a szabadtéri sportoknak, illetve ezzel párhuzamosan ideális helyszíne a lakosság szabadtéri időtöltésének, ezáltal közösségformáló szerepe is jelentős.” – áll a 35. oldalon.

6. SZ. AKCIÓTERÜLET – Pilisszentlélek

- Szükség van a városrészben a közösségi élet erősítésére, a helyi identitás növelésére, munkahelyteremtésre, a városrész élhetőségének javítására. Pilisszentléleken a helyi identitás és kohézió erősítése, népességmegtartás megvalósítása: a fejlesztések eredményeképp a helyi identitástudat növekedése, elvándorlási folyamatok megállítása.

A 2.3 Akcióterületeken kívüli fejlesztések című fejezetből az alábbiakat idézzük:

- „Nyitott ház” működtetése, a hátrányos helyzetű lakosok társadalmi integrációjához való segítségnyújtás. A városban lévő szegregátumokban kialakított „nyitott házakban” szakértők és önkéntesek segítik a hátrányos helyzetű lakosokat az integrációban, emberhez méltó életkörülmények kialakításában.
 - kistermelői tevékenység - kézműves tevékenység oktatása;
 - bűnmegelőzés, prevenciós programok, áldozatvédelem, börtönből való visszaillesztést segítő programok, börtönbe való bekerülés megelőzésére irányuló programok;
 - kultúra, hagyományápolás;
 - közösségépítés, lelki programok, befogadó társadalom kialakítása, szemléletformálás;
 - szocio-karitatív segítségnyújtás, adományszerzés;
 - egészségügyi prevenciós programok;

Nem beruházási jellegű hálózatos projektek

- Sándor major és Töltés utca területeken a társadalmi együttműködés helyszínének kialakítása:
 - mosókonyhát, tankonyhát, közösségi helyeket, oktatási és foglalkoztatási helyeket is magában foglaló „nyitott ház” felépítése a szegregátumban, a hátrányos helyzetű lakosság integrációjának elősegítése érdekében.

Egyéb projektek

- Bazilika Búcsú és Szent István napok – 1 hetes rendezvénysorozat augusztus 20-ra épülve: A rendezvény központi eleme egy központi színpad és nézőtér felállítása, amelyen a korábbi évekhez hasonlóan szabadtéri játékokat és évente egy nagy volumenű darab ősbemutatóját tervezik.
- Esztergomi történelmi óra projekt

- Szentgyörgymezőn a Klapka téri önkormányzati épület felújítása, funkcióval való megtöltése:
 - „Generációk háza” – Idősek napközbeni ellátásának fejlesztése
 - Kulturális programok, foglalkozások szervezése fiatalok, iskolások bevonásával;
 - Ügyintézési segítségnyújtás is a program részét képezi.
- Sportban és művészetben tehetséges gyermekek számára szakközépiskolai képzés kidolgozása és megvalósítása:
 - a képzéshez szükséges tárgyi eszközök beszerzése.

Esztergom Város Gazdasági Programja⁵

Esztergom Város Gazdasági Programja⁶ több ponton is kapcsolódik a közösségfejlesztési célokhoz. A második, Településfejlesztés elnevezésű fejezet megfogalmazza, Esztergom településfejlesztésének milyen koncepció mentén kellene megvalósulnia. Ahogy fogalmaz: a hely szellemét minden település esetében a történelmi múlt, az épített és természeti környezet szimbiózisa adja, ez egyben meg is határozza a településfejlesztés kereteit. Cél Esztergom keresztény szellemiségének fennmaradása. A város a barátság, békesség, szeretet, elmélyülés és megnyugvás helye legyen. Segítse polgárait a testi, szellemi és lelki megújulásban egy boldog élet kereteinek megteremtésében.

A Konkrét fejlesztési elképzelések, célok és irányok elnevezésű rész alatt a következők emelkednek ki:

- Könyvtár vagy nagyobb városi tudásközpont létrehozása;
- piac elhelyezése: termelői piacrész kialakítását is tervezik. A piac a vásárlás mellett közösségi térként is funkcionálhat;
- Esztergomi Séta II. (Kis-Duna sétány rekonstrukció);
- Kulturális központ létrehozása – Zöldház felújítása⁷;
- A volt Zsinagóga, kulturális központ felújítása;
- Sándor-palota felújítása;
- Esztergom-kertváros „városközpont” kialakítása;

5

▣

<http://www.esztergom.hu/~eszterg2/assets/uploads/files/eloterjesztesek/2015/2015-05-21/02-Gazdasagi%20program/02-Esztergom%20Varos%20GAZDASAGI%20PROGRAMJA%202014-2019.docx>

6

<http://www.esztergom.hu/~eszterg2/assets/uploads/files/eloterjesztesek/2015/2015-05-21/02-Gazdasagi%20program/02-Esztergom%20Varos%20GAZDASAGI%20PROGRAMJA%202014-2019.docx>

7

▣ Időközben a képviselő testület (599/2016(X.20.)ö.h.) a lebontása mellett döntött.

- A Klapka téri épület hasznosítása - Generációk Háza vagy bölcsőde kialakítása;
- Palatinus-tó környezetének fejlesztése, a már meglévő tervek figyelembe vételével;
- Pilisszentléleken a helyi identitás és kohézió erősítése, ezáltal népességmegtartás megvalósítása;
- Sándor major és a Töltés utca területeken a társadalmi együttműködés fejlesztése.

A program alapján az önkormányzat továbbra is fontosnak ítéli meg a civil szervezetek erkölcsi és anyagi támogatását. A jelenlegi támogatási rendszer felülvizsgálatával és a szakmai bizottságok véleményének figyelembevételével átláthatóbb, kiszámíthatóbb támogatási rendszert kívánnak kialakítani. A döntés-előkészítési folyamat során biztosítani kell a civil szervezetek véleményének, álláspontjának önkormányzati megismerését – fogalmaz a program. Kiemelkedően fontos az együttműködés minden olyan kezdeményezéssel kapcsolatban, amely a város történelmi, helytörténeti, kulturális és egyéb szakmai területeire terjed ki.

Komárom-Esztergom Megye Területfejlesztési Konceptió

A **Komárom-Esztergom Megye Területfejlesztési Konceptióból** közösségfejlesztési szempontból kiemelendő, hogy a megye identitásának egyik meghatározó térségeként tekint a dokumentum a Duna mentére. A megye és a Duna kapcsolatának sokrétű újraszerveződését vizionálja 2030-ra. Az újjászerveződéssel kapcsolatban megemlíti Esztergom.

A közösségfejlesztés szempontjából a jövőkép fontosnak tartja, hogy a várostérség megújult lakóterületei és a változatos igényeket kielégítő, az egyes városok és térségük sajátos szerepeihez igazodó köz- és piaci szolgáltatások vonzó környezetet fognak biztosítani a legkülönbözőbb életmód-igényekkel fellépő képzett lakosságnak. A helyi közösségek fejlesztése explicit módon is megjelenik a tervanyagban. A jövőkép része, hogy a megye egész területén fokozott támogatást kap, és kibontakozik a helyi gazdasági és civil aktivitás és kreativitás. Megfogalmazódik a társadalmi együttműködés feltételeinek javítása, illetve a megyei társadalom erősítésének, valamint az aktívabb és jóval tudatosabb lakosság megerősítésének igénye.

A 2. területi stratégiai cél alá tartozó releváns prioritások az alábbiak:

- *2. Nemzetközi szerepű ikervárosok térségi szervező-szerepének közös tervezésre épülő összehangolása és munkamegosztásra épülő megerősítése*
- *3. Integrált örökséggazdálkodás összehangolt megalapozása a világörökség-(várományos) területekre fókuszálva*

A 3. területi cél többek között kiemelni a Duna és a hegyvidék találkozásában rejlő különleges környezeti-táji adottságokat, rekreációs lehetőségeket. A dokumentum szerint a térség arculatának újraformálásában kiemelkedő szerepet játszhatnak a nonprofit szervezetek, különösen a sport, a természetjárás, a közösségfejlesztés, az ipari, bányászati és települési múlt értékei és a természeti értékek megőrzése, fejlesztése, bemutatása, hasznosítása területén. Az ide tartozó releváns prioritások:

- *3. Lakóterületi vonzerő fejlesztése, funkcióbővítő rehabilitáció ösztönzése*
- *4. Sajátos sport, rekreációs és turisztikai szerepek, kínálatok-értékek összekapcsolása és kibontakoztatása (*

Az „Aktivitás, kreativitás és társadalmi integráció kibontakoztatása” elnevezésű specifikus cél szerint jelentős szerepet kaphat az oktatás, a helyi gazdaság, a civil társadalom az egészséges életmód népszerűsítésében, feltételeinek javításában. A cél keretében elsősorban az alábbi prioritások hozhatók összefüggésbe a közösségfejlesztéssel:

- *3. Leértékelődött, elszigetelődött települési zárványok, szegregálódó területek, településrészek, lakóterületek közösségi összefogásra épülő innovatív megújítása, fenntarthatóságának növelése (pl. közösségfejlesztés, készségfejlesztés a döntés-előkészítő*

folyamatokban való hatékony érdekérvényesítés céljából; mediációs programok; rehabilitációs programokra alkalmas szociális munkások, „projektmenedzserek” képzése; a közsféra, piaci szereplők és civilszféra összefogásának ösztönzése a szociális problémák térbeli terjedésének megállítása érdekében)

- 4. A kulturális örökség megújítása, funkcióváltása és folyamatos karbantartása a szabad építőipari kapacitások célirányos képzésére és hasznosítására alapozva (pl. civil programok, kreatív, komplex társadalmi célokat szolgáló átmeneti és végleges hasznosítási formák ösztönzése, turisztikai, szociális integrációs, képzési, fenntarthatósági stb. mintaprojektekkel való összekapcsolás; ipari-bányászati múlttal összefüggő örökség megőrzésének programja, felsőfokú oktatási és szakképző intézményekkel valamint a közösségi művelődés és a közgyűjtemények intézményeivel, szakembereivel közös programok-projektek).

Komárom-Esztergom Megye Területfejlesztési Stratégiai és Operatív Programja

Komárom-Esztergom Megye Területfejlesztési Stratégiai és Operatív Programja⁸ szintén több ponton tárgyal olyan fejlesztési elképzeléseket célrendszerében, amelyek összefüggésben állnak a helyi közösségek fejlesztésével. A stratégiai és operatív program prioritásai (római számmal jelölt) és intézkedései (arab számokkal jelölt) között a következők a leginkább relevánsak a helyi közösségi fejlesztési stratégia szempontjából (műveleteken belüli fejlesztési elemeket abban az esetben említünk, ha azok kifejezetten közösségfejlesztő célúak):

II. prioritás: Megyei turisztikai program

- 21.3. beavatkozás – Duna menti települések rákapcsolódása a nemzetközi turisztikai kínálatokra
 - 21.32. Turisztikai, rekreációs hasznosítás a Dunához csatlakozó fejleszthető, alulhasznosított és leromlott területeken:
 - ❖ a Duna parti zónában található leromlott állapotú terület egységek közösségi funkciójú térré alakítása, civil közösségek és kezdeményezések támogatása, csatlakozó lakóterületek közterületei, közösségi kertek fejlesztése/kialakítása

IV. prioritás: Fokozódó társadalmi aktivitás, befogadás és kreativitás

A prioritás célja a lakosság fizikai és mentális egészségi állapotának általános javulása. A szolgáltatási kapacitások bővítésében és minőségi fejlesztésében fontos szerep juthat egyházi és más non-profit, NGO szervezeteknek.

- 4.1. intézkedés – Egészséges és gondoskodó társadalom
 - 41.2. beavatkozás – Egészséges életmód, egészségmegőrzés, betegség megelőzés, szolidaritás
 - 41.21. Egészségmegőrzés, egészséges életmódra nevelés
 - ❖ aktív időskor civil program: szemléletformálás, közösség építés és közösség fenntartás, a nemzedékek közötti együttműködést erősítő civil kezdeményezések támogatása, IKT-képzés

V. prioritás: Biztonságos környezet, gyógyuló tájak

- 5.2. intézkedés: Klímatudatos társadalom
 - 52. 1. beavatkozás – Klímabarát települések és térségek - klímastratégiák, szemléletformálás
 - 52.11. Klímatudatos városok/térségek tervezése o SEAP stratégia és akciótervek

kidolgozása: "Öko települések"/"Átalakuló" települések illetve térségek körének bővítése, meglévők továbbfejlesztése: jó gyakorlatok terjesztése, szemléletformálás; Energia-, klíma-, környezettudatosság terjesztését, elmélyítését és alkalmazását segítő civil kezdeményezések támogatása: szemléletformálás, energia- és környezettudatos megoldások bemutatása és alkalmazásának ösztönzése

❖ Energia-, klíma-, környezettudatosság terjesztését, elmélyítését és alkalmazását segítő civil kezdeményezések támogatása: szemléletformálás, energia- és környezettudatos megoldások bemutatása és alkalmazásának ösztönzése

VI. prioritás: Otthon a XXI. században

Az „Otthon a XXI. században” elnevezésű prioritás értelmében élni kell a korszak lehetőségeivel és alkalmazkodni kihívásaihoz. Olyan lokális tereket szükséges létrehozni, amelyek a változatos és gyorsan változó elvárásokhoz, szükségletekhez igazodó, biztonságos és fenntarthatóan működtethető környezetet biztosítanak – fogalmaz az operatív program.

• 6.1. intézkedés – Városok: központi szerepkörök, élhetőség, vonzerő: ezen intézkedés keretében Esztergom Duna menti középvárosként kerül definiálásra, ahol városi funkcióinak, népességmegtartó képességének, a szolgáltatásokba, turisztikába befektető tőkét vonzó képességének megerősítésére tesz javaslatot.

○ 61.2. beavatkozás – Városok integrált fejlesztési programjai (kivéve Kisbér, Bábolna, Ács)

▪ 61.21. Városok központoszerepeinek, élhetőségének, vonzerejének fejlesztése

❖ Településszerkezeti integráció, lakóterületek felértékelése: városi zöld környezet megteremtése (pl.: extenzív és intenzív zöldterület-fejlesztés, városi közösségi kertek létrehozása) valamint ezek gazdaságos fenntartásához szükséges háttér infrastruktúra

❖ szabadidő hasznos eltöltését biztosító rekreációs övezetek kialakítása

▪ 61.22. Városok szegénység és szegregáció által sújtott, leromlott településrészeinek integrált szociális rehabilitációja

❖ Közösségformálást erősítő terek, létesítmények fejlesztése az érintett lakosság szociális kohéziójának erősítése érdekében

❖ Közterek, közparkok, közterületi játszóterek, közutak, járdák, szabadtéri közösségi terek, városi zöldfelületek, gyalogos zónák infrastrukturális fejlesztése és megújítása

❖ Antidiszkriminációs és multikulturális szemléletformáló programok: esélyteremtés, közösségfejlesztés, kapacitásépítés a szegénység és szegregáció által sújtott népesség részére; erős identitású közösségek kialakítása; speciális gyermek, ifjúsági programok.

Helyi Esélyegyenlőségi Program

A Helyi Esélyegyenlőségi Program a 2013-2018-as évekre határoz meg célkitűzéseket és feladatokat. Az alábbiakban az egyes célcsoportokra meghatározott szükséges lépések közül azok bemutatása következik, amelyek közösségfejlesztési szerepet is ellátnak.

Mélyszegénységben élők, romák

- Szociális, gyermekjóléti szolgáltatások bővítése;
- Felzárkóztatási, fejlesztési programok szervezése;
- Pályázati források kihasználása egy teljes körű szociális, képzési, foglalkoztatási projekt megvalósításához;
- Közösségi szociális munka szervezése;
- Települési egészségügyi szűrések népszerűsítése, egészséges életmódra nevelés;
- Képzések bővítése a munkanélküliek körére.

Gyermekek

- Szabadidős programok szervezése, biztonságos, kulturált színterek működtetése.

Nők

- Szociális, gyermekjóléti szolgáltatások, ellátások során célzott támogatások körének kialakítása;
- Szabadidős programok szervezése, igény szerinti bővítése;
- Zöldterületek, közparkok tervszerű felújítása.

Idősek

- Az aktivitást és a függetlenséget megőrző programok, szolgáltatások szervezése;
- Rendszeres mozgást biztosító szolgáltatások bővítése;
- Prevenációs szemlélet erősítése, az egészségtudatos magatartás fejlesztése;
- Generációs programok szervezése.

Fogyatékkal élők

- Ellátásukban részt vevő civil szervezetek bevonásával elemzések készítése, problémáik feltárása, életminőségüket javító intézkedések bevezetése.

Közművelődési rendelet

Esztergom közművelődési rendeletét az **Esztergom Város Önkormányzata Képviselő-testületének 6/2000. (IV. 17.) KT. számú rendelete Esztergom Város Önkormányzatának közművelődési feladatairól** képezi. A rendelet legutóbb 2015-ben került módosításra. A rendelet célja, hogy Esztergom város közművelődési életében meghatározza az önkormányzat közművelődési feladatait, formáit, módját, az önkormányzat által támogatott köz-művelődési tevékenységeket, építve a városban működő intézményekre, civil szervezetekre, kulturális célú tevékenységet folytató gazdasági szervezetekre, egyéni és közösségi kezdeményezésekre, mindazon feladatvállalásra, amely Esztergom kulturális életét gazdagítja.

Esztergom Város Önkormányzatának intézményi feladatai közösségépítési és -fejlesztési célokat is szolgálnak. A 4. § értelmében:

(1) Az önkormányzati közművelődési intézmények feladatai:

- a) művelődő közösségek, klubok, önképzőkörök, civil szervezetek befogadása, létrehozása, működésük és érdekérvényesítő tevékenységük segítése;
- b) a lakosság szükségletei szerinti művelődési alkalmak és ismeretszerző formák szervezése;
- c) amatőr alkotó, műkedvelő közösségi tevékenység felkarolása, támogatása, bemutatkozási lehetőségük biztosítása;
- d) közreműködés a város szellemi, művészeti értékeinek és hagyományainak feltárásában, megismertetésében, új hagyományok megteremtésében;
- e) segíti a város, illetve a városrészek helytörténeti, néprajzi értékeinek megismerését, közkinccsé tételét;
- f) kiállítási tevékenységével, galéria működtetésével lehetőséget ad a kortárs képző-fotó művészek bemutatkozására;
- g) az épületek adottságainak figyelembevételével a téli évadban valós színházi igényeket szolgáljon;
- h) közreműködés az ünnepkörökhöz kapcsolódó rendezvények szervezésében;
- i) együttműködés az idegenforgalom kulturális ellátásában;

j) lehetőségeikhez, tárgyi feltételeikhez mérten biztosítják a szabadidő kulturált eltöltését;

k) információ nyújtása a helyi művelődési lehetőségekről

A 7. § értelmében Esztergom Város Önkormányzatának Képviselőtestülete az éves költségvetési rendeletében támogatja többek között a képzőművészeti kultúra ápolását, fejlesztését és terjesztését végző civil szervezetek és kiállítóhelyek működését, továbbá a szellemi élet hagyományainak ápolását, a helytörténeti emlékek feltárását, népszerűsítését végző intézmények, civil szervezetek, magánszemélyek városi tevékenységét is.

4.3 SWOT analízis

Az erősségek, gyengeségek, lehetőségek és veszélyek elemzését az akcióterületre vonatkozó stratégiák és elemzések, valamint a tervezői workshop-ok és az érintettekkel folytatott interjúkon elhangzottak alapján alábbiak szerint foglaljuk össze.

<i>Terület</i>	<i>Erősségek</i>	<i>Gyengeségek</i>
Gazdasági jellemzők	Tőkeerős nemzetközi vállalatok jelenléte, kimagasló egy főre jutó hozzáadott érték Jelentős ipariüzemi-adó bevétel Kulturális, vallási és bakancsos turizmus adottságai	Fokozódó munkaerőhiány Egyoldalú gazdaság szerkezet Alacsony kihasználtságú szálláshelyek KKV-k támogatásának elmaradása, inkubáció hiánya
Társadalmi jellemzők	Erős elköteleződés és kötődés a város egésze irányába Kereslet a színvonalas közösségi-kulturális szolgáltatások, események iránt Nagy múltú kulturális programok jelenléte, sokszínűsége Testvérvárosok nagy száma Viszonylag alacsony természetes fogyás Közösségi színtér kialakítására alkalmas ingatlanok és természeti környezet Kedvező iskolázottsági mutatók, iskolavárosi rang sportolási lehetőségek Több országos jelentőségű múzeum	A külső városrészek felé való elköteleződés relatív gyengesége, a helyi identitás gyengesége (a legtöbb városrészben) Heterogén, városrészekre töredezett helyi közösségek, szegregált városi területek Előregedő népesség, demográfiai változásokat nem kellően figyelembe vevő időskorra specializált közösségi létesítmények és rendezvények Migrációs veszteség, elvándorlás Szférák közötti és társadalmon belüli együttműködések alacsony szintje A felsőfokú oktatás csökkenő vonzereje, alacsony hallgatószám Elégedetlenség a különböző képzésekkel, a hagyományőrző, nemzetiségi programokkal, valamint a segítő-támogató akciókkal kapcsolatban A civil szervezetek alulreprezentáltsága a vállalkozásfejlesztésben
Környezeti jellemzők	Egyedülálló dunakanyari tájkép, kiterjedt természetvédelmi oltalom alatt álló területek Kikötőhely a Duna-parton, vízi sportolási lehetőségek Gazdag épített örökség: nagyszámú műemléki épület, védett utcaképek, világörökségi várományos helyszín	Gyenge funkcionális összeköttetés az országos hírvonalak és a belváros között, illetve a külső és belső városrészek között Meglévő műemléki épületek rossz állapota Kihasztnátlan, funkcióvesztett ingatlanok, ipari létesítmények és kiüresedő, központi szerepkörök elvesztő belváros

Terület	Lehetőségek	Veszélyek
Gazdasági jellemzők	<p>Szakiskolák és a vállalkozások szorosabb együttműködésének ösztönzése</p> <p>A gazdaság diverzifikációja</p> <p>Komoly kulturális történeti, szakrális hagyományok mellett új turisztikai vonzó tényezők (gyógyászati, szabadidős turizmus) megjelenése a városi idegenforgalomban</p>	<p>Kedvezőtlen ingatlanpiaci folyamatok, a régi építésű, sok esetben műemlék ingatlanok értékesítése még nehezebbé válik</p> <p>Turisták számának csökkenése</p> <p>Gazdasági és közösségi fejlődést gátló mértékű, állandósuló munkaerőhiány</p> <p>A tőkeerős nemzetközi vállalkozások kivonulása a világpiaci helyzet romlásával</p>
Társadalmi jellemzők	<p>Helyben tanuló fiatalok városban tartása, több lehetőség biztosítása számukra</p> <p>Összefogás erősödése a különböző társadalmi, gazdasági és egyéb szereplők között</p> <p>A közösségi, kulturális és fesztiválet felpezsdítése, országos hírű rendezvények megalapozása</p> <p>A felsőoktatás ismételt felvirágzása, kínálatának bővülése</p> <p>Egyedi karakterű városrészi identitások szinergikus kihasználása</p>	<p>Fokozódó és folytatódó elvándorlás, alacsony természetes szaporodás, illetve gyorsuló elöregedés</p> <p>A város fiatalokat megtartó ereje tovább csökken</p> <p>A szegregátumok további leszakadása, a társadalmi integráció kudarca</p> <p>Az oktatási intézmények kihasználtságának csökkenése, az iskolavárosi, fiatalos karakter elvesztése</p> <p>Az önszerveződési képesség csökkenése nyomán felhalmozódó közösségi szintű társadalmi problémák (pl. megoldatlan idősgondozás, sportolás)</p> <p>A kultúrafinanszírozás ellehetetlenülése, az államilag fenntartott múzeumi funkciók visszafejlődése</p>
Környezeti jellemzők	<p>Esztergom a budapesti agglomeráció térszervező erejének közvetítője, egy határon átnyúló vonzaskörzet megerősödött központja lesz</p> <p>A természeti környezet adottságainak kihasználása a közösségfejlesztési központú természetvédelem és idegenforgalom számára</p>	<p>Kulturális, történelmi, vallási örökségek elvesztése, további fizikai romlása</p> <p>A kihasználatlan, funkcióvesztett ingatlanok számának további növekedése</p> <p>A Duna-part erodálódása</p> <p>A társadalmi-gazdasági fejlődés negatív környezeti hatásainak térnyerésével a természeti értékek veszélyeztetése</p> <p>Nem születik elegendő új közösségi tér, miközben a meglévők is megszűnnek</p>

4.4 Fejlesztési szükségletek azonosítása

A helyzetfeltáráshoz kapcsolódó kérdőívezés, interjúzás és csoportos műhelymunka során az alábbi kulcsproblémákat azonosítottuk be, amelyekre a stratégiának választ kell adnia:

2. ábra Fejlesztési szükségletek

Megerősítendő helyi identitások és kulturális értékek

Fejlesztési szükséglet: a városi közösségek aktivitásának növelése, a közösségek közötti kapcsolatok élénkítése, a potenciális szinergiák kihasználása érdekében a helyi kötődés kialakítására, az identitást meghatározó helyi értékek tudatosítására, a hagyományok élővé tételére, a közös városi emlékezet viszonyítási pontjainak megjelenítésére szükséges összpontosítani. Egyszerre van szükség a helyi hagyományok, értékek és tudományos ismeretanyag átadását szolgáló oktatási-nevelési és ismeretterjesztő programok támogatására, valamint a környezettudatosságot erősítő, városszépítő akciók támogatására. Mindezek megvalósítása során mindenképp szükséges a már meglévő városi szellemi elitre és a gazdag kulturális örökségre építeni.

Esztergom közösségi életéből kimaradó társadalmi csoportok

Fejlesztési szükséglet: a fiatalokat, a családosokat, az időseket, a hátrányos helyzetűeket és a kisebbségi kultúra tagjait minél több módon, minél több eszközzel be kell vonni a városi életbe. A közösségfejlesztésnek támaszkodnia kell a diákvárosi karakterre egy fiatalos, élő közösség megteremtése érdekében. A városi közösségek fenntarthatósága, esélyegyenlősége kiemelten fontos. Ennek érdekében a programkínálatot-rendezvény szervezést, de az infrastrukturális fejlesztéseket is igazítani szükséges az igényekhez.

Alulról jövő kezdeményezések támogatásának hiánya

Fejlesztési szükséglet: a helyi identitás, a városi kötődés megerősítése érdekében szükséges az egyébként egyenként színvonalas kulturális, sport és közösségi tevékenységet folytató szereplők, szervezetek közötti együttműködés feltételeinek kialakítása, továbbá a civil szféra, valamint a többi szféra kapcsolatrendszerének megerősítésére. Az együttműködés nem kizárólag mennyiségi szempontból fontos, hanem új minőségek kialakulása várható tőle, mivel a különböző érdeklődésű csoportok kooperációja egyben szinergikus hatásokat is generálhat. A legfontosabb szükséglet az önszerveződő, önfenntartó közösségek támogatása, amelyek a város közösségi életének aktív szereplőivé válhatnak, a helyi társadalmi-kapcsolati tőkére építve. A hatékony közösségfejlesztés keretében törekedni kell a civil mozgalmakba bevontak számának növekedésére, valamint azoknak, a közéletet meghatározó kereteknek a kialakítására, amelyek a civil szféra munkájának közvetlenebb hasznosulását biztosíthatják.

Nem megfelelően hasznosított kulturális és közösségi terek

Fejlesztési szükséglet: a helyzetfeltárás során kiemelkedően jelentős szükségletként fogalmazódott meg, hogy az egyes, a város közigazgatási területén belül található meglévő és potenciális közösségi terek (városi parkok, sétányok, Duna-parti területek, dombvidéki természetközeli területek stb.) infrastrukturális és szolgáltatási értelemben se legyenek közösségteremtési-fejlesztési szempontból funkcióhiányosak. Mivel jelenleg egy-két kivételtől eltekintve gyakorlatilag nincsenek aktív közösségi terek a városban, minél több komplex, közösségközpontú tér kialakítására lenne szükség, amelyek egyszerre szolgálhatnak szabadidős-

rekreációs, sport, kulturális és kereskedelmi-vendéglátási szerepköröket. Új, dinamizáló, innovatív, a város polgári környezetére reflektáló közösségi terekkel szemben nagy az igény. Csak ezen igények kielégítése révén haladható meg a fragmentált városszerkezet által is erősített közösségi szétziláltság.

5. A stratégia jövőképe

Az esztergomi Helyi Közösségi Fejlesztési Stratégia jövőképe: Esztergom legyen az **értéktudatos, önszerveződő** helyi közösségek városa, amely **közösségépítő módon hasznosítja** gazdag természeti és kulturális örökségét.

6. A stratégia célhierarchiája

A Stratégia átfogó célja: A térbeli és társadalmi szempontból fragmentált **közösségek összekapcsolása az élővé tett városi identitáson keresztül.**

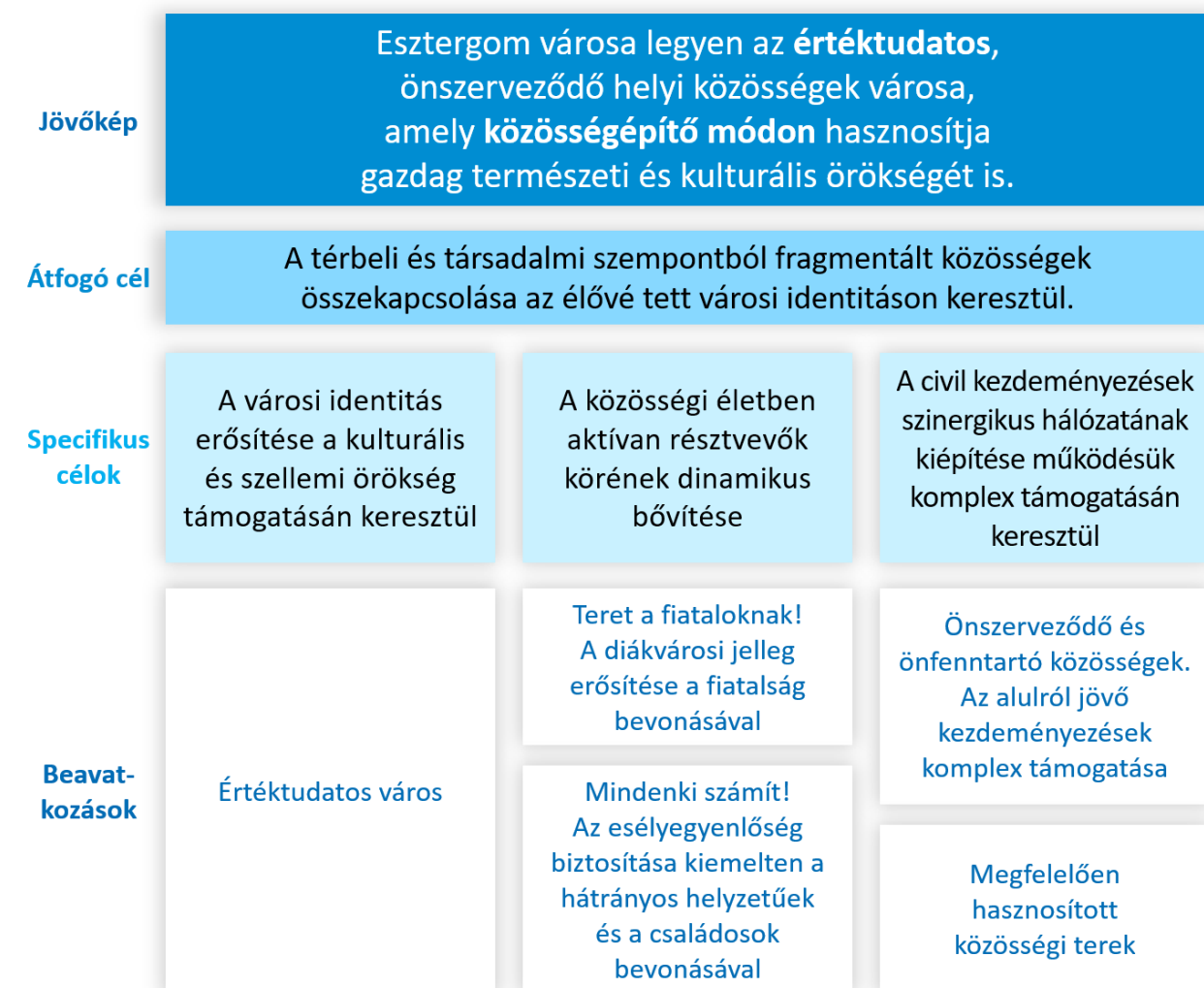
Az átfogó célt az alábbi három specifikus cél támasztja alá:

SC 01: A városi identitás erősítése a kulturális és szellemi örökség támogatásán keresztül

SC 02: A közösségi életben aktívan résztvevők körének dinamikus bővítése

SC 03: A civil kezdeményezések szinergikus hálózatának kiépítése működésük komplex támogatásán keresztül

2. sz. ábra: Az Esztergomi HKFS célhierarchiája

6.1 Program- és prioritásspecifikus kimeneti- és eredmény indikátorok

Azonosító	Mutató	Me.	Bázisérték (2016)	Célérték (2018.10.31)	Célérték (2021)
P016	Közösségi szinten irányított városi helyi fejlesztési stratégiával érintett települések lakosság száma	fő	28 102	28 102	28 102
P023	A kormányzati, önkormányzati, ill. társadalmi partnerek vagy nem önkormányzati szervezetek által a HFS keretében tervezett és végrehajtott programok száma	db	0	10	25

Azonosító	Mutató	Me.	Bázisérték (2016)	Célérték (2018.10.31)	Célérték (2021)
PR23	Intézmények száma, amelyekben nőtt a látogatottság a program előtti időszakhoz képest	db	0	3	5
PR15	A HFS végrehajtás keretében megújított közösségi tereket rendszeresen igénybe vevő lakosság aránya	%	0	8,00%	10,00%
PR16	A közösségi, szabadidős, közszolgáltatást nyújtó terekkel és létesítményekkel való lakossági elégedettség	pontérték	A program indulását megelőzően meghatározott érték, az akcióterv mellékleteként kiadott útmutató alapján kerül meghatározásra	Központi módszertannal előre megállapított gyűjtés alapján kerül meghatározásra az érték, amely a program során minimum egyszer felmérésre kerül	Központi módszertannal előre megállapított gyűjtés alapján kerül meghatározásra az érték, amely a program során minimum egyszer felmérésre kerül
C038	Városfejlesztés: Városi területeken létrehozott vagy helyreállított nyitott terek	m ²	0	150	250
C039	Városfejlesztés: Városi területeken épített vagy renovált köz- vagy kereskedelmi épületek	m ²	0	0	500

6.2 A specifikus célok és hozzájuk rendelt indikátorok

SC 01 - A városi identitás erősítése a kulturális és szellemi örökség támogatásán keresztül

Beavatkozás B01-1: ÉRTÉKTUDATOS VÁROS - A helyi kulturális és természeti értékeket tudatosító, megjelenítő kezdeményezések megvalósítása

Specifikus cél	Mutató	Me.	Bázisérték (2016)	Célérték (2018.10.31)	Célérték (2021)
A városi identitás erősítése a kulturális és szellemi örökség támogatásán keresztül	I_01_01 helytörténeti alapú rendezvények, akciók száma	db	0	4	12

SC 02 - A közösségi életben aktívan résztvevők körének dinamikus bővítése

Beavatkozás B02_1: TERET A FIATALOKNAK! - A diákvárosi jelleg erősítése a fiatalok bevonásával;

Specifikus cél	Mutató	Me.	Bázisérték (2016)	Célérték (2018.10.31)	Célérték (2021)
A közösségi életben aktívan résztvevők körének dinamikus bővítése	I_02_1 a rendezvényeken és akciókban résztvevő új elkötelezett fiatal résztvevők (35 évnél fiatalabb) száma	fő	0	20	60

Beavatkozás B02_2: MINDENKI SZÁMÍT! - Az esélyegyenlőség biztosítása kiemelten a hátrányos helyzetűek és a családosok bevonásával;

Specifikus cél	Mutató	Me.	Bázisérték (2016)	Célérték (2018.10.31)	Célérték (2021)
	I_02_2 a rendezvényeken és akciókban résztvevő új elkötelezett nagycsaládos résztvevők száma	fő	0	10	20
	I_02_3 a rendezvényeken és akciókban résztvevő új elkötelezett időskorú és hátrányos helyzetű résztvevők száma	fő	0	10	30

SC 03 - A civil kezdeményezések szinergikus hálózatának kiépítése működésük komplex támogatásán keresztül

Beavatkozás B03_1: ÖNSZERVEZŐDŐ ÉS ÖNFENNTARTÓ KÖZÖSSÉGEK – Az alulról jövő kezdeményezések komplex támogatása

Specifikus cél	Mutató	Me.	Bázisérték (2016)	Célérték (2018.10.31)	Célérték (2021)
	I_03_1 új civil együttműködésben megvalósult programok száma	db	0	6	18
	I_03_2 szervezeti önfenntartásra törekvéshez szükséges tanácsadáson résztvevő szervezetek száma	db	0	4	12

Beavatkozás B03_2: MEGFELELŐEN HASZNOSÍTOTT KÖZÖSSÉGI TEREK – Közösségfejlesztési igényeken alapuló térhasználat feltételeinek megteremtése (ERFA)

Specifikus cél	Mutató	Me.	Bázisérték (2016)	Célérték (2018.10.31)	Célérték (2021)
	CO 38 Városfejlesztés: Városi területeken létrehozott vagy helyreállított nyitott terek	m ²	0	0	250
	CO 39 Városfejlesztés: Városi területeken épített vagy renovált köz- vagy kereskedelmi épületek	m ²	0	0	500

A specifikus célok kiválasztásakor az alábbi szempontokat vettük figyelembe:

SC_01 A városi identitás erősítése a kulturális és szellemi örökség támogatásán keresztül célt azért határoztuk meg, mert megkezdődött ugyan a város gazdag kulturális, szakrális hagyományainak felelevenítése, a városrészi identitáselemek hangsúlyozása, de a kommunista ideológia majd a fogyasztói társadalom uniformizáltságot, értékrend nélkülséget is magával hozott. **A hagyományosan erős polgári karakterű értékrendszer a szocializmus város- és iparpolitikája nyomán fellazult.** Kialakult egy, a város eredeti miliójéhez kevésbé kapcsolódó, „gyökértelen” lakossági réteg. A lokálpatriotizmus és a helyi identitástudat megerősítéséhez jelentősen bővíteni kellene az Esztergom-specifikus, helyi értékeken alapuló közösségfejlesztési tevékenységek körét, tematikáját, számát, amelyek képesek élő emlékezetű várost,

városrészeket és közösségeket teremteni. Mindeközben a korszerű, XXI. századi új kulturális irányzatok és technológiák becsatornázására is nyitottnak kell maradnia a városnak.

SC 02 - A közösségi életben aktívan résztvevők körének dinamikus bővítése célt azért határoztuk meg, mert az ifjúság – ideértve főként az általános iskolás, középiskolás korosztályt és a felsőoktatási hallgatókat – közösségi életbe történő bevonása jelenleg különösen problémás. A fiatalok megszólítása azért is lenne igen releváns, mivel **Esztergom mind a mai napig iskolavárosi ranggal büszkélkedhet, ahol több ezer diák és hallgató tanul. A fiatal családok megszólítása a mai működésben szintén gondot okoz, mivel a kínálat elmarad a kereslettől.** Az idős korosztályokra sem irányul kellő figyelem, miközben számarányuk fokozatosan növekszik. A közösségfejlesztésnek kitüntetetten kell kezelni továbbá a szegregátumok lakóit, a hátrányos helyzetűeket, és nagyobb figyelmet érdemelnek az etnikai kisebbségi csoportokat is. A közösségi élet fejlesztése megköveteli a közösségfejlesztési tevékenységek lehető legszélesebb társadalmi és földrajzi kiterjesztését, ezen keresztül pedig aktív közösségek (legyenek akár a későbbi közönség tagjai, akár művészeti társulatok, közművelődési és sportegyesületek) teremtését.

SC 03 - A civil kezdeményezések szinergikus hálózatának kiépítése működésük komplex támogatásán keresztül célt azért határoztuk meg, mert jelenleg a szükségestől elmaradó szintű közösségfejlesztési célú, szektorközi együttműködések jellemzőek a városban. **Az alulról jövő (bottom up) típusú kezdeményezések nem tudnak kellőképpen meggyökeresedni,** és a közösségi szerepeket betölteni, közösségi feladatokat ellátni. A szocializmus, majd az elmúlt városvezetések során kialakult, a városi társadalomra jellemző szociológiai fragmentáltságot meg kell haladni. Az évek során a civilek rendkívül meggyengültek, korlátozottak a lehetőségeik. A társadalmi kohéziót nagyban gyengíti, hogy a civil szféra terén **kielégítetlen helyigényekkel, elégtelen anyagi és szolgáltatásnyújtási támogatással kell szembesülni,** így nehézkes a társadalmi szövetben való megjelenésük. Olyan létesítmények hiányoznak, amelyek egyszerre szolgálják a helyi közösségek és civil kezdeményezések fejlődését, a kultúra-közművelődés, a rekreáció, sport és turizmus célját, illetve az ezekre ráépülő gazdasági szektorokat. Jelenleg a civil kezdeményezések alacsony támogatottsága és nagyarányú elhalása, a működés szétaprózottsága jellemző. Ugyanakkor Esztergomban egyszerre jelent problémát a közösségi és kulturális színterek alulhasznosítása, valamint a jelentős volumenű helyszűke.

	Beavatkozási területek (műveletek)	Melyik specifikus célhoz járul hozzá?		
		1.	2.	3.
1.	Értéktudatos város			
2.	Teret a fiataloknak!			
3.	Mindenki számít!			
4.	Önszerveződő és önfenntartó közösségek			
5.	Megfelelően hasznosított közösségi terek			

7. Cselekvési terv

A beavatkozási területek/műveletek leírása

1.	Megnevezés	ÉRTÉKTUDATOS VÁROS - A helyi kulturális és természeti értékeket tudatosító, megjelenítő kezdeményezések megvalósítása
	Indoklás, alátámasztás	A kiemelkedően gazdag esztergomi kulturális-történelmi értékek nem eléggé ismertek és élők Esztergom mai életében, közösségi megnyilvánulásaiban. Éppen ez a kiemelkedő történelmi szerep teszi nehezzé a kihívást: feldolgozni, megélni, használni a mában és a holnapban ezt az örökséget.
	Specifikus cél	A városi identitás erősítése a kulturális és szellemi örökség támogatásán keresztül
	Támogatható tevékenységek	<p><i>A városi közös emlékezet kialakulását és erősítését segítő akciók, kezdeményezések támogatása</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • a város egészének és az egyes városrészeknek a történetét feldolgozó, láthatóvá tevő kezdeményezések, rendezvények megvalósítása, virtuális városi közösségi múzeum létrehozása • kiállítások, műemléktúrák, szobortúrák, tematikus séták szervezése innovatív elemekkel • helyi közösségek rendezvényeinek támogatása a múlt örökségének élővé tétele érdekében • a városi hagyományok újrafogalmazása, a kornak megfelelő narratívák kialakítása és társadalmasítása egyedi akciókon, performanszokon, vetélkedőkön, flash-mobokon stb. keresztül • várostörténeti kiadványok, monográfiák szerkesztése és megjelentetése • az idősödő generációk tudásának átadását segítő ifjúsági akciók megvalósítása • digitális archívum kialakítása a város utolsó évszázadának történetéről • az önszerveződés és a helyi kezdeményezések közötti együttműködés támogatása <p><i>A kulturális rendezvénykínálat minőségi újragondolásának támogatása, a közös városi emlékezetet megjelenítő rendezvények, akciók megvalósítása</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • kulturálismenedzsment-támogatás, rendezvényszervezéshez nyújtott szakmai támogatás, az eszközök, kapcsolati tőke és rendezvényszervezési tapasztalat integrálása a helyi szereplők érvényesülése és a rendezvények magas szakmai színvonala érdekében • hagyományos rendezvények megújult formában történő megszervezése

	<ul style="list-style-type: none"> • új profilú, elsősorban a helyi értékekre fókuszáló rendezvények szervezése az alulról jövő kezdeményezések integrálásával • klubok, művészeti csoportok működtetése és színpadra emelése, integrált művészeti koncepciók alapján • a rendezvényhelyszínek körének bővítése, a város természeti adottságainak (Duna-part, parkok, Palatinus-tó) felhasználásával <p><i>Az esztergomi épített és természeti örökséget védő, városszépítő akciók támogatása</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • értékvédő akciók, események, kampányok szervezése • a kulturált városi környezet kialakítását segítő kezdeményezések felkarolása • a környezettudatos várositér-használat népszerűsítése, szemléletformáló akciók megvalósítása
Kiegészítő jelleg, lehatárolás	<ul style="list-style-type: none"> - TOP-4.2.1-15 Felhívásra Esztergom benyújtotta pályázatát „Szociális Intézményi Központ kialakítása a Baross G. u. 3. sz. alatt” címmel. Ez az intézményfejlesztésen túl a helyi közösségfejlesztést, a rászorulóknak társadalmi intergárciójában a civil társadalom részvételének erősítését is célzó projekt. - TOP-2.1.2-15 Zöld Város felhívás keretében Esztergom “Esztergomi Séta” címmel integrált projektet nyert, amelynek egyik fontos eleme a közösségépítés, a városi identitás erősítése. - TOP-4.3.1-16 Leromlott városi területek rehabilitációja - Esztergom város területén az Esztergom-kertvárosi Sándor-major az a szegregátum, amelynek rehabilitációját, illetve megszüntetését tervezik a projekt keretében. A megvalósításban jelentős szerepet kapnak az integrációt támogatni képes civil szervezetek, a társadalmi integráció stabilitását megalapozó identitás megerősítése. <p>A felsorolt források és projektek döntően a városi önkormányzat részére relevánsak. A hasonló célt megvalósító pályázati felhívások jellemzően az EFOP <i>Emberi Erőforrás Fejlesztési Operatív Program</i> finanszírozásában jelennek meg, amelyek azonban nem vagy csak nehezen elérhetőek a kisebb, pályázási és projekt-megvalósítási tapasztalattal nem rendelkező szervezetek, csoportok számára. Stratégiánk célja, hogy valóban kis léptékű, a helyi közösségek legkisebb sejtjeinek tervei is megvalósulhassanak, hogy ernyőszervezetként működő, az ötleteket befogadó jogi személyiségek kapcsolati hálóját a megvalósítás technikai feladati révén is erősödjön.</p>
Célcsoport	<ul style="list-style-type: none"> • Ifjúság (16-30 éves korosztály) • a kultúraszervezéshez, környezetvédelemhez kötődő non-profit szervezetek • köz- és felsőoktatási intézmények • önkormányzat és költségvetési szervek
Jogosultak köre	kulturális és közművelődési intézmények és egyesületek, az egyes városrészekhez vagy értékmegőrzéshez kötődő non-profit szervezetek, egyházi szervezetek, önkormányzat és költségvetési szervek, vállalkozások

A kiválasztási kritériumok, alapelvek	<ul style="list-style-type: none"> - a múlt feldolgozásába bevont lehető legszélesebb, jelenleg passzív lakosság mozgósításának megoldása - a nagy városi történelmi topikok kiszélesítésének megoldása, új, a jelen kihívásaira reagáló szempontok bemutatása - partnerségben történő tervezés és megvalósítás - reális, a célokhoz igazodó költségvetés és ütemterv
Forrás (ezer Ft)	<p>összes közpénz ESZA: 27 000 000 Ft összes közpénz ERFA: 0 Ft tervezett önerő: 0 Ft támogatás: 100%</p> <p>igényelhető maximális támogatás: az előzetes igényfelmérés alapján későbbiekben megállapítandó összeg, a pályázó szervezetek erőforrásaikhoz illeszkedő határértékekkel. Tervezetten: maximum 8 000 e Ft</p>
Tervezett időintervallum (év, hónap)	<p>2x15 hónap 2018. II. félév – 2021. I. félév</p>

2.	Megnevezés	Teret a fiataloknak! A diákvárosi jelleg erősítése a fiatalság bevonásával
	Indoklás, alátámasztás	Esztergom adottságai regionálisan kiemelkedőek a városban tanuló, több, mint 6000 diáknak köszönhetően. Ezt a potenciált a város fenntartható társadalmi fejlődése érdekében fel lehet használni. A diákváros jelleg több lehetősége kihasználatlan jelenleg, a kultúra, sport és általában a közösségi élet minősége terén. Helyzetfelmérésünkben ezért is helyeztük a hangsúlyt ezeknek az igényeknek a feltárására.
	Specifikus cél	A közösségi életben aktívan résztvevők körének dinamikus bővítése
	Helyi felhívások, Támogatható tevékenységek	<p><i>A városi ifjúságpolitika megújítása</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • a városi ifjúságpolitikát támogató intézményi és humán kapacitásbéli feltételek javítása • városi ifjúsági stratégia megalkotása és ahhoz tartozó PILOT-akciók megvalósítása • az ifjúsági csoportok mentális egészségét, szociális inklúzióját segítő integrált szolgáltatási rendszer kialakítása, működtetése • városi szintű diákszövetség létrehozása, működtetése, a várospolitikába történő bevonása, az iskolai diákképviselőket támogatása • a városi fiatalok saját belső nyilvánosságát segítő információs felületek létrehozása • a fiatalok regionális, hazai és nemzetközi szakmai kapcsolatépítő tevékenységeinek támogatása <p><i>Fiatalokat célzó rendezvénysorozatok, klubprogramok, fesztiválok szervezése</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • a kulturált szabadidő-eltöltést segítő helyi kezdeményezések támogatása (kiemelten a hétvégi programkínálatra tekintettel) • zenei és kulturális események szervezése a városi fiatalok igényfelmérésének figyelembe vételével • ifjúsági tematikus klubélet szervezésének támogatása, kreatív kampányok megvalósítása (toborzás) • iskolai, egyházközségi, közösségi kezdeményezések támogatása • családi programok szervezése • gyermekneveléssel kapcsolatos előadások, tréningek, beszélgetések, együttműködések, kampányok, akciók, a gyermekvállalást és a

	<p>családi életet népszerűsítő kezdeményezések</p> <ul style="list-style-type: none"> • a nagycsaládosok közötti tapasztalatcserét segítő akciók <p><i>Sportolási lehetőségek szélesítése a fiatalokat célzó közösségfejlesztéssel</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • versenyek, vetélkedők, bajnokságok szervezése a helyi klubélet erősítésével (nappali és éjszakai sportolás és klubélet) • sporthelyszínek fejlesztése, átalakítása a klubélet igényeinek és a rendezvényeknek megfelelően • a városi kerékpáros közlekedés kultúrájának javítása • szabadtéri sportolás helyszíneinek kialakítása és használatukhoz kapcsolódó kampányok, akciók szervezése • családi sportnapok szervezése <p><i>Innovatív szabadidő eltöltési lehetőségek támogatása</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • e-sport helyszínekhez kapcsolódó akciók, rendezvények szervezése • interaktív kiállítások, bemutatók, új technológiákat ismertető események rendezése • a fiatalok által kezdeményezett szabadidős programok, akciók támogatása • a városi diákságon belüli kapcsolatépítést segítő akciók támogatása • a családok kikapcsolódását segítő akciók, rendezvények
Kiegészítő jelleg, lehatárolás	<ul style="list-style-type: none"> - TOP-4.2.1-15 Felhívásra Esztergom benyújtotta pályázatát „Szociális Intézményi Központ kialakítása a Baross G. u. 3. sz. alatt” címmel. Ez az intézményfejlesztésen túl a helyi közösségfejlesztést, a rászorulóknak társadalmi intergárciójában a civil társadalom részvételének erősítését is célzó projekt. - TOP-2.1.2-15 Zöld Város felhívás keretében Esztergom “Esztergomi Séta” címmel integrált projektet nyert, amelynek egyik fontos eleme a közösségépítés, a városi identitás erősítése. - TOP-4.3.1-16 Leromlott városi területek rehabilitációja - Esztergom város területén az Esztergom-kertvárosi Sándor-major az a szegregátum, amelynek rehabilitációját, illetve megszüntetését tervezik a projekt keretében. A megvalósításban jelentős szerepet kapnak az integrációt támogatni képes civil szervezetek, a társadalmi integráció stabilitását megalapozó identitás megerősítése. - Sportpark fejlesztés - Nemzeti Fejlesztési Minisztérium A Nemzeti Fejlesztési Minisztérium pályázatán önkormányzatunk új sportparkok kialakításához kért támogatást, ami jelen esetben nem pénzbeli támogatás, hanem 5 db street-workout sportpark és 2 db futókör létesítését jelenti. <p><i>A sporttevékenységeket támogató hazai költségvetési források pályázatai kapcsolódnak stratégiánkhoz, de csak sporttevékenységet célzó jellegük miatt jól el is határolhatók a közösségfejlesztés komplex szereplőket és tevékenységeket megkívánó projektjeitől.</i></p> <p><i>Az ifjúsági kulturális-művészeti kezdeményezések támogatásrendszere és a vállalkozói szponzoráció lehetőségeit jelenleg nem elég hatékonyan használják az esztergomi közösségek, országos átlagban a Esztergom abszorpciós mutatóit lehetséges növelni - stratégiánk fenntarthaóságának ez az egyik kulcs eleme.</i></p>
Célcsoport	közoktatási intézmények, ifjúsági szervezetek, sportegyesületek, kulturális és művészeti szervezők
Jogosultak köre	non-profit szervezetek, köz- és felsőoktatási intézmények kulturális és közművelődési intézmények, egyházak, önkormányzat és

	költségvetési szervek, vállalkozások
A kiválasztási kritériumok, alapelvek	<ul style="list-style-type: none"> - az ifjúsági korcsoport megszólításához, bevonásához szükséges módszerek innovatív jellege - informális szerveződések bevonása és megerősítése - társadalmi integráció, kortárs segítő szempontrendszer érvényre juttatása - nemzetközi hálózatokhoz való kapcsolódás lehetőségének megjelenítése (ha releváns) - partnerségben történő tervezés és megvalósítás - reális, a célokhoz igazodó költségvetés és ütemterv
Forrás (ezer Ft)	<p>összes közpénz ESZA: 31 000 000 Ft összes közpénz ERFA: 0 Ft tervezett önerő: 0 Ft támogatás: 100%</p> <p>igényelhető maximális támogatás: az előzetes igényfelmérés alapján későbbiekben megállapítandó összeg, a pályázó szervezetek erőforrásaihoz illeszkedő határértékekkel. Tervezetten: maximum 8 000 e Ft</p>
Tervezett időintervallum (év, hónap)	<p>2x15 hónap 2018. II. félév – 2021. I. félév</p>

3.	Megnevezés	Mindenki számít! Az esélyegyenlőség biztosítása kiemelten a hátrányos helyzetűek és a családok bevonásával
	Indoklás, alátámasztás	Esztergom társadalmi szövetében jelentős sérülésekkel, hátrányokkal küzdő csoportok élnek – a hétköznapi polgárok számára szinte észrevétlenül. Az integrációban jelenleg fontos szerepet vállaló egyházi és egyesületi kezdeményezéseket tovább kell erősíteni, és szélesíteni kell az integrációs folyamatban aktívan részt vevők körét és meg kell újítani ennek platformjait, eszköztárát.
	Specifikus cél	A közösségi életben aktívan résztvevők körének dinamikus bővítése
	Támogatható tevékenységek	<p><i>A társadalmi szegregációt csökkentő kezdeményezések támogatása</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • esélyegyenlőségi beavatkozások intézményi háttérének biztosítása • esélyegyenlőségi és szociális jellegű rendezvények, kezdeményezések, akciók • a szegregált közösségek városi integrációját segítő kezdeményezések, a szociális szempontból peremen élők képviselőit ellátó szervezetek kapacitásfejlesztésének támogatása • a marginalizált városi közösségeknek a városi közéletben történő részvételét segítő fejlesztések megvalósítása • a marginalizált társadalmi csoportok információhoz jutását segítő kezdeményezések megvalósítása <p><i>A polgárság szociális akcióiban történő részvételét segítő kezdeményezések támogatása</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • a társadalom peremén élők életét, hétköznapijait bemutató rádió és tv-műsorok, újság- és internetcikkek, érzékenyítő kiadványok megjelentetése, kampányok szervezése • generációk együttműködését erősítő akciók, rendezvények szervezése • a városi polgárság bevonását segítő akciók: szociális, humanitárius, oktatási-képzési, kulturális, közművelődési kezdeményezések a városi társadalom peremén élők támogatására
	Kiegészítő	- TOP-4.2.1-15 Felhívásra Esztergom benyújtotta pályázatát „Szociális

jelleg, lehatárolás	<p>Intézményi Központ kialakítása a Baross G. u. 3. sz. alatt” címmel. Ez az intézményfejlesztésen túl a helyi közösségfejlesztést, a rászorulóknak társadalmi intergárciójában a civil társadalom részvételének erősítését is célzó projekt.</p> <p>- TOP-4.3.1-16 Leromlott városi területek rehabilitációja - Esztergom város területén az Esztergom-kertvárosi Sándor-major az a szegregátum, amelynek rehabilitációját, illetve megszüntetését tervezik a projekt keretében. A megvalósításban jelentős szerepet kapnak az integrációt támogatni képes civil szervezetek, a társadalmi integráció stabilitását megalapozó identitás megerősítése.</p> <p>A városfejlesztési, önkormányzat által vezérelt és megvalósított projekteket jól kiegészíti stratégiánk célja: az infrastrukturális fejlesztések társadalmi fenntarthatóságát az itt élők közösségi szemléletének változása képes biztosítani (értékmegőrzés stb.). Stratégiánk beavatkozásai erősen kapcsolódnak a bevett egyházak támogatásrendszerében felhasznált forrásokhoz, amik azonban általában már jól működő projekteket finanszíroznak, ezért lehatárolásként jól használható kritériumokkal rendelkeznek.</p>
Célcsoport	non-profit szervezetek, köz- és felsőoktatási intézmények kulturális és közművelődési intézmények, egyházak, önkormányzat és költségvetési szervek
Jogosultak köre	non-profit szervezetek, esztergomi közművelődési és kulturális intézmények, önkormányzat és költségvetési szervek, vállalkozások
Kiválasztási kritériumok, alapelvek	<ul style="list-style-type: none"> - meglévő integrációs kezdeményezések innovatív módszerekkel történő kibővítése, megújítása - ifjúsági önszerveződő közösségek bevonásának megoldásai - vállalkozói szektor bevonásának megvalósítása - média bevonása a tervezésbe és megvalósításba - partnerségben történő tervezés és megvalósítás - reális, a célokhoz igazodó költségvetés és ütemterv
Forrás (ezer Ft)	<p>összes közpénz ESZA: 25 333 333 Ft összes közpénz ERFA: 0 Ft tervezett önerő: 0 Ft támogatás: 100%</p> <p>igényelhető maximális támogatás: az előzetes igényfelmérés alapján későbbiekben megállapítandó összeg, a pályázó szervezetek erőforrásaikhoz illeszkedő határértékekkel. Tervezetten: maximum 8 000 e Ft</p>
Tervezett időintervallum (év, hónap)	2x15 hónap 2018. II. félév – 2021. I. félév

4.	Megnevezés	Önszerveződő és önfenntartó közösségek Az alulról jövő kezdeményezések komplex támogatása
	Indoklás, alátámasztás	Esztergom közösségeinek szerveződése, működése jelenleg nem eléggé támaszkodik az állami és önkormányzati forrásokon kívüli erőforrásokra – sem társadalmi, sem finanszírozási tekintetben. A közösségek aktivitásának, megújulásának egyik fontos pillére – a helyi értékekből táplálkozó identitáson túl – az önszerveződés képessége és az

	önfinanszírozás. Ezek elsajátítása és megvalósítása stratégiánk fenntarthatóságának alapkritériuma.
Specifikus cél	A civil kezdeményezések szinergikus hálózatának kiépítése működésük komplex támogatásán keresztül
Támogatható tevékenységek	<p><i>A városi szintű civil önszerveződés, civil kurázi megerősítése</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • városi civil egyeztető fórum (civil kerekasztal) újraindítása, működtetése • tematikus, ágazati, területi alapú civil-önkormányzati-vállalkozói integráció támogatása • a civil nyilvánosság javítása: tájékoztató fórumok szervezése, kiadványok, rádió- és tv-műsorok készítése, figyelemfelkeltő, népszerűsítő rendezvények lebonyolítása • a civilek, az önkormányzat, és a gazdasági szereplők közötti információáramlás megszervezéséhez szükséges kapacitások fejlesztése • a partnerségépítés támogatása, regionális, hazai és nemzetközi civil kapcsolatok erősítése <p><i>Civil inkubáció</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • a civil önszerveződést és a civil szervezetek működését segítő támogató szolgáltatások kialakítása, működtetése: <ul style="list-style-type: none"> ○ pályázati és adminisztratív-technikai segítségnyújtás ○ tréningek szervezése (kapacitásépítés, projektmenedzsment, fundraising, partnerségépítés stb.) ○ alapítási és működési tanácsadás egyesületek, alapítványok számára ○ rendezvényszervezési, nyilvánossággal kapcsolatos szolgáltatások
Kiegészítő jelleg, lehatárolás	<ul style="list-style-type: none"> - TOP-2.1.2-15 Zöld Város felhívás keretében Esztergom “Esztergomi Séta” címmel integrált projektet nyert, amelynek egyik fontos eleme a közösségépítés, a városi identitás erősítése. - TOP-4.3.1-16 Leromlott városi területek rehabilitációja - Esztergom város területén az Esztergom-kertvárosi Sándor-major az a szegregátum, amelynek rehabilitációját, illetve megszüntetését tervezik a projekt keretében. A megvalósításban jelentős szerepet kapnak az integrációt támogatni képes civil szervezetek, a társadalmi integráció stabilitását megalapozó identitás megerősítése. <p>Stratégiánk projektjei jelenleg a Széchenyi 2020 forrásain kívül csak nagyon kevés egyéb forrásból tudnának megvalósulni. <i>A nagyvállalati szektor társadalmi felelősségvállalásra fordított összegei</i> is ezeket a célokat finanszírozzák, ezek jelentősége azonban nem átütő.</p>
Célcsoport	<ul style="list-style-type: none"> - Helyi vállalatok döntéshozói - non-profit szervezetek szervezői, döntéshozói
Jogosultak köre	non-profit szervezetek, közművelődési és kulturális intézmények, köz- és felsőoktatási intézmények diákjai, egyházak, önkormányzat és költségvetési szervek, vállalkozások
A kiválasztási kritériumok, alapelvek	<ul style="list-style-type: none"> - forrásszerzés innovatív elemeinek alkalmazása - vállalkozói szektor bevonásának megvalósítása - média bevonása a tervezésbe és megvalósításba - partnerségben történő tervezés és megvalósítás - reális, a célokhoz igazodó költségvetés és ütemterv

Forrás (ezer Ft)	<p>összes közpénz ESZA: 50 000 000 Ft összes közpénz ERFA: 0 Ft tervezett önerő: 0 Ft támogatás: 100%</p> <p>igényelhető maximális támogatás: az előzetes igényfelmérés alapján későbbiekben megállapítandó összeg, a pályázó szervezetek erőforrásaihoz illeszkedő határértékekkel. Tervezetten: maximum 8 000 e Ft</p>
Tervezett időintervallum	<p>2x15 hónap 2018. II. félév – 2021. I. félév</p>

5.	Megnevezés	Megfelelően hasznosított közösségi terek Közösségfejlesztési igényeken alapuló térhasználat feltételeinek megteremtése (ERFA)
	Indoklás, alátámasztás	A közösségi élet infrastrukturális feltételei jelenleg a közösségi élet finanszírozása érvényes hiányosságait tükrözik. A lehetőségek éppen a forrásszerzés egyoldalúsága (állami és önkormányzati költségvetési támogatások) miatt kihasználatlanok, a partnerségben történő hasznosítás és fejlesztés terén nincsenek jól működő kezdeményezések.
	Specifikus cél	A civil kezdeményezések szinergikus hálózatának kiépítése működésük komplex támogatásán keresztül
	Támogatható tevékenységek	<p><i>A közös emlékezet javításához kapcsolódó beruházások</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • köztéri helytörténeti információs felületek, installációk, emléktáblák kihelyezése • várostörténeti tematikus túrák kitáblázása • egyes várostörténeti eseményeket, jeles személyeket megjelenítő alkotások kihelyezése • kulturális rendezvényhelyszínek kialakítása, városrészi szinten • kreatív központ létrehozása, a Művelődés Háza keretein belül <p><i>A városi önszerveződéshez kapcsolódó beruházások</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • civil inkubációs központ (civil ház) létrehozása <p><i>Az ifjúságpolitikai beavatkozásokat segítő beruházások</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • ifjúsági központ létrehozása • ifjúsági klubok kialakítása • családok házának létrehozása • szabadtéri sportolást lehetővé tévő infrastruktúra fejlesztése • nagyok játszóháza <p><i>Identitást erősítő rendezvényhelyszínek fejlesztése az élő hagyomány szellemiségében.</i></p> <p><i>Sporthelyszínek fejlesztése, átalakítása a klubélet igényeinek és a rendezvényeknek megfelelően.</i></p>
	Kiegészítő jelleg, lehatárolás	<p>- TOP-2.1.2-15 Zöld Város felhívás keretében Esztergom “Esztergomi Séta” címmel integrált projektet nyert, amelynek egyik fontos eleme a közösségépítés, a városi identitás erősítése. Az infrastrukturális fejlesztés az egész Város által kedvelt köztereket, sétaútvonalakat újítja fel és köti össze egy egységes koncepció alapján.</p> <p>- Sportpark fejlesztés - Nemzeti Fejlesztési Minisztérium A Nemzeti Fejlesztési Minisztérium pályázatán önkormányzatunk új sportparkok kialakításához kért támogatást, ami jelen esetben nem</p>

	<p>pénzbeli támogatás, hanem 5 db street-workout sportpark és 2 db futókör létesítését jelenti.</p> <p>Stratégiánk projektjei jelenleg a Széchenyi 2020 forrásain kívül csak nagyon kevés egyéb forrásból tudnának megvalósulni. A vállalkozói szektor partnerségével megvalósítható infrastrukturális fejlesztésekre nincsenek támogatási források.</p>
Célcsoport	Esztergom Város Önkormányzata, mint a legtöbb potenciális ingatlan tulajdonosa, illetve a projektek céljait megvalósító ingatlanok tulajdonosai, vagy kezelői.
Jogosultak köre	önkormányzat és költségvetési szervek, non-profit szervezetek, közművelődési és kulturális intézmények, egyházak, vállalkozások
A kiválasztási kritériumok, alapelvek	<ul style="list-style-type: none"> - ingatlanfejlesztés előkészítettsége (tervek színvonala) - reális költségvetés - fenntarthatóság biztosítottsága
Forrás (ezer Ft)	<p>összes közpénz ESZA: 0 Ft</p> <p>összes közpénz ERFA: 226 666 667 Ft</p> <p>tervezett önerő: 0 Ft</p> <p>támogatás: 100%</p> <p>igényelhető maximális projekt támogatás: maximum 144 000 e Ft</p>
Tervezett időintervallum	2018. II. félév – 2021. I. félév

A helyzetfeltárás, a szükségletek, a célok és a tervezett műveletek (összefoglalás)

Sz	A beavatkozás megnevezése	Indoklás, alátámasztás	Specifikus cél	A beavatkozás tartalma	Kiegészítő jelleg, lehatárolás	Célcsoport	Forrás (ezer Ft)	A finanszírozás fedezete	Tervezett időintervallum (év, hónap)
1.	<p>Értéktudatos város</p> <p>- A helyi kulturális és természeti értékeket tudatosító, megjelenítő kezdeményezések megvalósítása</p>	<ul style="list-style-type: none"> • kiaknázatlan és helyi szinten feldolgozatlan történelmi múlt • városi identitásban nem elég jelentős szerepet játszó helyi értékek 	<p>A városi identitás erősítése a kulturális és szellemi örökség támogatásán keresztül</p>	<ul style="list-style-type: none"> • A városi közös emlékezet kialakulását és erősítését segítő akciók, kezdeményezések támogatása • A kulturális rendezvénykínálat minőségi újragondolásának támogatása, a közös városi emlékezetet megjelenítő rendezvények, akciók megvalósítása <p>Az esztergomi épített és természeti örökséget védő, városszépítő akciók támogatása</p>	<p>A lehatárolás a Széchenyi 2020 TOP és EFOP forrásaihoz képest történt meg.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ifjúság (16-30 éves korosztály) • kultúra szervezéshez, környezetvédelemhez kötődő nonprofit szervezetek • köz- és felsőoktatási intézmények önkormányzat és költségvetési szervek 	27 000	ESZA	2x15 hónap 2018.I. félév – 2021. I. félév

Sz	A beavatkozás megnevezése	Indoklás, alátámasztás	Specifikus cél	A beavatkozás tartalma	Kiegészítő jelleg, lehatárolás	Célcsoport	Forrás (ezer Ft)	A finanszírozás fedezete	Tervezett időintervallum (év, hónap)
2.	<p>Teret a fiataloknak!</p> <p>- A diákvárosi jelleg erősítése a fiatalság bevonásával</p>	<ul style="list-style-type: none"> • regionális iskolaközpont lehetőségeinek kiaknázása • több, mint 6000 diák közösségépítő erőforrásainak bevonása lehetséges 	A közösségi életben aktívan résztvevők körének dinamikus bővítése	<ul style="list-style-type: none"> • A városi ifjúságpolitika megújítása • Fiatalokat célzó rendezvénysorozatok, klubprogramok, fesztiválok szervezése • Sportolási lehetőségek szélesítése a fiatalokat célzó közösségfejlesztéssel • Innovatív szabadidő eltöltési lehetőségek támogatása 	A Széchenyi 2020 forrásain túl a sport- és ifjúsági támogatás-rendszerhez képest történt meg.	közoktatási intézmények helyi alapítványai, egyesületei ifjúsági szervezetek sportegyesületek	31 000	ESZA	2x15 hónap 2018.I.I. félév – 2021. I. félév

Sz	A beavatkozás megnevezése	Indoklás, alátámasztás	Specifikus cél	A beavatkozás tartalma	Kiegészítő jelleg, lehatárolás	Célcsoport	Forrás (ezer Ft)	A finanszírozás fedezete	Tervezett időintervallum (év, hónap)
3.	<p>Mindenki számít!</p> <p>- Az esélyegyenlőség biztosítása kiemelten a hátrányos helyzetűek és a családosok bevonásával</p>	<ul style="list-style-type: none"> • sérült városi társadalmi szövet • nem eléggé látható leszakadó társadalmi csoportok • nem elég széles körű megoldások 	A közösségi életben aktívan résztvevők körének dinamikus bővítése	A társadalmi szegregációt csökkentő kezdeményezések támogatása A polgárság szociális akciókban történő részvételét segítő kezdeményezések támogatása	A Széchenyi 2020 forrásain túl az egyházi támogatás-rendszerhez képest történt meg.	kulturális és közművelődési intézmények, egyházak, önkormányzat és költségvetési szervek	25 333	ESZA	2x15 hónap 2018.I. félév – 2021. I. félév
4.	<p>Önszerveződő és öfenntartó közösségek</p> <p>- Az alulról jövő kezdeményezések komplex támogatása</p>	<ul style="list-style-type: none"> • egyoldalú finanszírozási rendszer • elégtelen szervezeti kapacitások • együttműködések lehetőségei kihasználatlanok a szervezeti hatékonyság szempontjából 	A civil kezdeményezések szinergikus hálózatának kiépítése működésük komplex támogatásán keresztül	A városi szintű civil önszerveződések megerősítése Civil inkubáció	A Széchenyi 2020 forrásain túl a nagyvállalati támogatás-rendszerhez képest történt meg.	<ul style="list-style-type: none"> • Helyi vállalatok döntéshozói • non-profit szervezetek szervezői, döntéshozói 	50 000	ESZA	2x15 hónap 2018.I. félév – 2021. I. félév

Sz	A beavatkozás megnevezése	Indoklás, alátámasztás	Specifikus cél	A beavatkozás tartalma	Kiegészítő jelleg, lehatárolás	Célcsoport	Forrás (ezer Ft)	A finanszírozás fedezete	Tervezett időintervallum (év, hónap)
5.	<p>Megfelelően hasznosított közösségi terek</p> <p>- Közösségfejlesztési igényeken alapuló térhasználat feltételeinek megteremtése</p>	<ul style="list-style-type: none"> hiányos infrastruktúra alulfinanszírozás miatt kihasználatlan köztulajdonban lévő épületek 	A civil kezdeményezések szinergikus hálózatának kiépítése működésük komplex támogatásán keresztül	<ul style="list-style-type: none"> A közös emlékezet javításához kapcsolódó beruházások A városi önszerveződéshez kapcsolódó beruházások Az ifjúságpolitikai beavatkozásokat segítő beruházások 	A Széchenyi 2020 forrásain túl az állami és önkormányzati támogatásrendszerhez képest történt meg.	<ul style="list-style-type: none"> Esztergom Város Önkormányzata, mint a legtöbb potenciális ingatlan tulajdonosa a projektek céljait megvalósító ingatlanok tulajdonosai, vagyongazdái. 	26 666,667	ERFA	2018.I.I. félév – 2021. I. félév

7.2 Együttműködések

7.2.1 Indokoltság

Esztergom történelmileg és térszervező erejét tekintve észak-nyugati irányban nyitott város, amelynek **természetes vonzáskörzete** mindig is a Duna túlpartján, a mai Szlovákia területén helyezkedett el. A Párkánnyal 1991 óta kialakított testvérvárosi viszony, a Mária Valéria híd 2001-es átadása nyomán kialakult szoros, ikervárosi együttélés, valamint az erre szerveződött Ister-Granum Eurorégió (2003) majd Ister-Granum ETT (2008) ezt a történelmi-természetes kapcsolatrendszert állította helyre.

Az elmúlt két évtized során számos kezdeményezés, projekt valósult meg esztergomi és párkányi, Párkány környéki civil szervezetek, kulturális intézmények között, az éves rendszerességű Borhíd ünnepen kívül közös népművészeti, színjátszó, zenei-kulturális rendezvényekre, iskolai vetélkedőkre és sportversenyekre is ismerünk példát, az oktatási intézmények versenyein rendszeresen részt vesznek a határ túloldaláról érkező diákok is.

2006 és 2009 között a régiónak saját negyedéves civil hírmondója volt, és 2008-ban regionális civil parlament alakult és egy civil információs-szolgáltatási irodahálózat kialakítása is megkezdődött, amelynek esztergomi és párkányi irodája is volt. Ezek a kezdeményezések mind elhaltak. Ugyancsak egyoldalú kezdeményezés maradt a Párkány és Vidéke Kulturális Társulás Hídőr projektje, amelynek keretében félévente a világ más és más részéről érkeznek egy-egy művész a dél-szlovákiai városba, hogy művészeti tevékenységével „őrizzék” a Mária Valéria hidat, védje az újabb megsemmisítéstől. A kezdetektől szó van az esztergomi hídőrprojekt elindításáról, de erre eddig nem került sor.

Külön említést érdemel Esztergom nemzetpolitikai jelentősége. Az egykori királyi székhely egyfajta **nemzeti zarándokhely**, és testvér-települési szerződések nélkül is természetes partnere minden Kárpát-medencei magyarok által lakott településnek, főként a jelenleg kisebbségben élő magyarság számára.

Esztergomnak **9 európai településsel** létezik aláírt testvér-települési megállapodása. Ezek: Espoo (Finnország, 1974-től), Párkány (Szlovákia, 1991), Bamberg (Németország, 1992), Cambrai (Franciaország, 1992), Ehingen (Németország, 1992), Maintal (Németország, 1993), Gniezno (Lengyelország, 1994), Mariazell (Ausztria, 2002), Canterbury (Nagy-Britannia, 2004). Az együttműködés ezekkel a partnerekkel vegyes képet mutat, az intenzitás is ingadozó. Azok a testvérvárosi kapcsolatok működnek igazán, amelyek évtizedes, vagy még régebbi személyes, családok közti kapcsolatokat hordoznak, és ez az alulról jövő kezdeményezés élteti őket.

7.2.2 6.2.2 Kapcsolódó specifikus célok, tématerületek, források

Az együttműködésekhez kapcsolódó tevékenységek egyenként kapcsolódnak a stratégia specifikus céljaihoz:

Kapcsolódó specifikus cél	Támogatható tevékenységek	Javasolt forrásallokáció
A városi identitás erősítése a kulturális és szellemi örökség támogatásán keresztül	<ul style="list-style-type: none"> A város múltjához, kulturális-szellemi örökségéhez kapcsolódó nemzetközi kezdeményezések, programok, akciók Esztergomnak a magyar nemzet egészére gyakorolt szellemi kisugárzásának erősítését segítő akciók Tanulmányutak hasonló történelmi szerepű városokba, közös akciók, tudáscsere A város regionális kisugárzásának erősítését segítő akciók 	4 000 000 Ft
A közösségi életben aktívan résztvevők körének dinamikus bővítése	<ul style="list-style-type: none"> Ifjúsági és esélyegyenlőségi kezdeményezések, cserék, tréningek, ösztöndíjak Határon átnyúló regionális együttműködések, akciók, rendezvények, platformok megvalósítása, kiadványok megjelentetése 	4 000 000 Ft
A civil kezdeményezések szinergikus hálózatának kiépítése működésük komplex támogatásán keresztül	<ul style="list-style-type: none"> Tapasztalatszerző nemzetközi projektek megvalósítása, legjobb gyakorlatok átvételét támogató kezdeményezések Testvér-települési akciók, aktivitások 	4 000 000 Ft

7.3 A stratégia megvalósításának szervezeti és eljárási keretei

Az **Esztergomi Helyi Közösség** néven 2016. május 30-án a közösségi szinten irányított városi helyi fejlesztések megvalósítására 12 tagból álló Helyi Akció Csoport (HACS) első ülését tartotta, amelyen döntöttek a **konzorciumi formában** történő együttműködésről, a Területi Operatív Program 7. prioritásához kapcsolódó regisztrációs eljárásban való részvételről. Az első ülésen az Esztergomi Helyi Közösséget képviselő szervezetnek Esztergom Város Önkormányzatát javasolták, képviselő személynek pedig Romanek Etelka polgármestert. A Konzorcium munkaszervezeti feladatainak ellátásával a HACS a **A Művelődés Háza Nonprofit Kft.**-t bízta meg. Alakuló ülésüket követően a tagok a tisztségekről, célokról **Együttműködési megállapodást** írtak alá. Az Esztergomi Helyi Akciócsoportot a Nemzetgazdasági Minisztérium 2016. június 20-án hivatalosan is regisztrálta a TOP-7.1.1-16 felhíváshoz kapcsolódóan.

Alakuló ülésén a HACS azt is elhatározta, hogy a terület alapú, integrált, kulturális és közösségfejlesztésre irányuló feladatait egy **stratégia mentén** valósítja meg.

7.3.1 A HACS összetétele

Az alulról szerveződő közösségfejlesztés elvének megfelelően az Esztergomi Helyi Akciócsoport összetételében **mindhárom szektor képviselte biztosított**, de egyik sem kap

többségi szavazatot. A HACS mind összetételét, mind szabályait a konszenzusos döntéshozatallal működő szervezet elveinek megfelelően alakította ki. A tagszervezetek együttműködő partnerei:

	Együttműködő partner neve	Képviselet szektor	Képviselő neve
1.	Esztergom Város Önkormányzata - az Esztergomi Helyi Közösség képviseletére jogosult szervezet -	közszféra szervezet	Romanek Etelka
2.	Német Nemzetiségi Önkormányzat	közszféra szervezet	Mezősi Mihály
3.	Esztergomi Ingatlankezelő Kft	közszféra szervezet	Biró László
4.	Strigonium Zrt.	közszféra szervezet	Dr. Szántó Tamás
5.	A Művelődés Háza Nonprofit Kft.	közszféra szervezet	Maronka Csilla
6.	Rudnay Sándor Kulturális és Városvédő Egyesület	non-profit szervezet	Dr. Németh József
7.	Esztergomi Otthon Segítünk Alapítvány	non-profit szervezet	Lukács Anikó
8.	Esztergom Környezetkultúra Egyesület	non-profit szervezet	Horváth Zoltán
9.	Befogadó Társadalomért Egyesület	non-profit szervezet	Sztojkané Hergovics Györgyi
10.	Esztergom Barátainak Egyesülete	non-profit szervezet	Koditek Pál
11.	All Door Kft.	vállalkozói szektor	Szabó Sándor
12.	Neuzer Kerékpár Kft.	vállalkozói szektor	Neuzer András

7.3.2 Szervezeti felépítés és felelősségi körök

A HACS 2016. május 30-i alakuló ülésén III./2016 (V.30) határozatában döntött képviselőiről és helyetteséről. Ennek értelmében a **konzorcium képviselője Romanek Etelka Esztergom Város polgármestere**, a képviselő helyettese pedig az Esztergom Barátainak Egyesülete képviselője Koditek Pál. A jogképes és cselekvőképes munkaszervezet a konzorcium saját tagjai közül választott, a HACS döntése értelmében ezt a feladatot **A Művelődés Háza Nonprofit Kft.** látja majd el.

Ezt követően 2016. december 13-i ülésén rendelkezett a jogszerű működés feltételeit biztosító, működését meghatározó legfontosabb szervezeti keretéről.

- **Közgyűlés:** a legfőbb döntéshozó szerv. Valamennyi konzorciumi tag részvételével működik, fő szabály, hogy egyetlen szektor szereplőnek szavazati joga nem haladhatja meg a 49%-ot az egy tag egy szavazat elve mellett.
- **Elnökség:** a HACS ügyvezető és operatív irányító szerve. 3 fős, tagjait a HACS közgyűlés választja a konzorcium tagjai közül, mindhárom szektorból 1-1 főt. A közgyűlés elnökségi tagnak elfogadta: Romanek Etelka, Koditek Pál, Szabó Sándor személyét. Az elnökség később választ maga közül elnököt.
- **Felügyelő Bizottság (FB):** a HACS ellenőrző szerve. 3 fős, tagjait a HACS közgyűlés választja a konzorcium tagjai közül, mindhárom szektorból 1-1 főt. A kiválasztásnál

biztosítani kell az összeférhetetlenségi szabályokat. (A felügyelő bizottság tagságára vonatkozóan a közgyűlés később, nyertes pályázat esetén nevesíti tagjait.)

- **Helyi Bíráló Bizottság (HBB):** a HACS döntése értelmében a TOP-7.1.1 pályázati felhívásban foglalt százalékos aránynak megfelelő, 5 tagú Helyi Bíráló Bizottság fog működni, ahol 2-2 civil- és közszféra, valamint egy vállalkozói szféra arányában képviseltetik magukat a bizottságban a tagok.
- **Értékelő Bizottságok (ÉB):** a stratégia keretében támogatható projektek értékelésekor fogalmaz meg állásfoglalást. A tagságát az elnökség határozza meg. A HACS egy 5 fős értékelő bizottság létrehozására tesz javaslatot.
- **Tervezést Koordináló Csoport (TKCS):** feladata az elkészült szakmai anyagok áttekintése és szükség esetén véleményezése. A HACS közgyűlése alábbi, 4 tagú csoport összetételéről döntött:

Winter Erzsébet, TKCS vezető
Szabó Sándor (vállalkozói szektor)
Maronka Csilla (non-profit szektor)
Lukács Anikó (non-profit szektor)

3. sz ábra: Az Esztergomi Helyi Akciócsoport szervezete (saját szerkesztés)

7.3.3 Döntéshozatali folyamatok

Az Esztergomi Helyi Akciócsoport **konszenzusra törekvő** eljárásrendben, egy tag egy szavazat elve alapján fogja kidolgozni működésének részleteit. A **Közgyűlés**, mint a helyi közösség legfőbb képviselője, a stratégia végrehajtása során az operatív munkát irányító 3 tagú **Elnökség** javaslatára tartja közgyűlési összejövetelét, ahol az Elnökség által előterjesztett javaslatokat megtárgyalja, elfogadja. Az Elnökség a Közgyűlés felé félévente beszámol a stratégia végrehajtásáról, a fellépő nehézségekről, elért eredményekről, és szükség esetén a HACS által elhatározott célok elérése, a hatékony forrásfelhasználás érdekében a stratégia és kapcsolódó felhívások módosítását indítványozza.

Az Elnökség feladatait a szakértelmet és kapacitásokat biztosító A Művelődés Háza, mint **munkaszervezet** segítségével végzi. A munkaszervezet 5 fős szakértői csapattal felel a stratégia végrehajtásának legmagasabb szakmai színvonaláért, a pályázatra vonatkozó Támogatási szerződésben foglaltak szerinti megvalósításáért.

A stratégia végrehajtása során felmerülő forráselosztásra, pályázati bírálatra vonatkozó szakértői feladatokat a Bíráló Bizottság, illetve az Értékelő Bizottság látja el, akik a döntésre vonatkozó javaslatukat a munkaszervezeten keresztül terjesztik az Elnökség elé.

7.3.4 Kapacitás

A Művelődés Háza Esztergom Nonprofit Kft. kötelező feladatot lát el, biztosítja a közművelődési tevékenység és szolgáltatások közösségi színteréül szolgáló helyet, továbbá lehetőséget nyújt olyan feladatok teljesítésére, mint kulturális hagyományok és értékek ápolása, a társas életre szerveződött közösségek támogatása, a művészeti alkotó munka feltételeinek biztosítása. A Művelődés Háza több éves kulturális programszervezési és

közösségfejlesztési tapasztalattal rendelkezik, és 9 fős szakértői állományából 4 fő főállású, kulturális és művelődésszervezési, a közösségfejlesztésben is tapasztalattal rendelkező szakember, akiket az Esztergomi Helyi Akciócsoport Helyi Közösségi Fejlesztési Stratégiájának végrehajtására is foglalkoztat. A munkaszervezet ezen kívül a stratégia végrehajtásához szükséges feladatok ellátására külső erőforrást is igénybe vehet.

7.3.5 A működés fizikai feltételei

A munkaszervezet (<http://www.egomkultur.hu/index.php>) rendelkezik a legmodernebb infrastrukturális eszközökkel, modern, a városi közösségek számára nyitott, könnyen megközelíthető létesítmény, ahol szakmai egyeztetések, workshop-ok, nagyobb rendezvények megtartására is lehetőség van.

7.3.6 A működés költségei

Az Esztergomi Helyi Akciócsoport Helyi Közösségi Fejlesztési Stratégiájának végrehajtására fordítandó költségek a szakértők főállású bérét és járulékait, valamint az időarányos rezsiköltségeket foglalja magában. A szükséges külső erőforrások igénybevételére tervezett összeg azokat az elemzéseket, felméréseket és animáció költségeit fedezi, ami nélkül a városi méretű akcióterület célcsoportja nem érhető el hatékonyan.

A működési költségek részletes alátámasztását az alábbi táblázat tartalmazza:

Elszámolható költség megnevezése	Összeg (Ft)	Szöveges indoklás
Projektelőkészítés költségei	7 400 000	
HKFS készítése	7 400 000	A stratégia elkészítésének költsége
Szakmai megvalósításhoz kapcsolódó szolgáltatások költségei	1 000 000	
Szakmai megvalósításhoz kapcsolódó szolgáltatások költsége	1 000 000	Pályázati felhívások elkészítése, értékelése, valamint a HACS könyvelési költségei kerülnek itt elszámolásra.
Egyéb szakértői szolgáltatás költségei	2 000 000	
Felmérések, kimutatások, kutatások, tanulmányok készítése	2 000 000	A pályázati felhívások sikeres lebonyolításához kapcsolódó monitoring rendszer kidolgozása. Felmérések és tanulmányok készítése az alábbi tématerületekben: - a helyi fejlesztési stratégia hosszú távú hatása és eredményei a közösségi és kulturális élet vonatkozásában Esztergom városában - továbblépési lehetőségek, új fejlesztési területek
Marketing, kommunikációs szolgáltatások költségei	1 290 000	
Kommunikációs tevékenység	1 290 000	A felhívásokhoz kapcsolódó egyedi marketingakciók és kampányok szervezése, Helyi Közösségi Napok, workshopok, rendezvények animációs költségei, közösségi weboldal létrehozása és folyamatos karbantartása
Kötelezően előírt nyilvánosság biztosításának költsége	190 000	
Kötelezően előírt nyilvánosság biztosításának költsége	190 000	Az arculati kézikönyv elvárásainak megfelelő nyilvánossági elemek biztosítása
Szakmai megvalósításban közreműködő munkatársak költségei	25 620 000	
Munkabér	21 000 000	1 fő munkaszervezet vezető valamint egy asszisztens bruttó bére
Járulék	4 620 000	1 fő munkaszervezet vezető és 1 fő asszisztens munkabérére számított járulék 40 hónapra vetítve
Szakmai megvalósításhoz kapcsolódó anyag költségek	2 500 000	
Szakmai megvalósításhoz kapcsolódó anyagköltség	2 500 000	A működés során felmerülő kommunikációs, utazási és anyagköltségre (telefon, utiköltség, nyomtatópatron, papír, irodaszer etc)
Mindösszesen	40 000 000	

7.4 Kommunikációs terv

A célcsoportok hatékony megszólításához pontosan előkészített és megtervezett, hosszútávon ható, helyi szinten integrált kommunikációs tevékenységek szükségesek. A különböző célcsoportok irányába a projekt kezdetétől folyamatos kommunikációt kell biztosítani. Alapfeltétel a folyamatos interakció: **a kommunikációnak nemcsak a HACS részéről kell kiindulnia, hanem a célcsoportok felől jövő kommunikációt is be kell fogadni** (vagyis kétirányú információáramlást szükséges megvalósítani). A kommunikációért felelős projektgazda jelen támogatási kérelem megvalósítása alatt is érvényesíti a hatványozott kommunikáció elvét: a célcsoportokat véleményvezérekre, az egyes célcsoportok meghatározott szereplőire koncentrálva éri el, de fontos a média közvetítő szerepe is.

A hatékony kommunikáció érdekében részletes kommunikációs terv készül majd a Felhíváshoz kapcsolódó Útmutató alapján.

7.4.1 A célcsoport meghatározása

A kommunikáció sikerét szolgálja a külső és a belső kommunikációs tevékenységek, majd ennek megfelelően a *külső és belső kommunikációs célcsoportok* lehatárolása és önálló kezelése (a célcsoportok és az alkalmazott eszközök között természetesen lehet átfedés is). A *projekt belső kommunikációs célcsoportját* a fejlesztésben érintettek köre, tehát elsősorban a konzorciumi partnerek (HACS tagok), majd a megvalósítás során a projektben aktívan közreműködők jelentik. A belső célcsoportok kommunikációs igénye elsősorban a projekttel kapcsolatos tájékoztatásra, a szakmai és pénzügyi előrehaladás helyzetére terjed ki. Az időszakos megbeszélések, projekttalálkozók beszámolóit, belső hírlevelek, tájékoztató kiadványok, előrehaladási jelentések mind hatékony kommunikációs formák lehetnek esetükben.

A *projekt külső kommunikációs célcsoportját* a helyi közösségi fejlesztési stratégiával érintett célcsoportok alkotják. Ezen belül is meghatározható közvetlen és közvetett célcsoport.

- Esztergom lakossága (közvetlen)
- Non-profit szervezetek (közvetlen)
- Vállalkozások (közvetett)
- Önkormányzat, önkormányzati szervezetek (közvetlen)

7.4.2 Kommunikációs eszközök, tevékenységek

A külső célcsoportok számára tervezett tevékenységekhez és a célokhoz illeszkedő kommunikációs eszközök és csatornák az alábbiak (melyek tartalmazzák a kötelező kommunikációs elemeket is):

Kommunikációs terv készítése

A korábban megvalósított hasonló projektek tapasztalatait, valamint a célcsoportok igényeit figyelembe véve a projektmegvalósítás alatt az egyik leghatásosabb kommunikációs eszköz vélhetően a személyes, folyamatos kapcsolattartás – különös tekintettel az infokommunikációs eszközökkel nem rendelkező hátrányos csoportokra

A célcsoportok, illetve a fejlesztésben érintettek folyamatos tájékoztatása, a programmal kapcsolatos információk naprakész megjelenítése érdekében honlap került kialakításra. A honlap mellett Facebook oldal is indul.

Hírlevél rendszer kerül kialakítása, mely kiegészíti a honlapot és a Facebook oldalt és segítségével a HACS által megjelentett felhívások mindenkihez eljuthatnak.

A felhívások megjelenéséhez egyedi marketing kampányok és akciók is kapcsolódnak majd

Nagyon fontosnak tartjuk a lakosság minél szélesebb körű bevonását és részvételét ezért

eseti rendezvények, Helyi Közösségi Napok szervezésével szeretnék őket aktivizálni.

Nyilvános sajtóesemény szervezése a projekt indításáról és zárásáról, valamint a sajtómegjelenések összegyűjtése, fotódokumentáció készítése, megállító táblák elkészíttetése és kihelyezése

7.4.3 A HACS dokumentumaihoz és a HACS-ról szóló információhoz való hozzáférés bemutatása

A keletkező dokumentumokhoz való nyílt hozzáférést a honlap, a Facebook oldal valamint a hírlevél rendszer biztosítja. A HACS munkaszervezeti iroda dolgozói nyitottak a személyes megkeresésekre és bárki számára felvilágosítást fognak nyújtani a HACS működéséről és a stratégia megvalósításáról.

7.4.4 A kommunikációval kapcsolatos felelősségi körök és humán kapacitás bemutatása

A kommunikációs tevékenység bizonyos részét a HACS munkaszervezete végzi majd. Az ő feladata lesz a weboldal valamint a Facebook oldal naprakész információkkal való ellátása, a hírlevél rendszer működtetése, a projekttel kapcsolatos tájékoztatás valamint a fotódokumentáció készítése.

Az eseti jellegű marketing feladatokra, az egyedi marketing kampányokra, a Helyi Közösségi Napok megszervezésére kommunikációs szakértő bevonását tervezzük.

Kommunikációs ütemterv

Időpont	Feladat	Cél	Célcsoport	Eszköz	Szereplők
2018.01.06- 2021.05.06	A projekthez kapcsolódó külső és belső tájékoztatás folyamatos működtetése	Tájékoztatás és nyilvánosság biztosítása	közvetlen célcsoport, közvetett célcsoport, érintettek köre	honlap, Facebook oldal, hírlevél, rendezvények, marketing anyagok	HACS tagok, non-profit szervezetek, lakosság, sajtó
2018.01.06 - 2021.05.06	A közvetlen célcsoporttal való folyamatos kommunikáció	Folyamatos kommunikáció, információbiztosítás a projektről	közvetlen célcsoport	honlap, Facebook oldal, rendezvények, marketing anyagok	HACS tagok, non-profit szervezetek, lakosság, önkormányzat
2018.06.01	Sajtónyilvános projektindító rendezvény megszervezése, sajtóközlemény kiküldése a projekt indításáról, és megállító tábla	Tájékoztatás és nyilvánosság biztosítása	közvetlen célcsoport, közvetett célcsoport, érintettek köre	rendezvény, sajtóközlemény, megállító tábla	HACS tagok, non-profit szervezetek, lakosság, önkormányzat, gazdálkodó szervezetek képviselő, sajtó
2018.02.01- 2018.04.30	Kommunikációs terv készítése	Folyamatos kommunikáció a projektről	érintettek köre, közvetlen célcsoport	kommunikációs terv amely felkerül a honlapra	projektgazda
2018.02.01 - 2021.05.06	Helyi Közösségi Napok szervezése	a célcsoport tagok szélesebb körű bevonása,	közvetlen célcsoport, közvetett célcsoport, érintettek köre	rendezvény (tervezetten a projekt időszaka alatt hat darab)	kommunikációs szakértő, HACS tagok, non-profit szervezetek, lakosság, sajtó
2018.05.01 - 2021.05.06	Honlap és Facebook oldal működtetése	Folyamatos kommunikáció a projektről	közvetlen célcsoport, közvetett célcsoport,	honlap, Facebook oldal	HACS iroda, HACS tagok
2018.08.01 - 2021.05.06	Egyedi marketing kampányok és akciók megvalósítása a felhívásokhoz kapcsolódóan	Tájékoztatás és nyilvánosság biztosítása	közvetlen célcsoport, közvetett célcsoport, érintettek köre	FB oldal, online és offline eszközök	kommunikációs szakértő, HACS tagok és az általuk megszólítani kívánt pályázók
2021.05.01	projekzáró rendezvény, megállító tábla, sajtómegjelenések összegyűjtése, TERKEPTEK	Tájékoztatás és a szereplők bevonása	közvetlen célcsoport, közvetett célcsoport, érintettek köre	rendezvény,	HACS tagok, non-profit szervezetek, lakosság, önkormányzat, gazdálkodó szervezetek képviselő, sajtó

Kommunikációs tevékenység pénzügyi terve

Kötelező nyilvánossági elem	Tervezett költség (Ft)
Kommunikációs terv készítése	nem tervezünk rá költséget elszámolni
weboldal létrehozása	120 000
Sajtóközlemény kiküldése a projektindításról	nem tervezünk rá költséget elszámolni
Sajtómegjelenések összegyűjtése	nem tervezünk rá költséget elszámolni
Projekt táblák elkészíttetése és kihelyezése	70 000
Fotodokumentáció készítése	nem tervezünk rá költséget elszámolni
Sajtóközlemény kiküldése a projektzárásról	nem tervezünk rá költséget elszámolni
Mindösszesen	190 000
Egyéb kommunikációs tevékenység	Tervezett költség (Ft)
Helyi Közösségi Napok szervezése	500 000
A felhívásokhoz kapcsolódó egyedi marketingakciók és kampányok szervezése	590 000
Sajtónyilvános projektzáró rendezvény szervezése	200 000
Mindösszesen	1 290 000

7.5 Monitoring és értékelési terv

A helyi közösségi fejlesztési stratégia sikeres - és a pályázati felhívásnak megfelelő - végrehajtása a monitoring mutatók segítségével értékelhetőek, mivel e mutatók objektív bírálati szempontot és összehasonlítási lehetőséget biztosítanak. Esztergom város Helyi Közösségi Fejlesztési Stratégiájában a következő általános és speciális indikátorokat alkalmazzunk a visszacsatolásra:

Kötelező – a Helyi Közösségi fejlesztési stratégiában meghatározott – **program- és proritásindikátorok**⁹:

9

Azonosító (TOP)	Indikátor megnevezése	Adatforrás	Adatgyűjtés gyakorisága
P016	Közösségi szinten irányított városi helyi fejlesztési stratégiával érintett települések lakosság száma	FAIR	félévente
P023	A kormányzati, önkormányzati, ill. társadalmi partnerek vagy nem önkormányzati szervezetek által a HFS (HKFS) keretében tervezett és végrehajtott programok száma	FAIR	félévente
PR15	A HFS végrehajtás keretében megújított közösségi tereket rendszeresen igénybe vevő lakosság száma	Az indikátort központilag kialakított módszertan alapján, egységesen fogják a CLLD szervezetek mérni ¹⁰	A HKFS indulását megelőzően, közben és utána, évente minimum egyszer
PR16	A közösségi, szabadidős, közszolgáltatást nyújtó terekkel és létesítményekkel való lakossági elégedettség	Az indikátort központilag kialakított módszertan alapján, egységesen fogják a CLLD szervezetek mérni ¹¹	A HKFS indulását megelőzően, közben és utána, évente minimum egyszer
C038	Városfejlesztés: Városi területeken létrehozott vagy helyreállított nyitott terek	FAIR	félévente
C039	Városfejlesztés: Városi területeken épített vagy renovált köz- vagy kereskedelmi épületek	FAIR	félévente
PR23	Intézmények száma, amelyekben nőtt a látogatottság a program előtti időszakhoz képest	IH	félévente

¹⁰ A TOP által meghatározott program- és prioritásszintű indikátorok

10

¹¹ TOP 269. oldal

11

¹² TOP 269. oldal

Specifikus célokhoz tartozó indikátorok nyomonkövetése

A városi identitás erősítése a kulturális és szellemi örökség támogatásán keresztül:

Specifikus cél	Mutató	Adatfelvétel gyakorisága	Forrás
A városi identitás erősítése a kulturális és szellemi örökség támogatásán keresztül	helytörténeti alapú rendezvények, akciók száma	félévente	Projekt-előrehaladási jelentés

A közösségi életben aktívan résztvevők körének dinamikus bővítése:

Specifikus cél	Mutató	Adatfelvétel gyakorisága	Forrás
	a rendezvényekben és akciókban résztvevő fiatal (35 évnél fiatalabb) önkéntesek száma	félévente	Projekt-előrehaladási jelentés
	a rendezvényeken és akciókban résztvevő új elkötelezett nagycsaládos résztvevők száma	félévente	Projekt-előrehaladási jelentés
	a rendezvényeken és akciókban résztvevő új elkötelezett időskorú és hátrányos helyzetű résztvevők száma	félévente	Projekt-előrehaladási jelentés

A civil kezdeményezések szinergikus hálózatának kiépítése működésük komplex támogatásán keresztül:

Specifikus cél	Mutató	Adatfelvétel gyakorisága	Forrás
	új civil együttműködésben megvalósult programok száma	félévente	Projekt-előrehaladási jelentés
	szervezeti önfenntartásra törekvéshez szükséges tanácsadáson résztvevő szervezetek száma	félévente	Projekt-előrehaladási jelentés

A monitoring adatok feldolgozása:

A szükséges adatok a munkaszervezet által, pályázonként elkülönített, jól áttekinthető formában kerülnek dokumentálásra. Az összegzéseket a munkaszervezet félévente az elnökség elé tárja. Az elnökség a beérkezett adatok alapján következtetéseket vonhat le a stratégia megvalósulásának állásáról, így megállapíthatja a stratégia módosításának szükségességét is.

A HFS megvalósulásáról a fejlesztési források kihelyezése és az egyes pályázatok mérföldköveinek megvalósulási folyamata alapján kaphat, illetve alkothat tényszerű képet az elnökség. Az adatok gyűjtése, rendszerezése, összegzése a munkaszervezet feladatát képezi, míg a kiértékelés az elnökségi ülés keretében zajlik majd.

A HACS saját teljesítményének értékelése

A HACS teljesítményét az alábbi szempontok tükrözik legjobban vissza:

a pályázati kiírások eredményes kommunikációja a térségi szereplők felé;

- a beérkezett pályázatok mennyiségi jellemzői;
 - a beérkezett pályázatok minőségi jellemzői;
 - az értékelés minősége;
 - adminisztratív kötelezettségek ellátásának minősége;
 - támogatást nyert fejlesztések nyomon követése;
 - a beérkező adatokból eredő megfelelő következtetések levonása;
- megfelelő, a stratégiával összhangban lévő válaszreakció;

Mindezek monitoringja a munkaszervezet napi szintű feladatai közé sorolódik. A rendszeres elnökségi üléseken értékelésre kerülnek a folyamatok, és meghatározásra kerülnek a szükséges beavatkozások.

A felülvizsgálatok és értékelések eredményének kommunikációja:

A stratégia megvalósulását érintő valamennyi fázis kapcsán rendszeresen tájékoztatásra kerül sor mind a helyi lakosság mind a stratégiában közvetlenül érintetteket tekintve a kialakítandó honlap (lásd kommunikációs terv) segítségével.

7.5.1 Kockázatkezelés

A Helyi Közösségi Fejlesztési Stratégia sikeressége nagymértékben a kockázatkezelés mikéntjén múlik; figyelembe lett-e véve minden olyan kockázat, mely hatással lehet a megvalósításra, ezen keresztül pedig a kijelölt célok és a mellékletben rendelt indikátorok teljesíthetőségére. Ebből adódóan már a jelenlegi, tervezési fázisban szükséges feltérképezni az Esztergomi Helyi Közösségi Fejlesztési Stratégia szempontjából releváns kockázatokat, kategorizálni, súlyozni azokat, és megbecsülni valószínűségüket. Kockázatkezelési terv került összeállításra, melynek keretében intézkedési javaslatok fogalmazódtak meg arra az esetre, amennyiben felmerülnek a beazonosított kockázatok.

A kockázatok az alább feltárt témacsoportba sorolhatók:

Műszaki kockázat: műszaki előkészítés folyamata, a szakmai kivitelezés kockázata, az építési berendezésekben és az épületek felszereltségében keletkező technikai károkozások, elavult technológiák nem költséghatékony igénybevétele stb.

Jogi kockázat: jogi és eljárásrendbeli változtatások, szabványok változása, előírások változása, szerződéskötési gyakorlat hiánya, tulajdon- és építésjogi konfliktusok stb.

Szakmai megvalósítási kockázat: a stratégia megvalósulásával kapcsolatos kockázatok, új szereplők bekerülése a folyamatba, személyi változások a kulcspozíciókban, a munkaszervezet működésének ellehetetlenülése stb.

Társadalmi és helyi közösségi kockázat: A felhívások nem érik el a megfelelő célcsoportokat vagy a kritikus tömeget, nem megfelelő szervezetséggel rendelkező pályázó szervezet bevonása a stratégia végrehajtásába, etnikai, generációs vagy szociális alapú konfliktusok, városrészek és társadalmi csoportok érdekellentétei a megvalósítás helyszíneit és a támogatott közösségeket tekintve

Pénzügyi-gazdasági fenntarthatóság kockázata: helyi közösségek, pályázó szervezetek forráshiánya, alulfinanszírozottság, fenntartási költségek hirtelen megnövekedése, pénzügyi-gazdasági és menedzsment készségek alacsony szintje stb.

Környezeti fenntarthatóság: nagymértékű környezetterhelést okozó építési munkálatok, degradálódó zöldterületek, közösségi terek stb.

A kockázatkezelés elveit és a HKFS céljait figyelembe véve az alábbiakban bemutatásra kerülnek – az előkészítés során rendelkezésre álló információk alapján – a megvalósítás során felmerülő esetleges kockázatok, azok előfordulási valószínűsége, mértéke, illetve az annak kezelésére adható válaszok. Mind a kockázatok, mind a kockázatkezelési terv a HKFS fókuszpontjaihoz igazodva került meghatározásra.

Kockázat	Előfordulás valószínűsége	Kockázat mértéke	Kockázatkezelési terv
Műszaki kockázatok			
A stratégia ERFA forrásainak felhívására műszakilag <i>nem</i> megfelelően előkészített pályázatok érkeznek be.	közepes	magas	HACS munkaszervezete tanácsadással támogat, szükség esetén beavatkozást eszközöl
Szakmailag és technikailag nem megfelelő kivitelező.	közepes	közepes	A projekt költségvetésének körültekintő megtervezése, ehhez megfelelő tapasztalattal rendelkező műszaki végzettségű szakember bevonása, releváns referenciák bekérése a pályázóktól.
A végrehajtás során derül ki, hogy a kiválasztott műszaki megoldás részben vagy egészben nem kivitelezhető.	közepes	közepes	Pályázó közösségek felkészítése, a pályázati felhívásban rögzített fajlagos költségekre, tulajdonviszonyokra, ütemezésre vonatkozó konkrét korlátok meghatározása.
Jogi kockázatok			
A képlékeny eljárásrendi és jogszabályi környezet miatt időben csúsznak a programok	közepes	közepes	A jogszabályok és szabályzatok folyamatos figyelemmel tartása, az esetleges változásokra gyors, rugalmas reagálás, folyamatos kapcsolattartás az IH-val. Jogi kompetenciákkal rendelkező munkatársak részvétele a munkaszervezetben
A képlékeny eljárásrendi és jogszabályi környezet miatt a már nyertes pályázatok a szabályzatoknak nem megfelelő elemeket tartalmaznak	közepes	magas	Forrásátcsoportosítás a HKFS költségvetésében a maradványpénzek felhasználására. A helyi közösség saját forrásainak felhasználása.

Kockázat	Előfordulás valószínűsége	Kockázat mértéke	Kockázatkezelési terv
Szakmai megvalósítási kockázatok			
Alacsony számú pályázat beérkezése a pályázatokra	alacsony	alacsony	A projekt megvalósítása széles körű szakmai együttműködést igényel. A munkaszervezet munkatársai rendelkeznek animációs gyakorlattal és lehetőségük szerint támogatják a potenciális pályázókat a sikeres pályázásban és projektmegvalósításban.
A stratégia megvalósítása nem hatékony, nem éri el annak kitűzött céljait.	közepes	közepes	A stratégia értékelése során biztosítani kell annak relevanciájának, hatékonyságának, hatásosságának értékelését lehetőség szerint a pályázói visszajelzések figyelembevételével. Az értékelés eredményit be kell építeni a végrehajtásba.
Társadalmi és helyi közösségi kockázatok			
A felhívások nem érik el a megfelelő célcsoportokat vagy a kritikus tömeget	alacsony	közepes	A HKFS tervezett intézkedései során biztosított hogy akár a közösségi bevonódás során, akár a kommunikációs csatornákon keresztül a kritikus tömeg megszólításra kerüljön.
Nem megfelelő szervezettséggel rendelkező pályázó szervezet bevonása a stratégia végrehajtásába	közepes	magas	HACS-on belül eljárásrend kidolgozása a szervezeti gyengeség támogató kezelésére. Forrásátcsoportosítás a stratégia költségvetésében a maradványpénzek felhasználására.
Városrészek és társadalmi csoportok érdekelletéi a megvalósítás helyszíneit és a támogatott közösségeket tekintve	alacsony	magas	Kiemelt figyelmet kell fordítani a projekt szintű kommunikációra és a célcsoportok közösségi programokba való aktív bevonására.
Pénzügyi, gazdasági, fenntarthatósági kockázat			
Az előfinanszírozás ellehetetlenülése, fizetéseképtelenség beállása	közepes	magas	Pályázó szervezet felkészítése a megvalósítás kockázatára, eljárásrendi megoldás keresése az előfinanszírozásra a civil szektor esetében is.
A megvalósítás időtávjának elhúzódása, ennek nyomán az innováció csökkenése	alacsony	közepes	Fenntarthatóság generálásának elősegítése, önszerveződés támogatása, forrásgyűjtési gyakorlat célszerűsítése.
Pénzügyileg nem megfelelően tervezett pályázatok, fajlagosan alul- vagy fölültervezett költségvetések.	közepes	magas	HACS-on belül eljárásrend kidolgozása a szervezeti gyengeség támogató kezelésére. Forrásátcsoportosítás elvégzése a stratégia költségvetésében a maradványpénzek felhasználása érdekében
Pénzügyi-gazdasági és	alacsony	magas	A HACS gazdasági fókuszú tudásának jobb hasznosítása, a munkaszervezet

Kockázat	Előfordulás valószínűsége	Kockázat mértéke	Kockázatkezelési terv
menedzsment készségek alacsony szintje			szakmai kompetenciának biztosítása és esetlegesen fejlesztése
Környezeti fenntarthatóság			
Nagymértékű környezetterhelést okozó építési munkálatok, degradálódó zöldterületek, közösségi terek	közepes	közepes	A HKFS-ben megfogalmazott intézkedések potenciális célterületeinek előzetes felmérése, előírások számbavétele.

Az előbbieket nyomán összességében elmondható, hogy a HKFS megvalósítását leginkább befolyásoló kockázatok azonosítása megtörtént, kezelésükkel számol a stratégia. Annak az esélye, hogy a stratégia megvalósításában komolyabb fennakadás adódjon, összességében alacsony.

7.6 Horizontális célok

7.6.1 Esélyegyenlőség

A HKFS megalkotása során az esélyegyenlőséget alapvetően a nyilvánosság teljes biztosításával éri el a stratégia. A stratégiaalkotás számára fontos inputot jelentett, hogy a civil és magánszféra, a közösségi szféra, az egyházi világ, valamint a profitorientált vállalkozói szektor is egyenlő lehetőségekkel szólhatott bele a folyamatba, véleménye tükröződik a helyzetfeltáró munkarészben és ezen keresztül az ebből levezetésre kerülő cselekvési tervben is. A nők, az idős korosztályok, illetve a hátrányos helyzetűek részvétele is garantált volt.

A stratégiát átítatja az esélyegyenlőségi elv, több helyen is megjelenik a célrendszerben, cselekvési tervben. Specifikus célként került meghatározásra a közösségi életben aktívan résztvevők körének dinamikus bővítése. Ide tartozik a „Mindenki számít!” elnevezésű beavatkozás, amely kimondottan az esélyegyenlőség biztosítását foglalja magába, mindezt pedig többek között éppen a hátrányos helyzetűek bevonásával képzei el. A beavatkozás keretében tervezett tevékenységek között olyan, esélyegyenlőséget támogató elemek kaphatnak helyet, mint a társadalmi szegregációt csökkentő kezdeményezések vagy a polgárság szociális akciókban való részvételét segítő kezdeményezések. A támogatható tevékenységek között nevesítésre kerülnek úgynevezett esélyegyenlőség megvalósulását elősegítő, helyi közösségi kezdeményezések, programok (pl. esélyegyenlőségi nap, sorstárs csoportok).

A projekt megvalósítása során, a tényleges vállalásaink esetén olyan konkrét cselekvéseket határoztunk meg, melyek teljesítése a szervezeti keretek és lehetőségek mellett valóban realizálhatóak. Ennek érdekében a non-profit szervezetek számára tervezett intézkedés esetén magasabb összegre pályázhatnak azok, akik ezen csoportok segítségét, támogatását látják el, igazolható módon. Programjaink megvalósítása során ahol csak lehetséges önkéntes fiatalokat is alkalmazunk, amely egyrészt megismerteti velük ezt – a Magyarországon még kevésbé ismert – részvételi formát, másrészt gyakorlati tapasztalatszerzést biztosít számukra. Mindezt közösségi munkán keresztül: célt, feladatot és lehetőséget kínálva számukra.

Az esélyegyenlőség folyamatos fenntartásáról és érvényesüléséről az évente készülő monitoring jelentésekben számol be a HACS, ahol indikátorként az alábbi adatok jelennek meg:

a programba bevont hátrányos helyzetű személyek száma (Európai Bizottság 800/2008/EK rendelete 2. cikk 18. és 19. pontja alapján)

a programba bevont munkanélküliek száma

A Munkaszervezet munkatársai közül egy fő *esélyegyenlőségi munkatárs* munkakört is ellát, biztosítva ez által az esélyegyenlőségi szempontok közvetlen érvényesülését.

7.6.2 Fenntarthatóság

A helyi közösségi fejlesztési stratégia támogatja a fenntartható társadalom és közösség létrehozását Esztergom városában. A **fenntartható társadalom** alapvető követelményei: a szociális igazságosság, amelynek az alapja a lehetőségekhez való hozzáférés esélyegyenlőségének biztosítása, az életminőség javítására való törekvés, a **természeti erőforrások fenntartó használata**, a környezetminőség megőrzése. A környezet jó minőségét a fejlesztések, különösen az építési tevékenységgel járó beruházások esetében garantálni kell. A társadalmi fenntarthatóságot szolgálják azok a tervezett beavatkozások, amelyek célja az alulról jövő, civil kezdeményezések felkarolása. A beavatkozások szintjén különösen erősen ösztönzi a társadalmi fenntarthatóságot az „Önszerveződő és önfenntartó közösségek támogatása” nevű beavatkozás.

A helyi közösségi fejlesztési stratégia megvalósítása során a környezeti fenntarthatóság biztosítása és a környezeti **szemléletformálás** beépül a kiírásra kerülő pályázatok felhívásaiba, megjelennek a kiválasztási alapelvek és a jogosultak körét tekintve is az alábbiak szerint:

Kötelezővé válik a beruházások során környezettervező szakmérnök alkalmazása lesz, akik elvégzik a teljes körű környezeti hatásvizsgálatot, és cselekvési programot fogalmaznak meg a károsító hatások csökkentésére. Ennek betartásáról a kedvezményezettek a monitoring rendszeren keresztül szolgáltatnak adatot.

A környezettudatos térhasználattal összekapcsolt pályázatok előnyben részesítése az elbírálás során (pl.: városi környezetállapotot nem rontó zöldterület-fejlesztések, a biológiailag aktív területek megőrzésével-növelésével járó közösségi fejlesztések, alacsony környezetterhelést jelentő közlekedési módokkal való elérhetőségük biztosított.)

Minden pályázati felhívásnak része lesz egy - a környezeti fenntarthatóságra vonatkozó - indikátor, amely a következők közül kerül kiválasztásra:

1. Fenntarthatósággal kapcsolatos tudásmegosztáson részt vettek száma - a környezeti szemléletformálás érvényesülése érdekében
2. Jobb energetikai jellemzőkkel rendelkező épületek száma - az infrastrukturális beruházások esetében
3. CO₂ kibocsátás csökkentése - az infrastrukturális beruházások esetében

7.7 A HKFS innovatív elemeinek bemutatása

A HKFS célhierarchiájának több elemében is tetten érhető az innovativitás. Először is fontos leszögezni: az Esztergomi Helyi Közösség stratégiájának készítésekor megerősítést nyert az a feltételezés, hogy Esztergomban sok újtó szándékú, kreatív ember él, akik ma még nem feltétlenül ismerik mind egymást, és nem is gondolkodnak közös projektek megvalósításában. Az alulról építkező közösségfejlesztés elvét követve az innovációt a stratégiával kapcsolatosan **a ma még passzív városlakók bevonásának ösztönzése terén kívánjuk elsősorban bevezetni**. Olyan innovatív elemek kerülnek bevezetésre, amelyek egytől egyig végső soron a közös kezdeményezések felkarolását, a projektgenerálást és -menedzsmenetet támogatják az ötletek összegyűjtésétől és rendszerezésétől kezdve a konkrét megvalósítási fázisokig. Az Önszerveződő és önfenntartó közösségek támogatása, azaz az alulról jövő kezdeményezések

komplex támogatása nevű beavatkozás a stratégia leginnovatívabb összefüggő része, amelyen belül kiemelendő tevékenységek:

- *Civil inkubátorházi tevékenységek támogatása:* pályázati és technikai segítségnyújtás; működési hatékonyságot, szervezettséget támogató szolgáltatások megerősítése; igénybe vevők csoportjainak szélesítése; tudásbővítés a toborzás, támogatás-szerzés, kommunikáció terén
- *Közösség- és kultúravezérelt helyi gazdaságfejlesztési kezdeményezések támogatása:* egyéni tárgyalók, „közösségi irodák” megszervezése; fenntartható társadalom értékeit népszerűsítő és a lokális gazdasági elköteleződést serkentő akciók, fórumok, kampányok szervezése
- *Civil kerekasztal létrehozásának támogatása:* tájékoztató fórumok szervezése; a civilek, az önkormányzat, és a gazdasági szereplők közötti információáramlás megszervezéséhez szükséges kapacitások fejlesztése; partnerség építés támogatása, civil hazai és nemzetközi kapcsolatok erősítése.

Fontos hangsúlyozni, hogy a stratégia innovativitását nagymértékben az nyújtja, hogy átfogó, komplex, szinergikus módon történik a különböző szervezetek támogatása. **Úgy érdemes támogatni a nonprofit szférát, hogy közben tekintettel kell lenni a gazdasági fenntarthatósági szempontokra is;** olyan termékek és szolgáltatások előállítását végző szervezetek, személyek támogatását is el kell látni, amelyek később az akár veszteségeket termelő kulturális-közművelődési, közösségi célú funkciók, létesítmények pénzügyi működtetését-üzemeltetését is szolgálni tudják. A civil inkubátorházi és civil kerekasztal tevékenységek hosszú távú végzése céljából beépítésre kerülnek a közösség- és kultúravezérelt helyi gazdaságfejlesztési kezdeményezések, amelyek plusz költségvetési forrást biztosíthatnak profitorientált jellegüknek köszönhetően a tisztán közösségi fejlesztési célok számára, miközben hozzájárulnak a helyi gazdaság fejlődéséhez is.

Az Önszerveződő és önfenntartó közösségek beavatkozás innovatív elemét alkotják azok az elképzelések, amelyek **kombinálják a klasszikus civil és gazdaságfejlesztési célokat.** Olyan tevékenységek támogatandók, amelyek képesek a helyi közösségek minél szélesebb rétegeit megszólító, alulról jövő, civil és gazdasági kezdeményezések számára megteremteni a működési és fejlődési feltételeket, ideértve az infrastrukturális háttérrel (pl. civil és co-working iroda, rendezvényhelyszín), a szervezet- és vállalkozásfejlesztést segítő támogató szolgáltatásokat (pl. pályázatírás, tréningek), valamint a közvetlen és közvetett anyagi támogatást (pl. társadalmi felelősségvállaláson keresztül). További fontos szempont, hogy lehetőleg a közösségfejlesztési ingatlan- és köztérkereslet, illetve a rendelkezésre álló vonatkozó kínálat összehangolásával, inkább **a már meglévő épületek és terek innovatív funkcióváltásával és -bővítésével valósuljanak meg a közösségi célú befektetések.**

Az innovativitás a célrendszerben megjelenik az innovatív elemekkel rendelkező műemléktúrák, szobortúrák, tematikus séták szervezése terén is az „Értéktudatos város” beavatkozás alatt. A „Teret a fiataloknak!” beavatkozáson belül különösen erősen jelennek meg újjító szándékú elemek a fiatalok innovatív szabadidő-eltöltési lehetőségeinek támogatása kapcsán (pl. e-sport helyszínek fejlesztése, akciók, interaktív kiállítások, bemutatók, új technológiákat ismertető események rendezése).

A megvalósítás során hangsúlyosan elvárt szemléletmód, hogy a passzivitást nem a hagyományos toborzóeszközök (plakát, honlap, újságok) alkalmazásától várjuk, hanem a megvalósítók, nézők vagy bármilyen formában résztvevők innovatív megszólításától. A XXI. századi infokommunikációs technológiák használatával, az internet és a könnyen elérhető digitális rögzítési megoldások alkalmazásával a projektek megvalósítóitól **a projektjük tartalmához illeszkedő innovatív toborzási megoldások egyedi kidolgozását is várjuk.**

Végül, de nem utolsó sorban: a projektek nagy része a kiírásoknak megfelelően **az IT szektor innovációira nagy arányban alapozhat** (pl. digitális platform, audiovizuális tartalmak létrehozása a kulturális örökség innovatív bemutatása során).

8. Indikatív pénzügyi terv

A HKFS fejlesztési forrásfelhasználásának ütemezése (millió Ft)

Ssz.	A műveletek megnevezése	2018	2019	2020	2021	Összesen
1.	Értéktudatos város	5	10	10	2	27
2.	Önszerveződő és önfenntartó közösségek	5	12	12	2	31
3.	Teret a fiataloknak!	5	9	9	2,333333	25,333333
4.	Mindenki számít!	5	20	20	5	50
5.	Megfelelően hasznosított közösségin terek	0	60	140	26,666667	226,666667
	Összesen	20	111	191	38	360

Előkészítésként csak a HKFS készítése szerepel, amit 2018-ban számolunk el a szerződésben szereplő összeggel. A 2018.01.06 – 2021.05.06 közti 40 hónapra tervezett projektünk működési költségei közé tervezett összegek a rendszeresen (többnyire havi szinten) felmerülő költségek, amelyek a munkaszervezet (HACS iroda) folyamatos működéséhez kapcsolhatók: nyilvánosság biztosítása, a munkavállalók bére és járuléka, anyagköltség.

Az animációs költségek között terveztük a workshopok, rendezvények költségeit, a felmérések kimutatások költségeit valamint az egyéb kommunikációs tevékenységet. A felmérések, kimutatások (CLLD módszertani útmutató készítése) költségét 2018-ban kívánjuk elszámolni.

Nyilatkozat a HKFS elfogadásáról

Az Esztergomi Helyi Közösség alapító tagjaiként egyhangúan nyilatkozunk arról, hogy az Esztergomi Helyi Közösségi Fejlesztési Stratégia című dokumentum tartalmát megismertük, az abban foglaltakat elfogadjuk és ezennel felhatalmazzuk az Esztergomi Helyi Közösség képviselőjét Romanek Etelkát, hogy a HKFS-t benyújtsa a TOP-7.1.1-16 kódszámú felhívásra.

Kelt: Esztergom, 2018. február hó „.....”. nap

Szervezet neve:	Esztergom Város Önkormányzata
Képviselő neve:	Romanek Etelka
Képviselő aláírása:	

Szervezet neve:	Német Nemzetiségi Önkormányzat
Képviselő neve:	Mezősi Mihály
Képviselő aláírása:	

Szervezet neve:	Esztergomi Ingatlankezelő Kft
Képviselő neve:	Bíró László
Képviselő aláírása:	

Szervezet neve:	Strigonium Zrt.
Képviselő neve:	Dr. Szántó Tamás
Képviselő aláírása:	

Szervezet neve:	A Művelődés Háza Nonprofit Kft.
Képviselő neve:	Maronka Csilla
Képviselő aláírása:	

Szervezet neve:	Rudnay Sándor Kulturális és Városvédő Egyesület
------------------------	--

Képviselő neve:	Dr. Németh József
Képviselő aláírása:	

Szervezet neve:	Esztergomi Otthon Segítünk Alapítvány
Képviselő neve:	Lukács Anikó
Képviselő aláírása:	

Szervezet neve:	Esztergom Környezetkultúra Egyesület
Képviselő neve:	Horváth Zoltán
Képviselő aláírása:	

Szervezet neve:	Befogadó Társadalomért Egyesület
Képviselő neve:	Sztojkané Hergovics Györgyi
Képviselő aláírása:	

Szervezet neve:	Esztergom Barátainak Egyesülete
Képviselő neve:	Koditek Pál
Képviselő aláírása:	

Szervezet neve:	All Door Kft.
Képviselő neve:	Szabó Sándor
Képviselő aláírása:	

Szervezet neve:	Neuzer Kerékpár Kft.
Képviselő neve:	Neuzer András
Képviselő aláírása:	